

UCHWAŁA NR LXIII/361/2010
RADY MIEJSKIEJ W UNIEJOWIE
z dnia 6 sierpnia 2010 r.

w sprawie uchwalenia gminnego programu ochrony środowiska

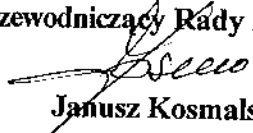
Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr. 142, poz. 1591 ze zmianami: Dz.U. z 2002 r. Nr.23, poz.220; Dz.U. z 2002 r. Nr.62, poz.558; Dz.U. z 2002 r. Nr.113, poz. 984; Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz.1271; Dz.U. z 2002r. Nr 214, poz. 1806; Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz.717; Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz.1568; Dz.U. z 2004 r. Nr 102, poz.1055; Dz.U. z 2004 r. Nr 116, poz.1203; Dz.U. z 2004 r. Nr 167,poz.1759; Dz.U. z 2005 r. Nr. 172, poz. 1441; Dz.U. z 2005r. Nr 175, poz. 1457; Dz.U. z 2006r. Nr 17, poz. 128; Dz.U. z 2006r. Nr 181, poz. 1337; Dz.U. z 2007r. Nr. 48, poz. 327; Dz.U. z 2007r. Nr 138, poz. 974; Dz.U. z 2007r. Nr 173, poz. 1218; Dz.U. z 2008r. Nr. 180, poz. 1111; Dz.U. z 2008r. Nr 223, poz. 1458; Dz.U. z 2009r. Nr 52, poz. 420; Dz.U. z 2009r. Nr 157, poz. 1241; Dz.U. z 2010r. Nr 28, poz. 142; Dz.U. z 2010r. Nr 28 poz. 146; Dz.U. z 2010 r. Nr 106 poz. 675) oraz art. 18 ust. 1 w zw. z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zmianami: Dz.U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708; Dz.U. z 2008 r. Nr 138, poz. 865; Dz.U. z 2008 r. Nr 154, poz. 958; Dz.U. z 2008 r. Nr 171, poz. 1056; Dz.U. 2008 r. Nr 199, poz.1227; M.P. z 2008 r. Nr 79, poz. 698; M.P. z 2008 r. Nr 80, poz. 707; Dz.U. z 2008 r. Nr 223, poz. 1464; Dz.U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505; Dz.U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100; Dz.U. z 2009 r. Nr 20, poz. 106; Dz.U. z 2009 Nr 79, poz. 666; Dz.U. z 2009 r. Nr 130, poz. 1070; M.P. z 2009 r. 57, poz. 780; M.P. z 2009 r. Nr 69, poz. 893; Dz.U. z 2009 r. Nr 215, poz. 1664; Dz.U. z 2010 r. Nr 21, poz. 104; Dz.U. z 2010 r. Nr 28, poz. 145; Dz.U. z 2010 r. Nr 76, poz. 489 oraz Dz.U. z 2010 r. Nr 119, poz. 804) Rada Miejska w Uniejowie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się gminny „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Uniejów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

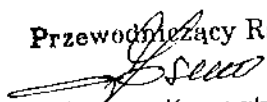
Przewodniczący Rady Miejskiej


Janusz Kosmański

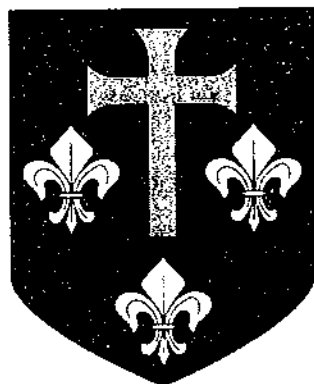
Załącznik do uchwały Nr
LXIII/361/2010
Rady Miejskiej w Uniejowie
z dnia 6 sierpnia 2010 r.
Załącznik1.pdf

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uniejów na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Przewodniczący Rady



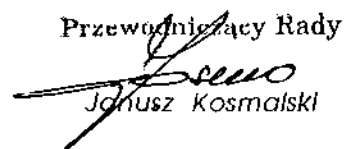
Janusz Kosmański



**„Program Ochrony Środowiska
dla Gminy Uniejów
na lata 2009-2012
z perspektywą do roku 2016”**

Uniejów 2009 r.

Przewodniczący Rady


Janusz Kosmański

Wykonawca:

EKOSTANDARD
Pracownia Analiz Środowiskowych
ul. Wiązowa 1B/2
62-002 Suchy Las
www.ekostandard.pl
e-mail: ekostandard@ekostandard.pl
tel.0505006914; (061)8125589



Zespół autorski:

Katarzyna Siudak
Robert Siudak

Spis treści

1. Wstęp	6
1.1. Podstawa prawna opracowania	6
1.2. Koncepcja programu ochrony środowiska	6
1.3. Cel i zakres opracowania	7
1.4. Metodyka i tok pracy	7
1.5. Struktura programu	7
2. Założenia wyjściowe programu	9
2.1. Uwarunkowania prawne wynikające z dyrektyw UE oraz z polityki krajowej	9
2.1.1. Zasady polityki ekologicznej	9
2.1.2. Podstawowe założenia Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	10
2.1.3. Strategia rozwoju kraju 2007-2015	12
2.2. Uwarunkowania wynikające z wojewódzkich programów strategicznych	13
2.2.1. Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007-2020	13
2.2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015	14
2.2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013	15
2.3. Uwarunkowania wynikające z powiatowych programów strategicznych	15
2.3.1. Strategia rozwoju powiatu poddębickiego na lata 2000-2010	15
2.3.2. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego	15
2.4. Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych	16
2.4.1. Plan rozwoju lokalnego gminy Uniejów na lata 2007-2015	16
3. Stan środowiska oraz zasobów naturalnych	18
3.1. Podstawowe dane miasta i gminy Uniejów	18
3.2. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska oraz zasobów naturalnych	22
3.2.1. Warunki środowiska geograficznego	22
3.2.2. Warunki geologiczne terenu	22
3.2.3. Warunki klimatyczne	22
3.2.4. Warunki glebowe	24
3.2.4.1. Zanieczyszczenie i degradacja gleb	24
3.2.5. Zasoby przyrody	25
3.2.5.1. System obszarów i obiektów prawnie chronionych	25
Europejskie uwarunkowania systemu ochrony przyrody	28
3.2.5.2. Parki miejskie i zadrzewienia	31
3.2.6. Zasoby kopalin	31
3.2.7. Stosunki wodne i jakość wód	33
3.2.7.1. Wody powierzchniowe	33
3.2.7.2. Wody podziemne	36
3.2.8. Gospodarka wodno-ściekowa	39
3.2.8.1. Zaopatrzenie w wodę	39
3.2.8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	41
3.2.9. Jakość powietrza	42
3.2.9.1. Ocena jakości powietrza	44
3.2.10. Hałas	47
3.2.10.1. Hałas komunikacyjny	47
3.2.10.2. Hałas przemysłowy (instalacyjny)	50

3.2.11. Pola elektromagnetyczne	50
4. Najważniejsze kierunki ochrony środowiska w gminie Uniejów	52
4.1. Główne zagrożenia środowiska - podsumowanie	52
4.2. Priorytety ochrony środowiska	53
5. Strategia ochrony środowiska do roku 2016	54
5.1. Wprowadzenie	54
5.2. Cel nadrzędny	54
5.3. Cele systemowe	54
5.3.1. Zasoby przyrody	55
5.3.2. Zasoby wodne	56
5.3.3. Powietrze atmosferyczne	58
5.3.4. Powierzchnia terenu i środowisko glebowe	60
5.3.5. Edukacja	61
6. Źródła finansowania	63
6.1. Środki budżetowe	63
6.1.1. Budżet centralny	63
6.1.2. Budżety samorządowe	63
6.2. Krajowe fundusze celowe	63
6.2.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	63
6.2.2. Fundusz Leśny	66
6.2.3. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	67
6.2.4. Fundusz Termomodernizacji	67
6.3. Kredyty bankowe	69
6.4. Fundusze Unii Europejskiej	69
6.4.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013	69
6.4.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013	71
6.4.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007 - 2013	73
6.4.4. Fundusz LIFE+	78
6.5. Instytucje i programy pomocowe	78
6.5.1. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (NMF i MF EOG)	78
6.5.2. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	84
6.5.3. Departament Generalny XI Komisji Europejskiej	85
6.5.4. Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej	85
6.5.5. Ekofundusz	86
6.5.6. Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska	87
6.5.7. Fundacja na rzecz rozwoju wsi polskiej „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja	87
6.5.8. Fundacja Wspomagania Wsi	87
6.6. Instytucje leasingowe	87
6.7. Fundusze inwestycyjne	88
6.7.1. Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners	88
6.8. Adresy jednostek finansujących	88
7. Harmonogram rzeczowo-finansowy	91
8. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	99
8.1. Wprowadzenie	99
8.2. Uczestnicy wdrażania Programu	99
8.3. Instrumenty realizacji Programu	99
8.3.1. Instrumenty prawne	99

8.3.2. Instrumenty finansowe	100
8.3.3. Instrumenty społeczne	100
8.3.4. Instrumenty strukturalne	101
8.4. Monitoring środowiska	101
8.5. Kontrola, monitoring i zarządzanie Programem	102
8.5.1. Kontrola i monitoring Programu	102
8.5.2. Wdrażanie i zarządzanie Programem	103
8.6. Harmonogram wdrażania Programu	103
8.7. Mierniki realizacji Programu	104
8.8. Ocena i weryfikacja Programu. Sprawozdawczość	105
8.9. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu	106
Spis rysunków i tabel	107
Literatura	109

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna opracowania

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 w art. 17 w celu realizacji założeń polityki ekologicznej państwa obliguje organ wykonawczy gminy do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska.

1.2. Koncepcja programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska przygotowany został w oparciu o założenia zawarte w następujących dokumentach:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.;
- „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”;
- „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”;
- „Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” opracowane przez Ministerstwo Środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska niniejszy Program zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Program ochrony środowiska definiuje cele długookresowe (8 lat) i zadania dla najbliższych czterech lat, monitoring realizacji programu oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń programu. Zgodnie z dokumentem „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010” cele i zadania zostały opracowane w kilku blokach tematycznych:

- cele i zadania o charakterze systemowym,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne,
- zrównoważone wykorzystanie surowców.

Program Ochrony Środowiska spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Oznacza to, że w przygotowanym programie uwzględnione zostały:

- zadania własne gminy tzn. te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane, tzn. finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim bądź centralnym.

Ponadto podczas opracowywania programu uwzględniono założenia zawarte w wojewódzkim i powiatowym programie ochrony środowiska, strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz gminnych programach sektorowych i istniejących planach rozwoju.

Cele i kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami nie zostały ujęte w Programie, gdyż zawiera je Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Uniejów.

1.3. Cel i zakres opracowania

Nadrzędnym celem programu ochrony środowiska jest długotrwały, zrównoważony rozwój gminy, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego.

Celem opracowania jest stworzenie dokumentu „Program ochrony środowiska dla gminy Uniejów na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016”. Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przez Radę Miasta, przyczyni się do poprawy i uporządkowania zarządzania środowiskiem na terenie gminy, poprawy jakości środowiska naturalnego gminy, poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zrównoważonego rozwoju gminy.

Aby osiągnąć wyznaczony nadrzędny cel w opracowaniu zawarto diagnozę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Uniejów, główne problemy ekologiczne oraz sposoby ich rozwiązania łącznie z harmonogramem działań i źródłami ich finansowania.

1.4. Metodyka i tok pracy

Dla osiągnięcia zamierzonego celu przyjęto określony tok pracy, na który składało się kilka zasadniczych etapów.

W pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu materiałów źródłowych oraz danych dotyczących aktualnego stanu środowiska w gminie. Dane pozyskiwano głównie z dokumentów posiadanych przez gminę oraz z opracowań GUS, a także raportów z nadrzędnych instytucji samorządowych i wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się problematyką ochrony środowiska (WIOŚ, WSSE, RZGW itp.).

Drugi etap prac wiązał się z opracowaniem charakterystyki aktualnego stanu środowiska gminy. Następnie na podstawie jego oceny i analizy określono priorytety ekologiczne dla terenu gminy, które stanowiły punkt wyjściowy dla wyznaczenia celów strategicznych Programu.

Kolejny etap to proces planowania i określenie celów strategicznych oraz kierunków działań zmierzających do poprawy stanu środowiska. Zarówno cele, jak i zadania strategiczne zostały określone tak, aby były zgodne z opracowaniami wyższego szczebla, tzn. z wojewódzkim i powiatowym programem ochrony środowiska.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w „Wytycznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, podczas tworzenia Programu Ochrony Środowiska duży nacisk położono na proces planowania, który miał charakter jak najbardziej otwarty. W procesie planowania został uwzględniony udział społeczeństwa, który polegał na konsultacjach ze społeczeństwem poprzez zgłaszanie wniosków, uwag i opinii.

1.5. Struktura programu

Struktura Programu ochrony środowiska nawiązuje do struktury dokumentu „*Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*” i zawiera następujące elementy:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- kontrola realizacji programu.

Treść opracowania została podzielona na następujące rozdziały:

Rozdział 1. Wstęp

- Podstawa prawna opracowania
- Koncepcja programu ochrony środowiska
- Cel i zakres opracowania
- Metodyka i tok pracy
- Struktura programu

Rozdział 2. Założenia wyjściowe programu

- Uwarunkowania prawne programu wynikające z dyrektyw UE oraz z polityki krajowej
- Uwarunkowania wynikające z wojewódzkich programów strategicznych
- Uwarunkowania wynikające z powiatowych programów strategicznych
- Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych

Rozdział 3. Stan środowiska oraz zasobów naturalnych

- Podstawowe dane gminy
- Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska oraz zasobów naturalnych

Rozdział 4. Najważniejsze kierunki ochrony środowiska w gminie

- Główne zagrożenia środowiska - podsumowanie
- Priorytety ochrony środowiska

Rozdział 5. Strategia ochrony środowiska do roku 2016

- Cele i zadania o charakterze systemowym
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody
- Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne
- Zrównoważone wykorzystanie surowców

Rozdział 6. Aspekty ekonomiczne wdrażania programu

- Ramy finansowe realizacji programu
- Koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w okresie 4 lat
- Potencjalne źródła finansowania

Rozdział 7. Harmonogram realizacji przedsięwzięć obejmujący okres 4 lat

- Lista przedsięwzięć wraz z określeniem terminów realizacji lub wdrożenia oraz jednostek odpowiedzialnych za ich wprowadzenie

Rozdział 8. Zarządzanie środowiskiem

- Instrumenty i narzędzia wdrażania, zarządzania oraz ewaluacji programu ochrony środowiska

2. Założenia wyjściowe programu

2.1. Uwarunkowania prawne wynikające z dyrektyw UE oraz z polityki krajowej

Najważniejsze dyrektywy unijne dotyczące ochrony środowiska zostały już transponowane do prawa polskiego głównie w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Pozostałe przepisy zawarte są w wielu innych ustawach i rozporządzeniach. Program ochrony środowiska odzwierciedla pewne ogólne zasady, które leżą u podstaw polityki ochrony środowiska w Unii Europejskiej oraz odwołują się do polityki ekologicznej Polski.

Podstawę opracowania niniejszego Programu stanowi dokument "II Polityka Ekologiczna Państwa", "Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010" oraz dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska "Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 -2010" oraz „Polityka ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” będąca aktualizacją wcześniej przyjętych polityk.

2.1.1. Zasady polityki ekologicznej

Nadrzędną zasadą polityki ekologicznej państwa jest *zasada zrównoważonego rozwoju*, której istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki. Zasada ta uzupełniona jest szeregiem zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

- *Zasadą prewencji*, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć. Zasada ta oznacza w szczególności:
 - zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
 - recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
 - zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
 - wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnościowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care itp.
- *Zasadą integracji* polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi;
- *Zasadą zanieczyszczający płaci* odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowiska a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych;

- *Zasadą regionalizacji*, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. Morze Bałtyckie i strefy przybrzeżne, doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych);
- *Zasadą subsydiarności*, wynikającą m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej, a oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany;
- *Zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego*, która traktowana jest w następujących kategoriach:
 - Sprawiedliwości międzypokoleniowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych obecnego pokolenia z równoczesnym tworzeniem i utrzymywaniem warunków do zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń,
 - Sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej – tzn. zaspokajania potrzeb materialnych i cywilizacyjnych społeczeństw, grup społecznych i jednostek ludzkich w ramach sprawiedliwego dostępu do zasobów i walorów środowiska z równoprawnym traktowaniem potrzeb ogólnospołecznych z potrzebami społeczności lokalnych i jednostek,
 - równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą poprzez zapewnienie zdrowego i bezpiecznego funkcjonowania jednostek ludzkich przy zachowaniu trwałości podstawowych procesów przyrodniczych wraz ze stałą ochroną różnorodności biologicznej;
- *Zasadą uspołeczniania polityki ekologicznej*, która realizowana jest poprzez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do społeczeństwa w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, z równoczesnym rozwojem edukacji ekologicznej;
- *Zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej* odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a następnie do oceny osiągniętych wyników. Oznacza to potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

2.1.2. Podstawowe założenia Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Kierunki działań systemowych Polityki są następujące:

- a. uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych – cel strategiczny: doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów
- b. aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska – cel: uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego
- c. zarządzanie środowiskowe – cel: jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie

- d. udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska – cel: podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”
- e. rozwój i postęp techniczny – cel: zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu eko-innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska
- f. odpowiedzialność za szkody w środowisku – cel: stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni podnieść jej sprawcy
- g. aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym – cel: przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji
- h. ochrona przyrody – cel: zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną
- i. ochrona i zrównoważony rozwój lasów – cel: dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej
- j. racjonalne gospodarowanie zasobami wody – cel: racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem
- k. ochrona powierzchni ziemi – cel: rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne, zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą
- l. gospodarowanie zasobami geologicznymi – cel: racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją
- m. środowisko a zdrowie – cel: dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska
- n. jakość powietrza – cel: dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych
- o. ochrona wód – cel: przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku

- p. gospodarka odpadami – cel: utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.), znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja, sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865), eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów, pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji, takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych
- q. oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych – cel: dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.
- r. substancje chemiczne w środowisku – cel: stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH

2.1.3. Strategia rozwoju kraju 2007-2015

Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie ochrony środowiska wspierane będą przedsięwzięcia związane z oczyszczaniem ścieków, zapewnieniem wody pitnej wysokiej jakości, zagospodarowaniem odpadów i rekultywacją terenów zdegradowanych, ochroną powietrza, ochroną przed hałasem, drganiami i wibracjami. Wspierana będzie zatem budowa oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacyjnych, a także podjęte zostaną działania ograniczające odprowadzanie do wód szkodliwych substancji, w tym z rolnictwa. Wdrażane będą też działania zmniejszające emisje CO₂, SO₂, NO_x i pyłów pochodzących z sektora komunalno-bytowego oraz przemysłu, zwłaszcza energetyki, jak również przedsięwzięcia termomodernizacyjne.

Pożądane jest przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów rozwoju branż, przy zapewnieniu utrzymania lub redukcji emisji CO₂ na poziomie uwzględniającym potrzeby rozwojowe kraju i zobowiązania międzynarodowe.

Przewiduje się także wsparcie tworzenia nowoczesnych systemów utylizacji odpadów. Ze wsparciem publicznym realizowane też będą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, w tym tworzenia europejskiej sieci obszarów chronionych NATURA 2000, ochrony i kształtowania krajobrazu, a ponadto rozwój parków narodowych i krajobrazowych jako wyraz dbałości o zachowanie dziedzictwa przyrody. Promowane będą również działania z zakresu ochrony przed katastrofami naturalnymi (zwłaszcza powodzią i ich skutkami), w tym o charakterze prawnym i organizacyjnym, oraz zagrożeniami technologicznymi, jak też dotyczące zwiększania zasobów leśnych. Techniczne działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej będą obejmować przede wszystkim inwestycje modernizacyjne i odtworzeniowe, a także rozwój małej, sztucznej retencji oraz budowy polderów. Będą one stanowić niezbędne uzupełnienie działań dotyczących retencji naturalnej.

Tab. 2.1. Wyciąg z podstawowych wskaźników realizacji Strategii rozwoju kraju

Cele i priorytety	Wskaźniki	UE 25		Polska	
		Wartość wskaźnika w roku bazowym (2005)		Zakładana wartość wskaźnika	
				2010	2015
Priorytet II Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w ogólnym jej zużyciu (%)	13,7 (2004)	2,6	7,5	9,0
	Emisje zanieczyszczeń powietrza (kg na mieszkańca) - SO ₂ - NO _x	17 (2003) 24 (2003)	36 (2003) 21 (2003)	22 17	15 15
	Recykling odpadów opakowaniowych (% ogółu wprowadzonych opakowań)	-	28,3 (2003)	min. 38	55-80
	Odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków	-	60	75	85

2.2. Uwarunkowania wynikające z wojewódzkich programów strategicznych

2.2.1. Strategia rozwoju województwa łódzkiego na lata 2007-2020

Nadrzędną misją wyrażoną w strategii rozwoju województwa jest: Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkanemu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Realizacja pożądaných przemian określonych w misji przy aktualnym stanie i tendencjach rozwojowych regionu, będzie wymagała skoncentrowania wysiłków na wielu obszarach. Najważniejsze z nich zidentyfikowano w trzech strategicznych dla województwa sferach. W każdej z tak określonych sfer sprecyzowano obszary priorytetowe, w ramach których określono główne działania:

SFERA SPOŁECZNA:

Cel główny: Wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa.

Obszar priorytetowy: WIEDZA I KOMPETENCJE

Cel strategiczny: Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa.

Obszar priorytetowy: JAKOŚĆ ŻYCIA.

Cel strategiczny: Podniesienie poziomu jakości życia

Obszar priorytetowy: POLITYKA SPOŁECZNA.

Cel strategiczny: Zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej

Obszar priorytetowy: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE.

Cel strategiczny: Podniesienie poziomu aktywności społecznej

SFERA EKONOMICZNA:

Cel główny: Poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa.

Obszar priorytetowy: DOSTĘPNOŚĆ.

Cel strategiczny: Zwiększanie dostępności gospodarczej regionu.

Obszar priorytetowy: BAZA GOSPODARCZA.

Cel strategiczny: Tworzenie nowoczesnej, prorozwojowej i innowacyjnej bazy gospodarczej

Obszar priorytetowy: SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE.

Cel strategiczny: Budowa społeczeństwa informacyjnego.

Obszar priorytetowy: OBSZARY WIEJSKIE.

Cel strategiczny: Trwały i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Obszar priorytetowy: RYNEK PRACY.

Cel strategiczny: Podniesienie ogólnego poziomu zatrudnialności i mobilności zawodowej mieszkańców województwa.

Obszar priorytetowy: WIZERUNEK.

Cel strategiczny: Tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców.

SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA:

Cel główny: Stworzenie rzeczywistego regionu społeczno-ekonomicznego posiadającego własną podmiotowość kulturową i gospodarczą.

Obszar priorytetowy: PRZEMIANY (SYSTEM OSADNICZY).

Cel strategiczny: Stymulowanie przemian w sieci osadniczej polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno-przestrzennej województwa.

Obszar priorytetowy: ŁAD PRZESTRZENNY.

Cel strategiczny: Uporządkowanie gospodarki przestrzennej

Obszar priorytetowy: TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA.

Cel strategiczny: Umocnienie identyfikacji mieszkańców z województwem.

Obszar priorytetowy: OCHRONA ŚRODOWISKA.

Cel strategiczny: Poprawa warunków życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości środowiska.

2.2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015

Strategiczny cel polityki ekologicznej państwa a tym samym Województwa Łódzkiego to zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju. Jako nadrzędną zasadę obowiązującą w Programie przyjęto zrównoważony rozwój. Jako nadrzędny cel Programu ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015 przyjęto cel sformułowany w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020”. Brzmi on następująco: Poprawa warunków życia mieszkańców regionu przez poprawę jakości środowiska, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program wskazuje cele, priorytety ekologiczne, działania oraz zadania, które wpisują się zarówno w Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 jak i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego i mogą być realizowane przez Samorząd Województwa Łódzkiego, samorządy lokalne, podmioty prawne.

Na terenie województwa wskazano 10 priorytetów ekologicznych ważnych dla poprawy stanu środowiska województwa łódzkiego. Są to:

CEL PODSTAWOWY: ochrona i poprawa stanu środowiska

PRIORYTET I: ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych wraz z poprawą ich jakości oraz ochrona przed powodzią

PRIORYTET II: ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją

PRIORYTET III: ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz wzrost lesistości

PRIORYTET IV: racjonalna gospodarka odpadami

PRIORYTET V: poprawa jakości powietrza

CEL UZUPEŁNIAJĄCY I: przeciwdziałanie pozostałym zagrożeniom pochodzenia antropogenicznego

PRIORYTET VI: redukcja emisji ponadnormatywnego hałasu

PRIORYTET VII: ograniczenie możliwości wystąpienia poważnych awarii

PRIORYTET VIII: utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania elektromagnetycznego

PRIORYTET IX: racjonalizacja wykorzystania materiałów i surowców

CEL UZUPEŁNIAJĄCY II: podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

PRIORYTET X: kształtowanie postaw ekologicznych

2.2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 (RPO WŁ) jest dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym główne kierunki rozwoju województwa, zmierzające m.in. do poprawy konkurencyjności gospodarczej województwa, promowania zrównoważonego rozwoju regionalnego oraz zapewnienia większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej regionu.

Cel strategiczny RPO WŁ to „Integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkowoeuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającego zamieszkanemu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc”.

2.3. Uwarunkowania wynikające z powiatowych programów strategicznych

2.3.1. Strategia rozwoju powiatu poddębickiego na lata 2000-2010

W strategii rozwoju powiatu poddębickiego określono cel/misję jako:

„Stworzenie warunków zrównoważonego rozwoju gospodarczego sprzyjającego życiu mieszkańców, podnoszącego konkurencyjność i atrakcyjność powiatu poddębickiego w strukturze województwa łódzkiego i kraju”. Główne programy strategiczne odnoszące się do środowiska są następujące:

- a) poprawa stanu środowiska naturalnego
 - opracowanie i wdrożenie pro-ekologicznego systemu gospodarki odpadami,
 - stworzenie systemu nadzoru ekologicznego nad funkcjonowaniem przedsiębiorstw oraz redukcja źródeł zanieczyszczeń przemysłowych,
 - redukcja źródeł zanieczyszczeń komunalnych,
 - współpraca i współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu ochrony ujęć wody pitnej i wód powierzchniowych,
 - zwiększenie terenów zielonych i lesistości powierzchni powiatu.

2.3.2. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu poddębickiego cele ekologiczne są następujące:

- a. ukierunkowane na poprawę jakości środowiska
cel: poprawa jakości wód powierzchniowych i minimalizacja zagrożeń dla odtwarzalności i jakości zasobów wód podziemnych

- zapewnienie odpowiedniej ilości najlepszej jakościowo wody do picia,
 - poprawa jakości wód powierzchniowych,
 - ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych,
 - poprawa warunków bytowania mieszkańców,
 - stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz rozwoju flory i fauny.
- cel: uregulowanie gospodarki odpadami
- minimalizacja ilości odpadów powstających i składowanych, a wzrost ilości odpadów odzyskiwanych i wykorzystywanych,
 - poprawa estetyki otoczenia życia mieszkańców (likwidacja dzikich wysypisk odpadów),
 - likwidacja punktów stwarzających szczególne zagrożenie dla gleby u wód (mogiłniki, odpady niebezpieczne).
- cel: sukcesywne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza
- poprawa jakości powietrza, przede wszystkim na terenach o gęstej zabudowie zanieczyszczonych przez tzw. „niską emisję”,
 - przekształcanie istniejących systemów opalania w systemy bardziej przyjazne dla środowiska,
 - wzrost wykorzystania ekologicznej energii odnawialnej.
- cel: zmniejszenie uciążliwości hałasu i ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- ograniczanie liczby ludności narażonej na nadmierny hałas,
 - zmniejszenie hałasu emitowanego przez środki transportu,
 - ocena skali zagrożenia mieszkańców powiatu polami elektromagnetycznymi.
- cel: ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej
- ochrona istniejących miejsc przyrodniczo cennych i tworzenie warunków dla powstawania nowych,
 - wzrost atrakcyjności otoczenia życia mieszkańców,
 - podniesienie jakości życia mieszkańców z zachowaniem ładu przestrzennego i funkcjonalnego przy jednoczesnej ochronie istniejących walorów kulturowo-krajobrazowych.
- cel: przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska
- w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
- cel: zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki,
- cel: ochrona gleb,
- cel: wzbogacenie i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych,
- cel: ograniczenie ryzyka wystąpienia powodzi na terenach najbardziej zagrożonych,
- cel: ochrona zasobów kopalin.

2.4. Uwarunkowania wynikające z gminnych programów sektorowych

2.4.1. Plan rozwoju lokalnego gminy Uniejów na lata 2007-2015

Misja:

„Dynamicznie rozwijające się miasto i gmina Uniejów – atrakcyjna turystycznie, słynąca z wód geotermalnych, oferująca jakość życia”.

Główne cele strategiczne:

1. Poprawa warunków życia mieszkańców polegająca na:
 - a) Wzmocnieniu infrastrukturalnym miasta i gminy,
 - b) Dbalości środowiska naturalnego,
2. Dynamizacja rozwoju gospodarczego gminy polegająca na:

- a) Wzmocnieniu lokalnego sektora gospodarczego
 - b) Kontynuowaniu rozwoju turystyki uzdrowiskowej i rekreacyjnej,
 - c) Restrukturyzacji rolnictwa i obszarów wiejskich,
3. Rozwój zasobów ludzkich polegający na:
- a) Edukacji przedsiębiorczości i aktywizacji mieszkańców
 - b) Podniesieniu poziomu kształcenia

3. Stan środowiska oraz zasobów naturalnych

3.1. Podstawowe dane miasta i gminy Uniejów

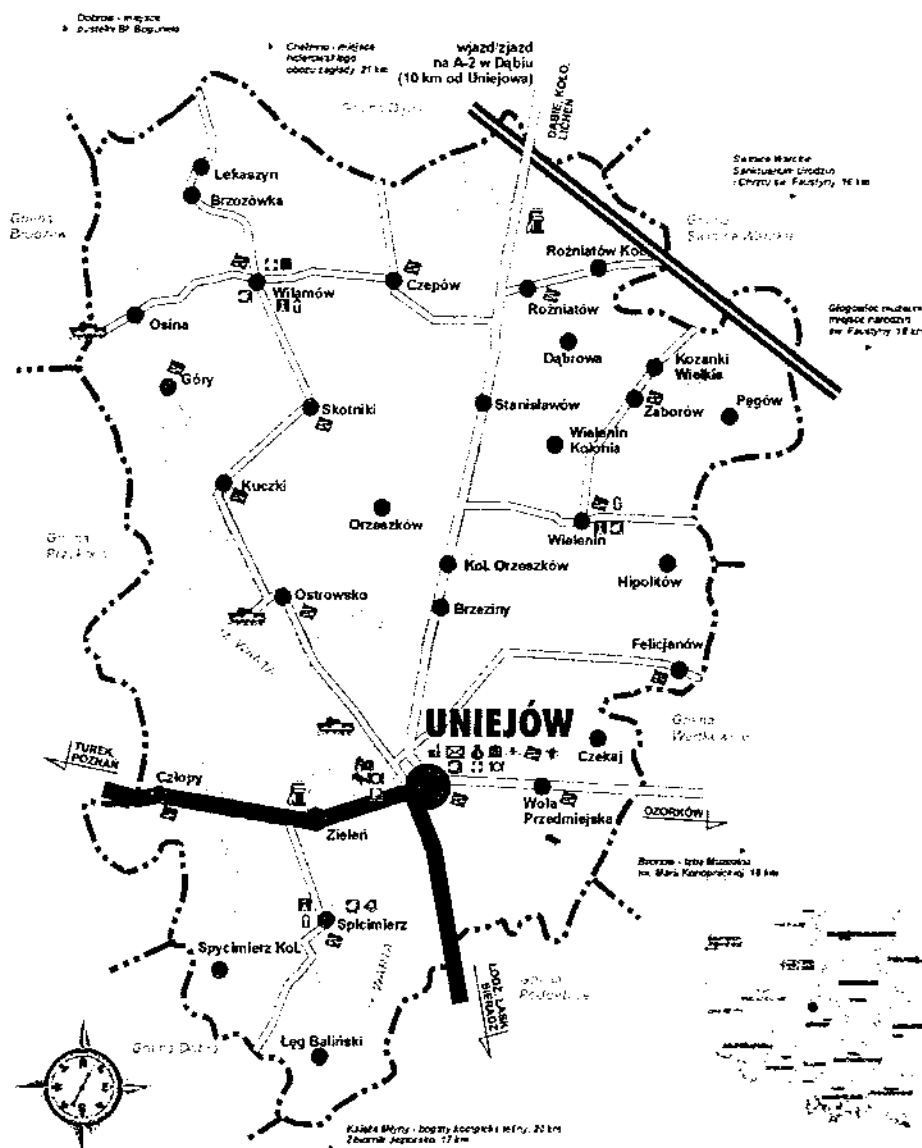
Uniejów to gmina miejsko-wiejska położona w północno-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie poddębickim. Sąsiaduje z gminami: Wartkowice i Poddębice z powiatu poddębickiego, Dąbie z powiatu kolskiego, Przykona, Brudzew i Dobra z powiatu tureckiego i Świnice Warckie z powiatu łęczyckiego. Północna i zachodnia granica gminy jest jednocześnie granicą powiatu poddębickiego i województwa łódzkiego.



Rys. 3.1. Położenie gminy Uniejów w powiecie poddębickim

Gmina Uniejów należy do wschodniej części Niziny Wielkopolskiej. Jest to obszar płaskiej, mocno zdenudowanej moreny dennej ze złodowacenia środkowopolskiego, wyniesionej średnio na wysokość od 108 do 118 m n.p.m. Środkową, wschodnią i południową część tej gminy tworzy płaska równina zwana Kotliną Uniejowską. Od zachodu graniczy z nią rozległa dolina Warty, a od północy dolina Neru.

Miasto i gmina Uniejów zajmuje powierzchnię 12901 ha, z czego 1223 ha zajmuje obszar miejski, a 11678 ha - obszar wiejski (GUS, 2008). Administracja gminna składa się z 30 sołectw: Brzeziny, Brzozówka, Czekaj, Czepów, Człopy, Dąbrowa, Felicjanów, Góry, Hipolitów, Kozanki Wielkie, Kuczki, Lekaszyn, Łęg Baliński, Ostrowsko, Orzeszków, Orzeszków Kolonia, Pęgów, Rożniatów, Rożniatów Kolonia, Skotniki, Stanisławów, Spycimierz, Spycimierz Kolonia, Wielenin, Wielenin Kolonia, Wleścice, Wilamów, Wola Przedmiejska, Zaborów, Zieleń. Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna, sporadycznie występuje zabudowa wielorodzinna.



Rys. 3.2. Gmina Uniejów (źródło: <http://www.uniejow.pl>)

Miejsko-wiejska gmina Uniejów ma dobrze rozwiniętą sieć dróg umożliwiających szybkie połączenia ze stolicami sąsiednich powiatów. Uniejów znajduje się w odległości 56 km od Łodzi, 160 km od Warszawy, 170 km od Poznania. Przez gminę przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- autostrada A2 – odcinek od km 303+145 do 305+600 oraz od km 306+900 do km 308+326. Łączna długość dróg wynosi 3,881 km,
- droga krajowa nr 72 relacji Rawa Mazowiecka – Łódź – Konin; odcinek od km 46+942 do km 51+740 (długość 4,798 km) oraz odcinek na granicach miasta Uniejów od km 51+740 do km 55+531 (długość 3,791 km),
- droga wojewódzkiej nr 473 relacji Koło – Łask,
- droga wojewódzkiej nr 469 relacji Uniejów – Łęczyca (Ozorków).

Według Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Łodzi (pismo z dnia 10.07.2009), stan dróg wg Systemu Oceny Stanu Nawierzchni (SOSN) dla nawierzchni bitumicznych wygląda następująco:

- autostrada A2 – stan dobry – 100%,
- droga krajowa nr 72 – stan dobry – 65%; stan niezadowolający – 35%.

Natężenie ruchu wg Generalnego Pomiaru Ruchu (GPR2005), dla DK nr 72:

- na odcinku 46+942÷51+487 SDR wynosi 5479
- na odcinku 51+487÷55+531 SDR wynosi 8110.

Dla odcinka autostrady natężenie ruchu będzie wykonane w ramach Generalnego Pomiaru Ruchu w 2010 roku.

Najbliższa stacja kolejowa znajduje się 10 km od Uniejowa w miejscowości Kłudna, przy magistrali kolejowej Katowice-Gdynia.

W 2008 roku miasto i gminę Uniejów zamieszkiwało 7214 osób (stan na 31 XII, GUS), co stanowiło 5,3% ogółu mieszkańców powiatu. Gęstość zaludnienia wynosiła 56 osób na km², przy 46 osobach na km² w powiecie. Na 100 mężczyzn w 2008 roku przypadało w gminie Uniejów 105 kobiet (GUS).

Tab. 3.1. Ludność w mieście i gminie Uniejów w latach 2002-2008 wg GUS (stan na 31 XII)

Ludność	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	7631	7555	7488	7437	7354	7304	7283
mężczyźni	3733	3704	3678	3654	3601	3575	3555
kobiety	3898	3851	3810	3783	3753	3729	3728
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	7461	7368	7309	7298	7288	7222	7214
mężczyźni	3644	3618	3601	3599	3568	3535	3523
kobiety	3817	3750	3708	3699	3720	3687	3691

Źródło: GUS

Wg danych GUS, w 2008 r. w gminie i mieście Uniejów zarejestrowanych było 610 podmiotów gospodarczych w systemie REGON (390 w mieście Uniejów i 220 w obszarze wiejskim), w tym w sektorze publicznym 17, a sektorze prywatnym 593.

Tab. 3.2. Podmioty gospodarcze w mieście i gminie Uniejów w 2008 roku wg GUS

Podmioty gospodarcze	Miasto i gmina Uniejów	Obszar wiejski	Teren miasta
Sektor publiczny			
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	17	2	15
spółki handlowe	2	0	2
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	10	2	8
Sektor prywatny			
podmioty gospodarki narodowej ogółem	593	218	375
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	531	197	334
spółki handlowe	6	1	5
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	0	3
spółdzielnie	4	0	4
fundacje	1	0	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	23	11	12

Do największych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą:

- ZPUH Drewex , ul. Dąbska 26, Uniejów;
- Henter, ul. Dąbska 55, Uniejów;
- Cembud, ul. Dąbska 53, Uniejów;
- Unipasz, ul. Sienkiewicza 150a, Uniejów.

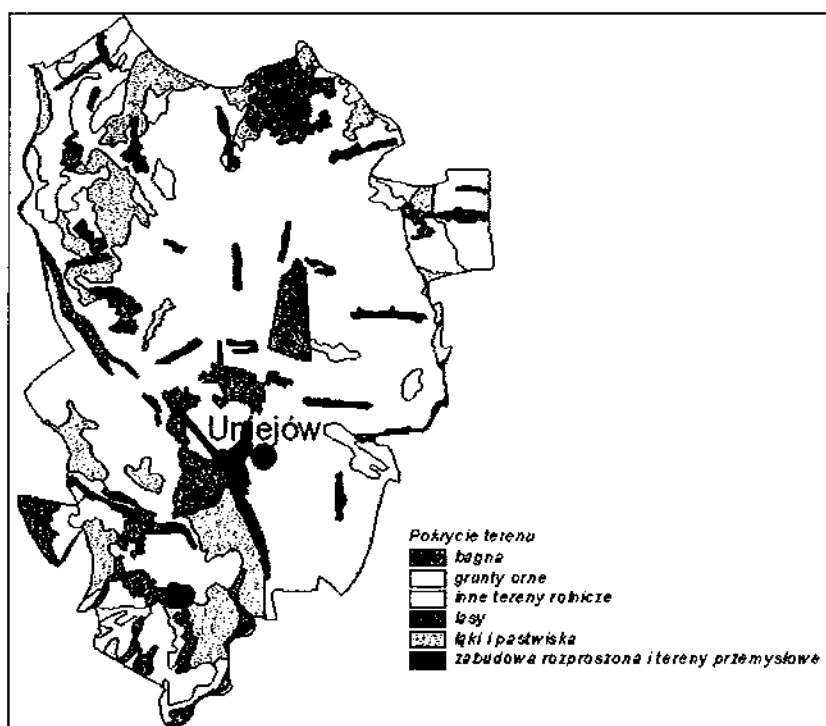
Na terenie gminy powstała też duża ilość podmiotów o charakterze handlowym i usługowym, których działalność oparta jest o świadczenie usług mieszkańcom i turystom.

W gminie Uniejów nie występują w ogóle gleby klasy I i II. Najlepsze na terenie gminy gleby III i IV klasy (%) ciągną się stosunkowo szerokim pasem w środkowej i wschodniej części gminy – od Woli Przedmiejskiej na południu po Rożniatów i Czepów na północy. Ogólna powierzchnia użytków rolnych wynosi 10504 ha, co stanowi około 81,4% ogólnej powierzchni gminy (wg GUS, 2005).

Tab. 3.3. Użytkowanie gruntów w gminie Uniejów (dane GUS, 2005r.)

Wyszczególnienie	Użytki rolne					Pozostałe grunty i nieużytki	lasy
	ogółem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
	[ha]						
Miasto i gmina Uniejów	10504	7943	44	1476	1041	1217	1180
Teren miasta	935	740	14	98	83	255	43
Obszar wiejski	9569	7203	30	1378	958	962	1137

Źródło: GUS



Rys. 3.3. Pokrycie tereny na obszarze gminy Uniejów

Rolnictwo odgrywa jedną z kluczowych ról w tworzeniu struktury gospodarczej tego terenu. Ponad 75% użytków rolnych wykorzystywana jest do upraw rolnych (grunty orne).

Warunki przyrodnicze predestynują gminę do uprawy żyta, pszenicy, pszenżyta, ziemniaków, owsa, mieszanek pastewnych oraz roślin pastewnych. W zachodniej i północno-zachodniej części gminy występują kompleksy trwałych użytków zielonych związanych z nisko położonymi terenami dolin rzecznych i obniżeń. Lasy stanowią zaledwie 9,1% powierzchni gminy.

3.2. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu środowiska oraz zasobów naturalnych

3.2.1. Warunki środowiska geograficznego

Ponad połowa terenu gminy Uniejów to wysoczyzna morenowa (po prawej stronie rzeki Warty), która silnie kontrastuje z dnem rzeki poprzez stromą skarpe o wysokości względnej 7-11 m. Powierzchnia gminy opada w kierunku północnym ku dolinie Neru i zachodnim ku dolinie rzeki Warty. Rzędne wysokościowe wahają się od 97 do 116 m n.p.m. Płaska równina gminna nosi nazwę Kotliny Uniejowskiej. Charakterystyczną cechą poziomów tarasowych doliny Warty są pola wydmore o kształtach nieuregulowanych, wydłużonych i rozczłonkowanych z piasków drobnoziarnistych i pylastych.

3.2.2. Warunki geologiczne terenu

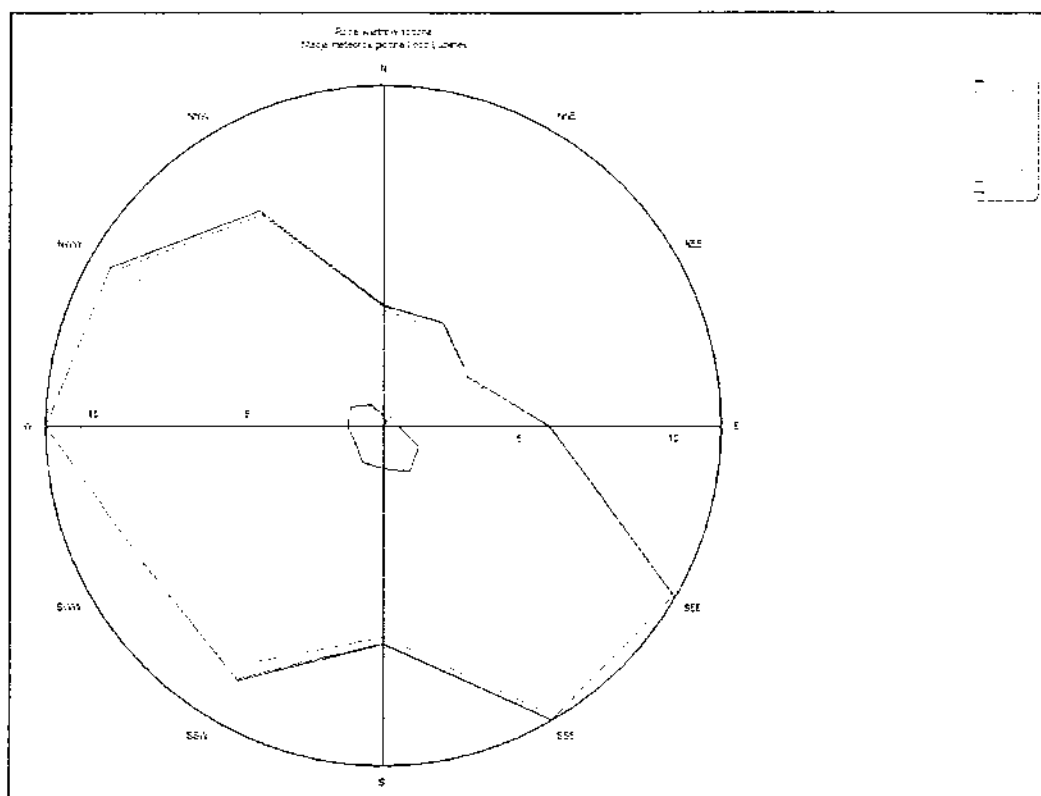
Obszar gminy znajduje się w Niecce Szczecińsko – Łódzko – Mazowieckiej. Budują ją margle, wapienie margliste, opoki i gezy oraz piaskowce z glaukonitem. Są to osady kredy górnej. Osady trzeciorzędowe reprezentowane są przez iły, mułki, piaski ilaste z wkładkami węgla brunatnego reprezentujący miocen. Iły zalegają w środkowej i północnej części gminy. Na szczególną uwagę zasługują pokłady węgla brunatnego w środkowej części gminy. Od północnego wschodu niecka graniczy z wałem kujawskim, charakteryzującym się silnie rozwiniętą tektoniką solną. Tektonika ta zaznacza się również na obszarze gminy Uniejów, jednak jej skala jest znacząco mniejsza. Utwory organiczne reprezentowane są przez torfy i przewarstwione ilami i gliną, które wypełniają obniżenia dolinne i starorzecza w północnej i północno – zachodniej części gminy.

3.2.3. Warunki klimatyczne

Gmina Uniejów jest położona w strefie klimatu umiarkowanego. Warunki klimatyczne dla mieszkańców jak i dla rolnictwa są korzystne. Średnia roczna temperatura powietrza waha się między 8 a 9°C (lata 1971-2000). Okres zimowy trwa zazwyczaj od 13 grudnia do 2 marca. W tym czasie przez około 40 dni trwa zachmurzenie z opadami śniegu, zaś pokrywa śnieżna występuje około 60 dni.

W większości roku przeważają wiatry zachodnie, południowo-zachodnie, wschodnie i północno-zachodnie. Dość często zdarzają się cisze, które występują głównie w miesiącach letnich.

Rozkład prędkości i częstości występowania kierunków wiatru zarejestrowanych w okresie wieloletnim dla stacji Łódź Lublinek przedstawiono na poniższym rysunku w postaci „róży wiatrów”.



Rys. 3.4. Roczna róža wiatrów dla stacji Łódź Lublinek

Tab. 3.4. Temperatura powietrza i opady atmosferyczne dla wielolecia i w 2007 r. oraz prędkość wiatru, uśłonecznienie i zachmurzenie w 2007 r. dla stacji IMGW Łódź – dane IMGW

Temperatura powietrza [°C]							
średnie					skrajne 1971-2006		
1971-2000	1991-2000	1996-2000	2001-2005	2007	max.	min.	amplitudy temperatur skrajnych
8,0	8,3	8,2	8,5	9,3	37,6	-30,3	67,9
Opady atmosferyczne [mm]					Prędkość wiatru [m/s]	Uśłonecznienie [h]	Zachmurzenie [oktanty] *
1971-2000	1991-2000	1996-2000	2001-2005	2007	2007		
571	565	629	582	663	4,0	1838	5,4

* Stopień zachmurzenia nieba: od 0 (niebo bez chmur) do 8 (całkowicie pokryte chmurami)

Źródło: „Ochrona Środowiska 2008”, GUS

Tab. 3.5. Średnie miesięczne temperatury powietrza i miesięczne sumy opadów atmosferycznych w 2007r. dla stacji IMGW Łódź – dane IMGW

Miesiąc	Temperatura powietrza [°C]			Opady atmosferyczne [mm]		
	2007 r	norma 2001-2005	odchylenie w 2007 r względem normy	2007 r	norma 2001-2005	% opadów w 2007 r względem normy
styczeń	3,4	-1,7	5,1	74	37	200
luty	0,0	-0,7	0,7	52	42	124
marzec	6,3	2,5	3,8	49	34	144

Miesiąc	Temperatura powietrza [°C]			Opady atmosferyczne [mm]		
	2007 r	norma 2001-2005	odchylenie w 2007 r względem normy	2007 r	norma 2001-2005	% opadów w 2007 r względem normy
kwiecień	9,6	8,3	1,3	16	40	40
maj	15,1	14,4	0,7	58	72	81
czerwiec	18,4	16,4	2,0	99	52	190
lipiec	18,3	19,6	-1,3	126	76	166
sierpień	18,4	19,1	-0,7	58	46	126
wrzesień	12,7	13,7	-1,0	44	47	94
październik	7,7	8,7	-1,0	27	41	66
listopad	1,5	3,7	-2,2	43	45	96
grudzień	0,0	-1,4	1,4	17	43	40
Rok	9,3	8,5	0,8	663	575	115

Źródło: „Ochrona Środowiska 2008”, GLUS

Największe opady występują w lipcu (średnio 76 mm dla lat 2001-2005), w 2007 roku największe opady występowały również w lipcu (126 mm). Najbardziej suchymi porami roku są jesień i zima (IX-II), kiedy suma opadów waha się między 37 a 45 mm słupa wody dla lat 2001-2005. Roczna suma opadu w 2007 roku wyniosła 663 mm, przy średniej wieloletniej na poziomie 575 mm.

3.2.4. Warunki glebowe

Gmina i miasto Uniejów odznaczają się przeciętnymi, średnio-korzystnymi warunkami glebowymi. W układzie przestrzennym gleby najwyższej jakości występują w okolicach miejscowości: Czepów, Orzeszków, Stanisławów, Wieleń, Dąbrowa, Uniejów, Pola Przedmiejska. Pokrywa glebowa gminy charakteryzuje się mozaikową strukturą, gdzie dominują gleby słabe typu pseudobielicowego i brunatnego powstałe na skale macierzystej pochodzenia lodowcowego. Mady i gleby torfowe występują w dolinie Warty i obniżeniach dolinnych w północnej części gminy, zaś pasem od Rożniatowa na południe w części wschodniej gminy występują rędziny o bonitacji III i IV klasy. W gminie Uniejów nie występują w ogóle gleby klasy I i II.

3.2.4.1. Zanieczyszczenie i degradacja gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm). Okresowe badania jakości gleby i ziemi zgodnie z art. 109 ust. 2 tejże ustawy, należą do zadań własnych starosty. Dopuszczalne normy zanieczyszczeń gleb określa rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi z dnia 9 września 2002 r. (Dz. U. Nr 165, poz. 1359).

Zadaniem starosty, zgodnie z art. 30 ust. 2 pkt 2 Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm), jest prowadzenie bazy danych zawierającej wyniki badań jakości gleby i ziemi oraz rejestr zawierający informacje o terenach zagrożonych ruchami masowymi.

Od dnia 30 kwietnia 2007 r. w świetle przepisów art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) wojewoda prowadzi rejestr zawierający informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi.

Monitoring gleb realizowany jest w celu obserwowania zmian jakości gleb pod wpływem czynników antropopresji, oceny dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Poważnym czynnikiem degradacji gleb jest ich nadmierne zakwaszenie i zubożenie w składniki pokarmowe, jak fosfor, potas i magnez. Przyczyną ubożenia gleb w składniki pokarmowe jest bardzo niskie i nieproporcjonalne i użycie nawozów mineralnych. Wpływ na to ma również zmniejszenie pogłowia zwierząt gospodarskich, co prowadzi do zmniejszenia ilości nawozów naturalnych, wprowadzanych do gleb.

Starostwo Powiatowe w Poddębicach nie ma informacji odnośnie okresowych badań gleby. W Uniejowie na ul. Dąbskiej przeprowadzono badania gleby na zlecenie PKN Orlen. Stwierdzono tam przekroczenia węglowodorów (C12 – C40) w dwóch punktach pomiarowych (współrzędne IV strefa, układ 65):

- X 5663424.3248; Y 3849025.5852 – węglowodory (C12 – C40) frakcja olejów mineralnych 15785,0 mg/kg s.m. gleby - przekroczenie 5 - krotne,
- X 5663430.7827; Y 3849028.9740 – węglowodory (C12 – C40) frakcja olejów mineralnych 6500 mg/kg s.m. gleby - przekroczenie 2 – krotne (wg. stanu prawnego na dzień 27.08.2004 r.).

3.2.5. Zasoby przyrody

3.2.5.1. System obszarów i obiektów prawnie chronionych

Na terenie miasta i gminy Uniejów istnieją różne formy ochrony przyrody: obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz indywidualne pomniki przyrody.

Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu – został utworzony uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie w 1986 r. W wersji pierwotnej jego zasięg i granice zostały ustalone Uchwałą Nr 53 WRN w Koninie z dnia 29 stycznia 1986 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 1 poz. 2), a następnie skorygowane Rozporządzeniem nr 14 Wojewody Konińskiego z dnia 23 lipca 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 28), w którym uszczegółowiono zasady i możliwości wykorzystywania obszarów chronionego krajobrazu.

Obszar Uniejowski obejmuje powierzchnię 180 km² i w całości znajduje się w granicach administracyjnych nadleśnictwa Turek w jego południowo – wschodniej części. Powierzchnia lasów państwowych położonych na tym terenie wynosi 3350 ha. Swoim zasięgiem obszar obejmuje około 30% powierzchni gminy Uniejów (Łęg Baliński, Spycimierz, Zieleń, Człopy, oraz część Uniejowa i Ostrowska).

Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje fragmenty doliny Warty wraz ze skarpą uniejowską i doliny Teleszyny oraz leżące między nimi wzgórza ostańcowe, sięgające 147 m n.p.m. Teren ten cechuje korzystna pod względem ekologicznym struktura użytków zielonych, lasów i pól uprawnych. W dolinach znajdują się łąki i pastwiska, a w dolinie Teleszyny duży kompleks leśny charakteryzujący się bogactwem różnych zbiorowisk leśnych. Tereny te były ostoją łośi. Lasy rosną przede wszystkim na siedlisku boru mieszanego, łęgu jesionowo-olszowego, rzadziej świetlistej dąbrowy i grądu ubogiego.

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu – utworzony 24 marca 2009 roku rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 5/2009 (Dz.U. W. Łódz. Nr 75, poz 709 z 31.03.2009). Obejmuje powierzchnię 29390 ha i obejmuje swym zasięgiem powiaty Sieradzki (gminy Goszczanów, Sieradz, m. Sieradz, Warta), Poddębicki (gminy Poddębice, Pęczniew,

Uniejów) i Zduńskowolski (gmina Zduńska Wola). Celem Nadwarciańskiego OchK jest ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty, a w szczególności naturalnego korytarza rzeki Warty; korytarz ekologiczny łączący tereny położone nad Nerem i Bzurą w pradolinie Warszawsko-berlińskiej z Parkiem Krajobrazowym Międzyrzecza Warty i Widawki.

Obszar 1539,34 ha to powierzchnia leśna Nadleśnictwa Poddębice. Obszar ten głównie obejmuje dolinę Warty, uroczyska Rudniki, Księżę Młyny, lasy Leśnictwa Reduchów oraz cały zbiornik Jezioro wraz z rezerwatem ornitologicznym, który ma na celu zachowanie ostoi ptaków wodno - błotnych. OchK wyróżnia się bogactwem flory i fauny, naturalnych zbiorowisk roślinnych, kompleksem łąk z oczkami wodnymi oraz stanowiskami roślinności wodnej i szuwarowej.

Rezerwat fanistyczny ptaków Dąbskie Błota, obejmujący swym zasięgiem gminy Świnice Warckie, Dąbie i Uniejów, o powierzchni 900ha. Położony jest on w dolinie Neru, w obszarze najbardziej wartościowym pod względem awifaunistycznym, na odcinku między ujściem Neru a Łęczycą. Obszar ten obejmuje przede wszystkim łąki typu łęgów rozlewiskowych, a dominującym zbiorowiskiem jest szuwar mannowy, w mniejszym stopniu szuwar wielkoturzycowy, z licznymi oczkami wodnymi porośniętymi szuwarem trzcinowym. Obszar ten zasługuje na ochronę ze względu na dużą liczebność ptaków łęgowych blaszkodziobych, np. świstan płaskonos, cyranka, łabędź niemy; siewek, np. brodziecsamotny, krwawodziób, kulik wielki, kszysk, rycyk; perkozów- perkoz zauszniak; brodzących- bąk; jastrzębiowatych- błotniak stawowy i wiele innych. Teren rezerwatu obejmuje stosunkowo duże, nie penetrowane przez człowieka obszary trzcinowisk, bagien, szuwarów, które swym wyglądem sprawiają wrażenie nie tkniętej przez ludzi przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Warszawsko-Berlińska – utworzony 24 marca 2009 roku rozporządzeniem Wojewody łódzkiego Nr 6/2009 (Dz. U. W. Łódź. Nr 75 poz. 710 z dnia 31.03.2009). Obejmuje powierzchnię 36650 ha, w tym również tereny gminy Uniejów. Celem Obszaru jest ochrona cennych walorów przyrodniczych największej na terenie województwa łódzkiego pradoliny powstałej w okresie plejstoceniowym o specyficznych, choć w znacznym stopniu przekształconych warunkach środowiska przyrodniczego, wykorzystywanej obecnie przez doliny Bzury i Neru. Obszar stanowi część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym łączącego dolinę Wisły z doliną Warty.

Użytki ekologiczne

W chwili obecnej na terenie gminy funkcjonuje osiem obszarów o statucie użytku ekologicznego. Wykaz tych terenów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab.3.6. *Użytki ekologiczne na terenie gminy Uniejów*

Lokalizacja obiektu	Przedmiot ochrony	Opis chronionego obiektu	Data utworzenia / podstawa prawna	Właściciel / zarządca obiektu
Hipolitów, Leśnictwo Uniejów oddz. 262 m Nr ew. 146	Łąka, pow. 0,41 ha	Śródleśna łąka	16.12.1998 / rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa / Lasy Państwowe
Hipolitów, Leśnictwo Uniejów oddz. 262 h Nr ew. 147	Łąka, pow. 2,42 ha	Śródleśna łąka	16.12.1998 / rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa / Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 278 k Nr ew. 10	Bagno, pow. 1,10 ha		30.10.1997 / Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 26 (Dz. U.W.K. Nr 27, poz. 133)	Skarb państwa / Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 j Nr ew. 11	Łąka, pow. 0,34 ha	Śródleśna łąka	30.10.1997 / Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 26 (Dz. U.W.K. Nr 27, poz. 133)	Skarb państwa / Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 i	Bagno, pow. 0,48 ha		30.10.1997 / Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 26 (Dz. U.W.K. Nr 27, poz. 133)	Skarb państwa / Lasy Państwowe

Lokalizacja obiektu	Przedmiot ochrony	Opis chronionego obiektu	Data utworzenia / podstawa prawna	Właściciel / zarządca obiektu
Nr ew. 12			27, poz. 133)	
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 274 a,h; 276 a,d,f,g Nr ew. 148	Łąka, pow. 12,15 ha		16.12.1998 / Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa / Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 a Nr ew. 149	Starorzecze, pow. 1,66 ha		16.12.1998 / Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa / Lasy Państwowe
Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 276 j Nr ew. 150	Starorzecze, pow. 0,31 ha		16.12.1998 / Rozporząd. Woj. Konińskiego Nr 21 (D.U.W.K. Nr 53)	Skarb państwa / Lasy Państwowe

Źródło: UMiG Uniejów

Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Uroczysko Zieleń” – utworzony 9 listopada 2004 roku przez Wojewodę Łódzkiego rozporządzeniem nr 9/2004 obejmuje teren Lasów Państwowych Nadleśnictwa Turek leśnictwa Uniejów o powierzchni 77,67 ha. Przedmiotem ochrony jest szczególnie cenny kompleks lasów łęgowych oraz łąk i pastwisk śródleśnych wraz ze Starorzeczem Niwy i oczkami wodnymi z dobrze wykształconą granicą polno-leśną. Uroczysko Zieleń położone jest w pradolinie Warty w strefie zalewowej rzeki na najniższym poziomie terasowym. W północnej części starorzecza można spotkać bobry, w lasach uwagę zwracają dęby, olchy i jesiony. Szata roślinna runa leśnego jest niezwykle bogata.

Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Uroczysko Zieleń II” – utworzony na mocy uchwały nr XLVII/256/06 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 23 lutego 2006 roku, obejmuje dwa kompleksy o łącznej powierzchni około 16 ha i stanowi naturalne uzupełnienie „Uroczyska Zieleń”. Ochronie poddano naturalny krajobraz składający się z użytków zielonych i zadrzewień o charakterze łęgowym oraz fragmenty krajobrazu kulturowego integralnie związanego z doliną Warty w postaci panoramy zespołu zamkowo-parkowego i prawobrzeżnej starej części miasta Uniejów.

Uroczysko Wielenin, położone przy drodze z Uniejowa do Dąbia. Florę uroczyska tworzy około 240 gatunków roślin naczyniowych, w tym 12 gatunków podlegających ochronie prawnej (goździk pyszny, gnieźnik leśny, kosaciec syberyjski, listera jajowata, mieczyk dachówkowaty i inne).

Na terenie gminy Uniejów objęto kilkanaście obiektów indywidualną ochroną w formie pomników przyrody. Są one zlokalizowane w szczególności w parku zabytkowym w Uniejowie. Ich zestawienie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 3.7. Pomniki przyrody na terenie miasta i gminy Uniejów

Lokalizacja obiektu	Przedmiot chroniony	Opis chronionego obiektu	Obwód na wys. 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Data utworzenia / Podstawa prawna
Rożniatów	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	520	20	12.07.1978 / Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/20/78
Wielenin	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	530	18	12.07.1978 / Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/21/78
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Buk pospolity	300	20	12.07.1978 / Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/22/78
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	450	22	12.07.1978 / Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/24/78

Lokalizacja obiektu	Przedmiot chroniony	Opis chronionego obiektu	Obwód na wys. 1,3 m [cm]	Wysokość [m]	Data utworzenia / Podstawa prawna
Uniejów, park zabytkowy	Pojedyncze drzewo	Kasztanowiec zwyczajny	450	15	12.07.1978 / Dec. Woj. Konińskiego Nr RLSop-7141/25/78
Uniejów, przy kościele	Pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy	370	18	21.11.1988 / Zarząd. Woj. Konińskiego Nr 50 (Dz. U. W. K. Nr 17, poz. 178)
Leśnictwo Uniejów oddz. 165b N-ctwo Turek	Głaz narzutowy		515 szer. 157cm, dl. 190cm, wys. 90cm.		31.03.2004 / Rozporząd. Woj. Łódzkiego Nr 4/2004 (Dz. U. W. Ł. Nr 88, poz. 741)
Lekaszyń	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	440	20	21.11.1988 / Zarząd. Woj. Konińskiego Nr 50 (Dz. U. W. K. Nr 17, poz. 178)
Czepów	Pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy	480	20	21.11.1988 / Zarząd. Woj. Konińskiego Nr 50 (Dz. U. W. K. Nr 17, poz. 178)

Źródło: UMiG Uniejów

Europejskie uwarunkowania systemu ochrony przyrody

System NATURA 2000

W związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska musi utworzyć na swoim obszarze część europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 w oparciu o obowiązujące w niej ustawodawstwo. W zakresie ochrony przyrody aktami prawnymi są:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dn. 21.05.1992. r. (tzw. Dyrektyw Siedliskowa) w sprawie ochrony siedlisk naturalnych i dzikiej flory i fauny (w oparciu o nią tworzy się Specjalne Obszary Ochrony (SOO),
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 02.04.1979. r. (tzw. Dyrektywa Ptasia) w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, stanowiąca podstawę do wydzielenia Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO).

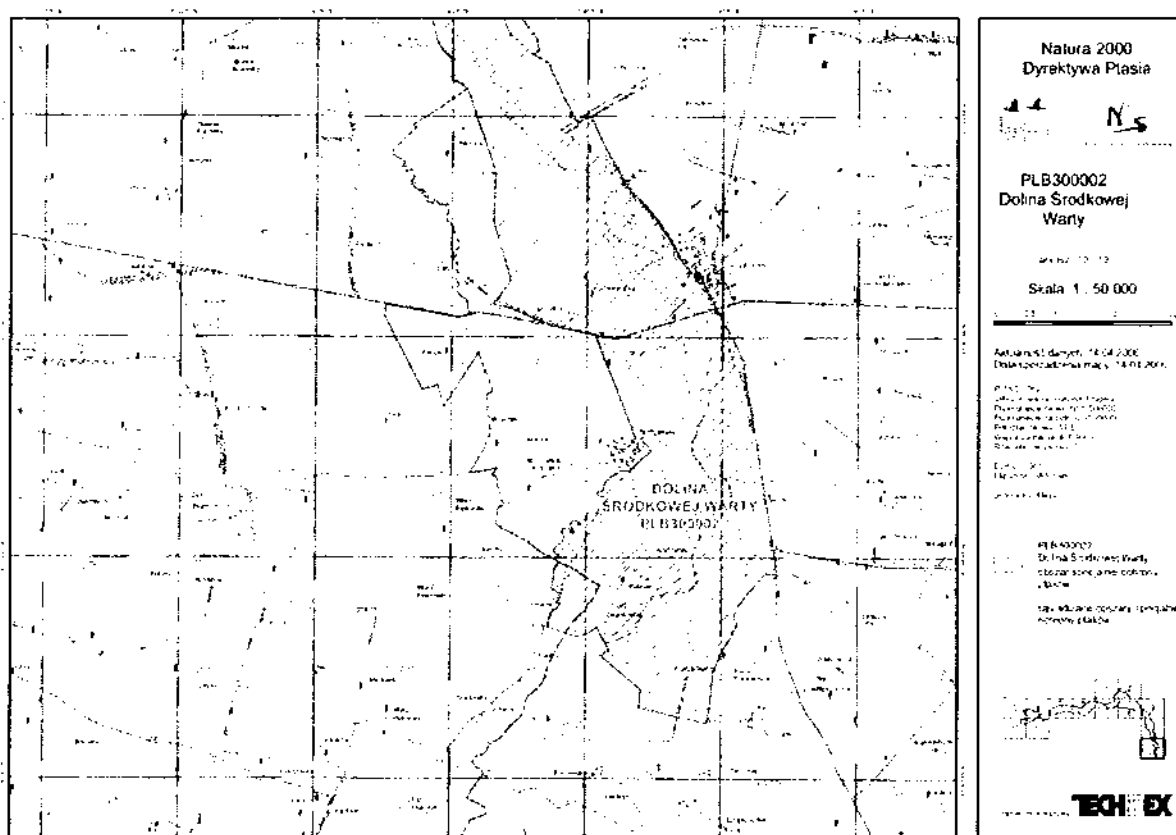
Mają one na celu utrzymanie bioróżnorodności państw członkowskich poprzez ochronę najcenniejszych siedlisk oraz gatunków flory i fauny na ich terytorium. Zobowiązują też państwa członkowskie UE (a więc i Polskę od momentu akcesji) do wytypowania obszarów chronionych, które będą tworzyć europejską sieć ekologiczną NATURA 2000 proporcjonalnie do reprezentacji na swoim terytorium typów siedlisk i gatunków, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Ważnym uzupełnieniem, mającym istotne znaczenie w budowie tej sieci, są załączniki do ww. Dyrektyw, zawierające listy wrażliwych siedlisk i ginących gatunków o znaczeniu wspólnotowym, których zachowanie wymaga wyznaczenia obszarów SOO i OSO.

Ochrona bioróżnorodności w tej sieci będzie realizowana na podstawie planów ochrony, których ustalenia będą wiążące dla planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasów itp.

Na etapie opracowywania koncepcji krajowej sieci Natury 2000 ujęto około 33% powierzchni gminy Uniejów w ramach obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB300002 Dolina Środkowej Warty oraz obszaru specjalnej ochrony siedlisk PLB100001 Pradolina Warszawsko-Berlińska. Obszary te zostały zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska po zaopiniowaniu przez Komisję Europejską.

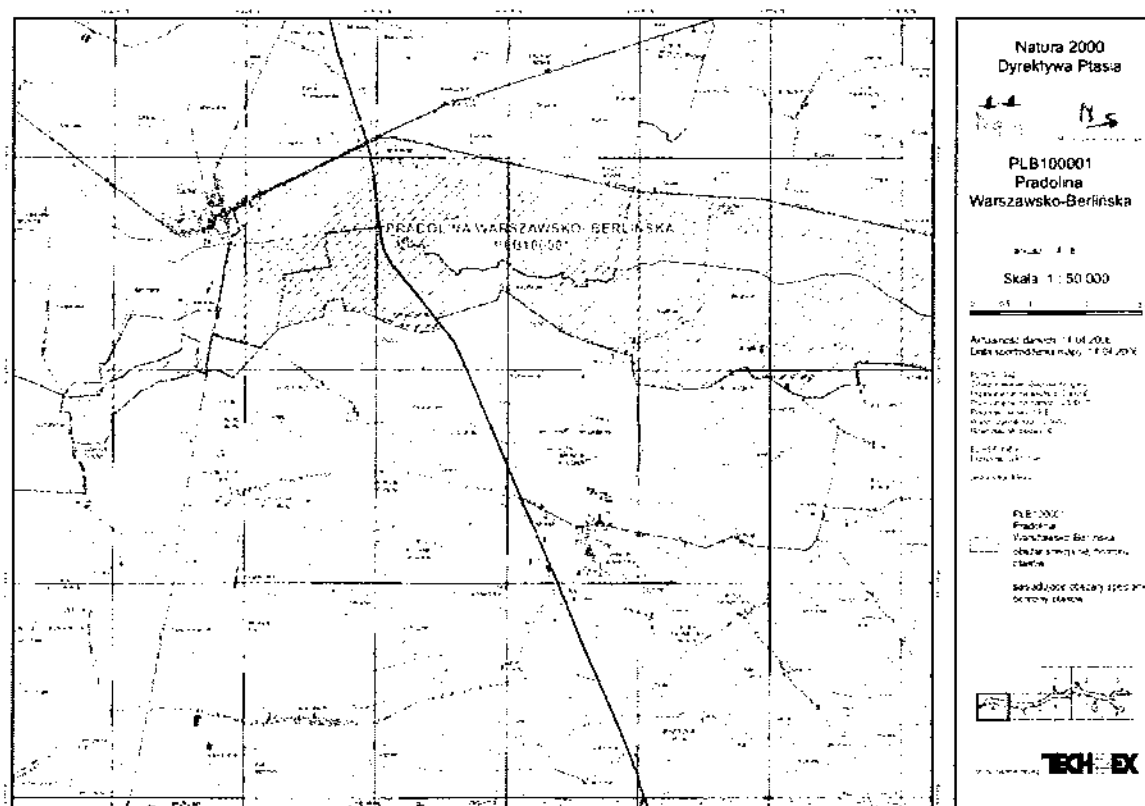
Dolina Środkowej Warty – obszar o powierzchni 57104,36 ha obejmujący fragment doliny Warty pomiędzy wsią Babin koło Uniejowa i Dębno n. Wartą koło Nowego Miasta n. Wartą. Dolina na tym odcinku ma zmienną szerokość od 500 m do ok. 5 km, leży na wysokości od 20 do 60 m n.p.m. W rejonie Doliny Konińsko-Pydzerskiej dolina zachowała prawie naturalny charakter, nie została zmeliorowana i podlega okresowym zalewom. Teren ten jest zajęty

przez użytkowane łąki i pastwiska, zadrzewienia łęgowe oraz zarastające starorzecza. Na zachód od ujścia Prosny znajduje się kompleks starych łęgów jesionowo-wiązowych i grądów niskich. Natomiast na odcinku w Kotlinie Kolskiej rzeka została obustronnie obwałowana. Obszar zawiera ostoję ptaszą o randze europejskiej E 36 (Dolina Środkowej Warty). Występują tu co najmniej 42 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obszar ten jest bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych, przede wszystkim w okresie lęgowym. W tym okresie zasiedla się powyżej 10% krajowej populacji rybitwy białowąsej (PCK), powyżej 2% krajowych populacji następujących gatunków ptaków: cyranka, gęgawa, krwawodziób, płaskonos, rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa białoskrzydła (PCK), rybitwa czarna, rycyk i co najmniej 1% populacji krajowej gatunków: batalion (PCK), bąk (PCK), błotniak łąkowy, błotniak stawowy, dzięcioł średni, kropiatka, podróżniczek (PCK), brodziec piskliwy, cyraneczka, czajka, czapla siwa, dudek, dziwonia, krakwa, kulik wielki (PCK), sieweczka obrożna (PCK) i zausznik; stosunkowo wysoką liczebność (C7) osiągają: błotniak zbożowy (PCK), cyraneczka, derkacz, kszczyk, ortolan, ślepowron (PCK), zimorodek i świergotek polny; prawdopodobnie gnieździ się bardzo rzadki rożeniec (PCK); ponadto w liczebności powyżej 1% populacji krajowej występują dąbek, dziwonia, pustułka i remiz, a w liczebności ok. 1% populacji krajowej - przepiórka. W okresie wędrówki jesiennej występuje czapla biała (do 23 osobników), świstuna do 1500 osobników, żuraw (do 250 osobników) i mieszane stada gęsi do powyżej 5000 osobników. Podczas wędrówki wiosennej tokujące bataliony spotyka się w liczbie do 1200 osobników. Fragment Obszaru Dolina Środkowej Warty przebiegający przez gminę Uniejów przedstawiono na poniższym rysunku.



Rys. 3.5. Fragment obszaru Dolina Środkowej Warty (źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl>)

Pradolina Warszawsko-Berlińska – obszar o powierzchni 23412,42 ha, Jest położony na pograniczu kilku regionów: Kotliny Kolskiej, Równiny Kutnowskiej, Wzniesień Łódzkich i Równiny Łowicko-Błońskiej. Krawędzie pradoliny rozcinają doliny niewielkich rzek - dopływów Bzury i Neru. Obszary zalesione zajmują niewielką powierzchnię ostoi. Występują tu stawy rybne, z których najważniejsze to Psary, Okręt i Rydwan, Borów i Walewice. Najważniejsza z rzek ostoi to Bzura, której dolina jest silnie zatorfiona, pokryta mozaiką szuwarów turzycowych i roślinności łąkowej; średnia szerokość doliny rzecznej wynosi ok. 2 km. Dolina pocięta jest gęstą siecią rowów melioracyjnych, a sama rzeka jest uregulowana; brak tu starorzeczy. Teren zawiera ostoje ptasie o randze europejskiej PL079 (Dolina Neru) i PL080 (Dolina Bzury) oraz o randze krajowej K 47 i K 48 (Stawy Psary, Stawy Okręt i Rydwan). Obszar stanowi bardzo ważną ostoję ptaków wodno-błotnych. Występują tu co najmniej 44 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), błotniak stawowy, błotniak łąkowy, kropiatka, podróżniczek (PCK), rybitwa białowłosa (PCK), rybitwa czarna, cyranka, krwawodziób, płaskonos, rybitwa białoskrzydła (PCK), rycyk i zausznik; stosunkowo wysoką liczebność osiągają: bocian biały, derkacz, czajka i śmieszka. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego gęsi zbożowej; stosunkowo duże koncentracje osiąga: batalion, gęś białoczelna, świstun. Fragment Obszaru Pradolina Warszawsko-Berlińska przebiegający przez gminę Uniejów przedstawiono na poniższym rysunku.



Rys. 3.6. Fragment obszaru Pradolina Warszawsko-Berlińska (źródło: <http://natura2000.mos.gov.pl>)

EKONET-PL

Koncepcja krajowej sieci ekologicznej EKONET-PL powstała w ramach prac mających na celu utworzenie w Europie spójnego przestrzennie systemu obszarów chronionych (European ECOlogical NETwork - EECONET) koordynowanego przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody IUCN i ma się stać integralną częścią sieci europejskiej.

W strukturze krajobrazu ekologicznego głównym wyróżnikiem są ekosystemy, charakteryzujące się największą bioróżnorodnością, zagęszczeniem gatunków i naturalnością. Są to węzły ekologiczne powiązane między sobą korytarzami ekologicznymi umożliwiającymi ich zasilanie poprzez przepływ materii, energii oraz informacji genetycznej. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne.

Sieć ECONET-POLSKA pokrywa 46% kraju. W jej ramach wyodrębniono 78 obszarów węzłowych (46 o znaczeniu międzynarodowym i 32 o znaczeniu krajowym, które razem obejmują 31% powierzchni kraju) oraz 110 korytarzy ekologicznych (38 o znaczeniu międzynarodowym i 72 o znaczeniu krajowym, które razem obejmują 15% powierzchni kraju). Sieć ECONET-POLSKA zawiera w sobie również obszary prawnie chronione (parki narodowe i krajobrazowe oraz rezerваты), ostoje przyrody CORINE lub ważne ostoje ptaków, które najczęściej są "wbudowane" w najcenniejsze fragmenty obszarów węzłowych jako tzw. biocentra (regionalne i lokalne).

Zgodnie z Koncepcją Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET objęto ochroną obszar Doliny Warty z unikalną roślinnością, niskimi torfowiskami, słonymi śródlądowymi łąkami, ostoją ptactwa.

3.2.5.2. Parki miejskie i zadrzewienia

Park zamkowy w Uniejowie założony został w drugiej połowie XIX wieku na lewym brzegu Warty i uważany jest za jeden z lepiej zachowanych i najpiękniejszych parków podworskich w centralnej Polsce. Zajmuje powierzchnię 34 ha, łącznie rośnie tu ok. 60 gatunków drzew i krzewów (rodzimych i egzotycznych). Łączy się z dużym kompleksem lasu mieszanego. W parku wytyczona jest ścieżka edukacyjna z kilkoma stacjami przy najciekawszych okazach parkowych drzew. Park został wpisany do rejestru zabytków nieruchomych województwa łódzkiego pod numerem rejestracyjnym A-481/222 z 19.08.1992.

Zabytkowy Park Podworski w Czepowie Dolnym – o powierzchni 4,63 ha obejmuje teren Parku we wsi Czepów, który jest dawnym parkiem dworskim otaczającym siedzibę właściciela majątku. Ochronie, uchwałą nr XXVIII/153/04 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 30 września 2004 roku, podlega drzewostan stanowiący szkielet parku, który liczy około 150-200 lat.

3.2.6. Zasoby kopalin

Na terenie gminy Uniejów najważniejszym surowcem mineralnym są wody lecznicze – wody termalne, zalegające na głębokości 2000m. Eksploatowane złoża tych wód zatwierdzone decyzją Ministra Środowiska z dnia 21.12.2005 r. znak: DGkdh-479-6546-5/9081/05/MJ, ma status obszaru górniczego o nazwie Uniejów I wg Rejestru obszarów górniczych PIG i posiada koncesję do 2020 roku. Obszar i teren górniczy wód geotermalnych pokrywa się z obszarem zasobowym, który ustalono poprzez umowne ograniczenie go wzdłuż linii depresji/regresji o wartości 0,5 m. Obszar zasobowy obejmuje powierzchnię ok. 7 km². Użytkownikiem złoża jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością „Geotermia Uniejów”. Wody termalne charakteryzują się temperaturą 68°C na wypływie. Są to wody chlorkowo-sodowe, zawierające znaczne ilości związków o specyficznej aktywności farmakologicznej,

które wykorzystać można do celów gospodarczych czy profilaktyki leczniczej. Odkryto je w 1979 roku dokonując odwiertu nr 1 (IGH-1) we wsi Ostrowsko. Odwiertu nr 2 (PIG/AGH-1) dokonano w 1990 roku w północnej części miasta Uniejów (ul. Kościelnicza), natomiast odwiertu nr 3 (PIG/AGH-2) dokonano w 1991 roku również w mieście Uniejów w odległości około 650 m na północ od Rynku. Obecnie odwierty 2 i 3 wykorzystywane są w ciepłowni geotermalnej – odwiert 3 pełni rolę otworu eksploatacyjnego, natomiast odwiert 2 jest otworem chłonnym, do którego jest zatłaczana woda wykorzystywana w ciepłowni.

Poza tym w obszarze gminy Uniejów występują surowce węglanowe reprezentowane przez wapienie, margle i opoki, które służą głównie jako kamień budowlany; surowce ilaste reprezentowane przez iły; kruszywa naturalne: piaski i żwiry wykorzystywane w budownictwie i węgiel brunatny, który nie jest eksploatowany. Wykaz surowców na terenie gminy Uniejów pokazano w poniższej tabeli.

Tab. 3.8. Wykaz surowców mineralnych na terenie gminy Uniejów wg PIG

Nazwa złoża	Rodzaj surowca	Kategoria rozpoznania	Zasoby geologiczne bilansowe
Kolonia Roźniatów I	Piaski i żwiry (kruszywo naturalne)	Szczegółowo A+B+C ₁	254 tys.m ³
Roźniatów I	Piaski i żwiry (kruszywo naturalne)	Szczegółowo A+B+C ₁ , złoża eksploatowane okresowo, zagospodarowane	2.144 tys.m ³ (758 tys. m ³ zasoby przemysłowe)
Roźniatów	(kamienie drogowe i budowlane)	A+B+C ₁	7 700 tys. mg
Uniejów	surowce ilaste ceramiki budowlanej	C ₂ (zaniechane)	158 tys. m ³
Uniejów I	surowce ilaste ceramiki budowlanej	C ₂	510 tys. m ³
Wielenin	surowce ilaste ceramiki budowlanej	A+B+C ₁ (zaniechane)	1 245 tys. m ³
Uniejów	węgiel brunatny	złoża rozpoznane wstępnie, C ₂	42 000 tys. Mg
Uniejów	wody chlorkowo-sodowe o temp.67-70°C	C ₂ w tym: B	Zasoby eksploatacyjne 120 m ³ /h Pobór: 273536.00 m ³ /rok
Uniejów	Surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego	złoża rozpoznane wstępnie	3338 tys. m ³
Czepów	kamienie drogowe i budowlane	Złoża eksploatowane	122

Zródło: http://www.pgi.gov.pl/surowce_mineralne/

Trzy złoża mają obecnie status obszarów górniczych, a wydobywanie surowców odbywa się na podstawie wydanych koncesji. Wykaz tych złóż przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 3.9. Wykaz złóż eksploatowanych w gminie Uniejów na podstawie wydanych koncesji wg Rejestru Obszarów Górniczych

Złoże	Użytkownik	Koncesja
Kruszywa naturalne „Roźniatów I Aa i Ab”	P.H.U. "KUNDA", Export-Import - Anna Kunda ul.Armi Krajowej 44, 19-300 Elk	Wojewody Łódzkiego znak: DG/SI.IV-7412-2/1/05 z dnia 13.05.2005 ważna do 12.05.2015
Kamienie drogowe i budowlane „Czepów”	P. Anna Karolina Banasiak, Kopalnia Kamienia Wapiennego Stanisławów 32, 99-210 Uniejów	Starosty Poddębickiego Znak: RS.7511-4/2007 z dnia 22.10.2007r. ważna do 21.10.2022r.

Złoże	Użytkownik	Koncesja
Wody geotermalne	"Geotermia Uniejów" Sp.z o.o Uniejów, 99-210, Kościelnicka 44	Ministra Środowiska znak: DGkdh-479-6546-5/9081/05 MJ z dnia 21.12.2005 r.

Źródło: [http://baza.pgi.waw.pl/geow/\(S\(h3stf0454t24ra55g3hmi55\)\)/default.aspx](http://baza.pgi.waw.pl/geow/(S(h3stf0454t24ra55g3hmi55))/default.aspx)

W związku z zapotrzebowaniem kruszywa na budowę autostrady A2 wyeksploatowane zostały w ostatnim okresie następujące złoża kruszywa naturalnego: „Kolonia Różniatów”, „Kolonia Różniatów II”, „Brzozówka” i „Zaborów”. Warunki rekultywacji tych terenów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 3.10. Warunki rekultywacji gruntów na terenie gminy Uniejów

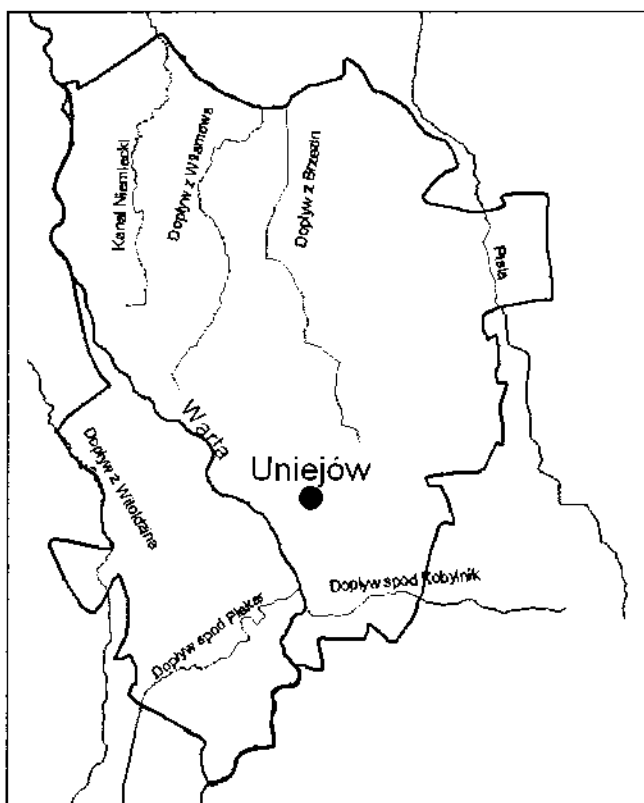
Nazwa obszaru górniczego	Rodzaj kopaliny	Data rozp. eksploat.	Przewid. termin zakończenia	Nr koncesji	Kierunek rekultywacji
Kolonia Różniatów	piasek	2005	2005	DG/Si.IV-7412-2/24/04	wodno-leśny
Kolonia Różniatów II	piasek	2005	2005	DG/Si.IV-7412/2/2/05	rolno-wodny
Zaborów	piasek	2005	2005	RS.7511-6/2005	rolno-wodny
Brzozówka	piasek	2005	2005	DG/Si.IV-7412-2/15/04	wodno-leśny

Źródło: Starostwo Powiatowe w Poddębicach

3.2.7. Stosunki wodne i jakość wód

3.2.7.1. Wody powierzchniowe

Głównym ciekim wodnym gminy Uniejów jest rzeka Warta. Przepływa ona przez gminę na długości około 20 km, stanowiąc jednocześnie granicę administracyjną gminy Uniejów z gminami Przykona i Brudzew w województwie wielkopolskim. Miasto Uniejów położone jest na środkowym odcinku tej rzeki. Oprócz Warty na terenie gminy Uniejów płyną następujące cieki: Dopływ z Brzezina, Dopływ spod Kobylnik, Struga Spycimierska (Siekiernik), Pisia, Dopływ z Wilamowa, Dopływ spod Piekar, Kanał Niemiecki. Łączna długość tych cieków wynosi około 63 km.



Rys. 3.7. Sieć rzeczna na terenie gminy Uniejów

Badania i oceny stanu wód powierzchniowych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 155a ust. 3 Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 (tekst jednolity Dz. U. 2005 nr 239 poz. 2019 z późn. zm.) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje badania wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych. W roku 2007 monitoring jakości wód powierzchniowych prowadzony był zgodnie z „Wojewódzkim programem monitoringu Środowiska na rok 2007” ustalonym na podstawie „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009”. Odpowiedzialnym za wykonanie planowanych badań i przeprowadzenie ocen był Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, natomiast Monitoring Środowiska w skali kraju koordynował Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Program badawczy obejmował kontrolę jakości wód powierzchniowych w 126 punktach pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na 99 rzekach województwa, zgodnie z określonym zakresem i częstotliwością badań. Wśród badanych rzek przepływających przez gminę Uniejów była rzeka Warta. Badania były prowadzone w punktach pomiarowo-kontrolnych: Uniejów na Warcie i Spicimierz na Siekierniku (Strudze Spycimierskiej).

Badania realizowane były w zakresie monitoringu diagnostycznego i operacyjnego, poszerzonego o wskaźniki do oceny wód przeznaczonych do bytowania ryb.

W 2007 roku w przekroju Uniejów na Warcie stwierdzono IV, niezadowalającą klasę jakości wód. Do tej klasy zaliczają się wody spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po wysokosprawnym uzdatnianiu fizycznym i chemicznym i wykazujące zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych na skutek oddziaływań antropogenicznych. Dla przekroju Spicimierz stwierdzono III klasę czystości - wody zadowalającej jakości, spełniające wymagania określone dla wód

powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia, w których wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych. W 2008 r. odnotowano odwrotną sytuację: w przekroju Uniejów woda uległa polepszeniu i osiągnęła III klasę czystości, a w przekroju Spicimierz woda uległa pogorszeniu do klasy IV.

Wyniki klasyfikacji ogólnej wód powierzchniowych za rok 2007 i 2008 w badanych punktach pomiarowych na terenie gminy Uniejów oraz ocenę użytkową w zakresie przydatności badanych wód do bytowania ryb zamieszczono w tabeli 3.6.

Tab. 3.11. Wyniki klasyfikacji ogólnej w badanych punktach pomiarowych rzek przepływających przez gminę Uniejów w roku 2007 i 2008

Rzeka	Nazwa punktu	km	Rodzaj monitoringu	Klasyfikacja ogólna		Przydatność do bytowania ryb w warunkach naturalnych
				2007	2008	
Warta	Uniejów	468,8	D, R	IV	III	nieprzydatne
Siekiemik	Spicimierz	3,7	O	III	IV	-

D – monitoring diagnostyczny; *O* – monitoring operacyjny; *R* – monitoring przydatności wód powierzchniowych do bytowania ryb w warunkach naturalnych

Źródło: WIOS w Łodzi

Poważnym czynnikiem obniżającym jakość wód są ścieki komunalne odprowadzane siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodno-kanalizacyjnych. Na jakość wód powierzchniowych wpływają również zanieczyszczenia wypłukiwane z atmosfery (wody opadowe) i ze środowiska gruntowego (spływy obszarowe). Źródło zanieczyszczeń wód stanowią również nieszczelne zbiorniki bezodpływowe tzw. szamba oraz niezgodne z prawem odprowadzanie ich zawartości. W ostatnich latach osiągnięto znaczący postęp w ograniczaniu ładunków zanieczyszczeń oraz zmniejszeniu ogólnej ilości ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych ze źródeł punktowych.

Poniżej przedstawiono zestawienie klasyfikacji wód w punktach pomiarowo-kontrolnych w latach 2007-2008 w gminie Uniejów. Klasyfikację przeprowadzono w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z 11 lutego 2004 roku (Dz.U. Nr 32, poz.284).

Tab. 3.12. Wyniki klasyfikacji ogólnej w badanych punktach pomiarowo-kontrolnych w latach 2007-2008 w gminie Uniejów

Lp.	klasa I	klasa II	klasa III	klasa IV		Parametr	Jednostka	punkty pomiarowo - kontrolne			
								Warta - Uniejów		Siekiermik - Spicimierz	
	Ocena ogólna w latach							2007	2008	2007	2008
1	22	24	26	28	>28	Temp. wody	°C	19,9	21,1	18,9	19,1
2	5	10	20	50	>50	Barwa	mg Pt/l	35	32	-	-
3	15	25	50	100	>100	Zawiesina ogólna	mg/l	30,78	14,22	8,46	-
4	6,5 - 8,5	6,0 - 8,5	6,0 - 9,0	5,5 - 9,0	<5,5 lub >9,0	Odczyn		7,4 - 8,0	7,6 - 8,4	7,3 - 7,9	7,4 - 8,1
5	7	6	5	4	<4	Tlen rozp.	mg O ₂ /l	6,308	7,162	6,762	6,11
6	2	3	6	12	>12	BZT ₅	mg O ₂ /l	3,074	3,857	2,516	3,167
7	3	6	12	24	>24	ChZT-Mn	mg O ₂ /l	7,846	6,495	6,496	-
8	5	10	15	20	>20	Ogólny węgl. org.	mg C/l	8,168	14,884	7,766	9,182
9	0,5	1	2	4	>4	Amoniak	mg NH ₄ /l	0,259	0,242	0,36	0,288
10	0,5	1	2	4	>4	Azot Kjeldahla	mg N/l	2,888	1,565	2,789	1,408
11	5	15	25	50	>50	Azotany	mg NO ₃ /l	22,788	16,565	4,567	5,641
12	0,03	0,1	0,5	1	>1	Azotyiny	mg NO ₂ /l	0,105	0,111	0,084	0,112
13	2,5	5	10	20	>20	Azot ogólny	mg N/l	6,194	4,968	3,001	2,53
14	0,2	0,4	0,7	1	>1	Fosforany	mg PO ₄ /l	0,207	0,198	0,262	0,188

Lp.	klasa I	klasa II	klasa III	klasa IV		Parametr	Jednostka	punkty pomiarowo - kontrolne			
								Warta - Uniejów		Sieklemik - Spicimierz	
	Ocena ogólna w latach							2007	2008	2007	2008
16	0,2	0,4	0,7	1	>1	Fosfor ogólny	mg P/l	0,137	0,145	0,138	0,15
16	500	1000	1500	2000	>2000	Przew. elektrol.	μS/cm	589	532	532	461
17	300	500	800	1200	>1200	Subst. rozp. og.	mg/l	353	324	300	290
18	>200	100	20	10	<10	Zasadowość ogólna	mg CaCO ₃ /l	109,2	89,5	150,7	-
19	100	150	250	300	>300	Siarczany	mg SO ₄ /l	59,46	54,92	-	-
20	100	200	300	400	>400	Chlorki	mg Cl/l	50,394	31,3	-	-
21	50	100	200	400	>400	Wapń	mg Ca/l	69,076	68,606	-	68,782
22	25	50	100	200	>200	Magnez	mg Mg/l	7,488	7,08	-	8,976
23	0,5	1	1,5	1,7	>1,7	Fluorki	mg F/l	0,339	-	-	-
24	0,01	0,01	0,05	0,1	>0,1	Arsen	mg As/l	0,01	0,005	-	-
25	0,1	0,1	0,5	1	>1	Bar	mg Ba/l	0,033	0,065	-	-
26	0,5	1	2	4	>4	Bor	mg B/l	0,06	0,03	-	-
27	0,05	0,05	0,05	0,1	>0,1	Chrom +6	mg Cr/l	0,0011	0,0005	-	-
28	0,02	0,02	0,02	0,04	>0,04	Chrom ogólny	mg Cr/l	0,001	0,0005	-	-
29	0,3	0,5	1	2	>2	Cynk	mg Zn/l	0,019	0,02	-	-
30	0,1	0,2	0,4	0,8	>0,8	Glin	mg Al/l	0,021	0,093	-	-
31	0,0005	0,001	0,001	0,005	>0,005	Kadm	mg Cd/l	0,0003	0,00034	-	-
32	0,02	0,04	0,06	0,1	>0,1	Miedź	mg Cu/l	0,007	0,0101	-	-
33	0,01	0,02	0,05	0,2	>0,2	Nikiel	mg Ni/l	0,003	0,0081	-	-
34	0,01	0,01	0,02	0,05	>0,05	Ołów	mg Pb/l	0,011	0,0067	-	-
35	0,0005	0,001	0,001	0,005	>0,005	Rtęć	mg Hg/l	0,0008	0,0005	-	-
36	0,02	0,02	0,05	0,05	>0,05	Cyjanki niezaw.	mg CN/l	0	0,005	-	-
37	0,001	0,005	0,01	0,05	>0,05	Fenole lotne	mg/l	0,003	0,0031	-	-
38	0,01	0,05	0,2	1	>1	Wpł. węglow. ar.	μg/l	0,01	0,011	-	-
39	10	25	50	100	>100	Chlorofil "a"	μg/l	24,6	5,7	1,82	5,98
40	20	200	2000	20000	>20000	Lb. b. coli fek.	n/100 ml	14388	6200	-	6200
41	50	500	5000	50000	>50000	Og. lb. b. coli	n/100 ml	14388	6200	-	6200

Źródło: WIOŚ w Łodzi delegatura w Sieradzu

3.2.7.2. Wody podziemne

W gminie Uniejów występują dwa podstawowe poziomy wód podziemnych: czwartorzędowy i górnokredowy. Wody podziemne czwartorzędowe gromadzą się w osadach piaszczysto-żwirowych występujących w dolinach rzecznych oraz na wysoczyznach. W dolinach są to wody o zwierciadle swobodnym, występujące płytko pod powierzchnią terenu. Są zasilane przez infiltrację wód opadowych i powierzchniowych oraz dopływem podziemnym z wysoczyzn. Są to wody podatne na zanieczyszczenia. Z tych wód czerpią gospodarskie studnie kopane. Wody podziemne w utworach górnej kredy stanowią podstawowy poziom użytkowy dla komunalnych ujęć gminnych. Są to wody szczelinowe. Ich zasilanie odbywa się poprzez drenaż wód z poziomu czwartorzędowego, w miejscach kontaktu z piaskami i żwirami zarówno na wysoczyznach jak i w dolinach rzecznych, bądź poprzez bezpośrednie zasilanie wodami atmosferycznymi w miejscach płytkiego zalegania utworów górnej kredy.

Zasoby wód geotermalnych występują na obszarze całej gminy Uniejów. Są to wody mineralne 0,8% chlorkowo-sodowe, bromkowo-borowe, hypertermalne. Posiadają one właściwości lecznicze i mogą być wykorzystywane w balneologii i rekreacji. Skład chemiczny wody geotermalnej (w 1 dm³) jest następujący:

Tab. 3.13. Skład wód geotermalnych (w 1 dm³)

Kationy [mg]		Aniony [mg]	
sodowy	3000,00	siarczanowy	75,00
potasowy	26,00	bromowy	5,06
amonowy	1,60	wodorowęglanowy	291,36
żelazowy	5,14	chlorkowy	4904,92
magnezowy	40,46	jodkowy	0,63
barowy	0,26		
strontowy	10,60		
wapniowy	195,59		

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego, 2003r.

Ponad połowa gminy Uniejów znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 151 Konin-Turek-Koło. Jest to górnokredowy zbiornik typu szczelinowo-porowego o średniej głębokości ujęcia 90 m i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych rzędu 240 m³/d. Część zbiornika stanowi strefę wysokiej ochrony OWO.

Wody czwartorzędowe w północnej części gminy stanowią Główny Zbiornik Wód Podziemnych Pradolina Warszawa-Berlin (Koło-Odra).

Badania i oceny stanu wód podziemnych dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z art. 155a ust. 5 i 6 Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 (tekst jednolity Dz. U. 2005 nr 239 poz. 2019 z późn. zm.) Państwowa Służba Hydrogeologiczna wykonuje badania i ocenia stan wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. W uzasadnionych przypadkach wojewódzki inspektor ochrony środowiska, wykonuje, w uzgodnieniu z państwową służbą hydrogeologiczną, uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych, a wyniki tych badań przekazuje, za pośrednictwem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, państwowej służbie hydrogeologicznej.

W 2008 roku na terenie województwa łódzkiego prowadzono monitoring regionalny zwykłych wód podziemnych. Badania wykonał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi.

Z listy 167 studni na terenie województwa łódzkiego monitorowano 159. Próby wody z poszczególnych studni pobrano raz w roku. Badaniami objęto wody różnych poziomów wodonośnych. Sześć punktów zlokalizowanych było w powiecie poddębickim: w m. Księża Wólka i m. Pęczniew (gm. Pęczniew), m. Wartkowice (gm. Wartkowice), m. Bałdrzychów (gm. Poddębice), m. Dalików (gm. Dalików), i m. Zadzim (gm. Zadzim). Wyniki badań monitoringowych poddano ocenie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 23.07.2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143 poz. 896). Wyniki badań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 3.14. Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych w 2008 roku oraz klasa jakości wód.

Miejscowość gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Klasa jakości wody w 2008r.	Wskaźniki decydujące o klasie
Księża Wólka Pęczniew	Q	III	NO3-27.3mg/l
Pęczniew Pęczniew	Cr2	II	temperatura-10.5°C, NH4-0.649mg/l, Mn-0.093mg/l, Ca-94.7mg/l, Fe-1.17mg/l

Miejscowość gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Klasa jakości wody w 2008r.	Wskaźniki decydujące o klasie
Wartkowice Wartkowice	Cr2	I	pH-7.44pH, TOC-<1mg/l, PEW-516µS/cm, temperatura-10.1°C, Tlen rozp-6mg/l, NH ₄ -0.442mg/l, Sb-<0.1mg/l, As-<0.01mg/l, NO ₃ -<0.518mg/l, NO ₂ -<0.0066mg/l, B-<0.05mg/l, Cl-15.2mg/l, Cr-<0.0011mg/l, CN-<0.01mg/l, F-0.209mg/l, PO ₄ -0.16mg/l, Al-<0.1mg/l, Cd-<0.00034mg/l, Mg-10.1mg/l, Mn-0.045mg/l, Cu-<0.0044mg/l, Ni-<0.0081mg/l, Pb-<0.0067mg/l, Hg-<0.0005mg/l, Se-<0.01mg/l, SO ₄ -52mg/l, Na-2.83mg/l, Ag-<0.02mg/l, Ca-88.7mg/l, Fe-0.438mg/l
Baldrzychów Poddebice	Cr2	II	temperatura-11°C, NH ₄ -0.767mg/l, Mn-0.132mg/l, Ca-71.3mg/l, Fe-2.83mg/l
Dalików Dalików	Q	IV	Hg-0.00156mg/l
Zadzim Zadzim	Cr2	III	TOC-15.6mg/l, Ca-103mg/l, Fe-2.14mg/l

Źródło: Sprawozdanie z monitoringu regionalnego zwykłych wód podziemnych na terenie województwa łódzkiego w 2008 roku, WIOS Łódź

Monitoring wód podziemnych w tych samych punktach pomiarowych w powiecie poddębickim prowadzony był przez WIOS w Łodzi również w latach 2006-2007. Wyniki tych badań przedstawiono w poniższych tabelach.

Tab. 3.15. Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych w 2007 roku oraz klasa jakości wód.

Miejscowość gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Klasa jakości wody w 2007r.	Wskaźniki decydujące o klasie
Księża Wólka Pęczniew	Q	III	Azotany- 26,2 mg NO ₃ /l, Fosforany- 0,403 mg PO ₄ /l;
Pęczniew Pęczniew	Cr2	IV	Amoniak- 0,791 mg NH ₄ /l, Żelazo- 1,45 mg Fe/l;
Wartkowice Wartkowice	Cr2	III	Żelazo- 0,57 mg Fe/l;
Baldrzychów Poddebice	Cr2	III	Tlen rozpuszczony- 0,3 mg O ₂ /l, Amoniak- 0,539 mg NH ₄ /l, Żelazo- 2,81 mg Fe/l, Nikiel- 0,026 mg Ni/l;
Dalików Dalików	Q		
Zadzim Zadzim	Cr2	III	Wapń- 102,9 mg Ca/l, Żelazo- 2,37 mg Fe/l;

Źródło: WIOS Łódź

Tab. 3.16. Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych w 2006 roku oraz klasa jakości wód.

Miejscowość gmina	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Klasa jakości wody w 2006r.	Wskaźniki decydujące o klasie
Księża Wólka Pęczniew	Q	II	Przewodność w 20°C-648 [µS/cm]; Amoniak-0,154 mg NH ₄ /l; Fosforany- 0,118 mg PO ₄ /l; Siarczany- 54 mg SO ₄ /l; Wapń- 78,3 mg Ca/l;
Pęczniew Pęczniew	Cr2	III	Wodorowęglany- 393 mg HCO ₃ /l; Żelazo- 1,13 mg Fe/l;
Wartkowice Wartkowice	Cr2	II	Temperatura- 11,5 [°C]; Przewodność w 20°C-601 [µS/cm]; Amoniak-0,124 mg NH ₄ /l; Fosforany- 0,074 mg PO ₄ /l; Wodorowęglany-320,3 mg HCO ₃ /l; Siarczany- 45 mg SO ₄ /l; Wapń- 96,1 mg Ca/l;
Baldrzychów Poddebice	Cr2	III	Wodorowęglany- 357,8 mg HCO ₃ /l; Żelazo- 1,84 mg Fe/l
Dalików Dalików	Q	II	Temperatura- 11,5 [°C]; Przewodność w 20°C-425 [µS/cm]; Amoniak-0,132 mg NH ₄ /l; Fosforany- 0,168 mg PO ₄ /l; Wapń- 64,4 mg Ca/l; Żelazo- 0,46 mg Fe/l; Mangan- 0,071 mg Mn/l;
Zadzim Zadzim	Cr2	III	Wodorowęglany- 439,8 mg HCO ₃ /l; Wapń- 104,2 mg Ca/l; Żelazo- 2,23 mg Fe/l; Miedź- 0,031 mg Cu/l

Źródło: WIOS Łódź

Na terenie gminy Uniejów monitoring krajowy wód podziemnych przeprowadzono w 2007 roku w punkcie pomiarowym Spicimierz (wg Raportu o stanie środowiska w woj. łódzkim w 2007 roku). Wyniki badań monitoringowych, ze względu na brak aktualnego wówczas rozporządzenia dotyczącego metod oceny i klasyfikacji wód podziemnych, poddano ocenie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11.02.2004 roku (Dz.U. Nr 32, poz. 284). Za podstawę określenia klas jakości wód przyjęto graniczne wartości grupy 28 wskaźników. Wyróżniono pięć klas jakości wód podziemnych z uwzględnieniem przepisów w sprawie wymagań dotyczących jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi. Woda badana w punkcie pomiarowo kontrolnym Spicimierz została zakwalifikowana do II klasy czystości.

Na jakość wód podziemnych wpływ mają:

- ścieki surowe lub niedostatecznie oczyszczone wprowadzane do gleby i wody,
- „dzikie wysypiska” odpadów komunalnych,
- przecieki z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych - „szamb” oraz ich niezgodne z prawem opróżnianie,
- niewłaściwa gospodarka nawozowa (głównie nawozy naturalne), intensywne nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin, rolnicze wykorzystywanie ścieków,
- niewłaściwie zlokalizowane cmentarze oraz grzebowiska zwłok zwierzęcych,
- stacje paliw.

W 2007 roku WIOŚ w Łodzi delegatura w Sieradzu przeprowadził kontrolę gminnego składowiska odpadów zlokalizowanego w północno – zachodniej części miasta, przy drodze lokalnej Uniejów – Dąbie. Składowisko było otoczone częściowo gruntami rolnymi, a częściowo nieużytkami po wyrobiskach piasku budowlanego. Przed przystąpieniem do składowania odpadów teren nie był przygotowywany – odpady składowane bezpośrednio na gruncie w zagłębieniach powstałych po wybraniu piasku. Składowisko nie było wyposażone w system monitoringu czystości wód podziemnych, system zbierania odcieków ani w system odgazowania. Starosta Poddębicki wydał decyzję o zamknięciu składowiska z dniem 31.12.2007r.

Podczas kontroli przeprowadzonej w 2008 r. ustalono, że składowisko zostało zamknięte a odpady z terenu gminy wywożone są na składowisko zlokalizowane w miejscowości Borek koło Łęczycy na podstawie przedstawionej umowy. Podczas lustracji składowiska stwierdzono, że odpady nie są zagęszczane, a poprzez to nie ukształtowano nadpoziomowej warstwy składowanych odpadów. Ponadto dowieszone odpady nie były przysypane warstwą izolacyjną. Odpady znajdowały się również na terenie przylegającym.

3.2.8. Gospodarka wodno-ściekowa

3.2.8.1. Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy gminy Uniejów są zaopatrywani w wodę z istniejących wodociągów komunalnych na terenie gminy. Sieć wodociągowa liczy 148 km długości i 2412 przyłączy. Stopień zwodociągowania miasta i gminy określa się na poziomie 100%. Źródłem zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Uniejów są wody podziemne występujące w utworach górnokredowych. Miasto Uniejów zaopatrywane jest w wodę poprzez stację wodociągową zlokalizowaną przy ul. Szkolnej, wyposażoną w pompownię II stopnia i zbiornik wyrównawczy o pojemności 100m³. Woda pobierana z dwóch studni głębinowych z wodonośnych pokładów górnej kredy, kierowana jest do zbiornika wyrównawczego o pojemności 100 m³, z którego poprzez zespół 5 pomp stanowiących pompownię II stopnia zasila sieć wodociągową na terenie miasta. Woda jest uzdatniana.

W gminie natomiast funkcjonują 4 ujęcia wód podziemnych obejmujących 6 studni głębinowych wykorzystywanych do zasilania w wodę grupowych wodociągów wiejskich. Ujęcie wody w Wilamowie posiada pompownię II stopnia i zbiorniki wyrównawcze, pozostałe natomiast zostały wyposażone w stacje uzdatniania pracujące w systemie jednostopniowego podawania wody w oparciu o pompy głębinowe, zespoły odżelaziaczy i hydrofony. Zestawienie ujęć wodnych na terenie gminy Uniejów przedstawiono w tabeli 3.17.

Tab. 3.17. Zestawienie ujęć wodnych na terenie Gminy Uniejów

Nazwa ujęcia	Zaopatrywane miejscowości	Pozwolenie na pobór wody		Charakterystyka pobieranej wody i procesu uzdatniania
		Q_{max} [m ³ /d]	Q_{min} [m ³ /h]	
Wola Przedmiejska	Wola Przedmiejska, Fekjanów, Czekaj, Hipolitów, Wielenin, Kol. Wielenin, Dąbrowa, Zaborów, Kozanki Wielkie	569	40	Żelazo – 1,28 mg/dm ³ , mangan – 0,2 mg/dm ³ , woda uzdatniania na czterech odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego R-3/1 w km 1+250
Uniejów	Miasto Uniejów	700	70	Woda uzdatniania, wody popłuczne odprowadzane na oczyszczalnię ścieków w Uniejowie
Spycimierz	wodociąg wiejski	625,2	46,5	Woda uzdatniania, wody popłuczne odprowadzane na oczyszczalnię ścieków w Spycimierzu
Rożniatów	wodociąg wiejski	167	18	brak konieczności uzdatniania – skład wody odpowiada normom
Ostrowsko	wodociąg wiejski: Ostrowsko, Orzeszków, Orzeszków Kolonia, Kuczki, Stanisławów, Rożniatów	222	30	Żelazo – 1,1 mg/dm ³ , mangan – 0,2 mg/dm ³ , woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do dołu po wyrobisku żwirowym
Wilamów	wodociąg wiejski	546	36	Żelazo – 4,4 mg/dm ³ , mangan – 0,45 mg/dm ³ , woda uzdatniania na czterech odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
Wielenin	ujęcie zakładowe na terenie Zakładu Ceramiki Budowlanej	85	7,0	woda uzdatniania, wody popłuczne odprowadzane do oczyszczalni zakładowej
Zakład Gospodarczy ZAMEK w Uniejowie	ujęcie na terenie dziedzica zamkowego	37,3	4,6	brak uzdatniania
Gorzelnia w Czepowie	ujęcie zakładowe	155,7	28,3	Żelazo – 4,82 mg/dm ³ , mangan – 0,2 mg/dm ³ , brak uzdatniania, woda wykorzystywana wyłącznie do celów technologicznych

Źródło: Plan rozwoju lokalnego gminy Uniejów na lata 2007-2015

Zużycie wody w 2006 i 2007 roku kształtowało się następująco:

Tab. 3.18. Zużycie wody w mieście i gminie Uniejów w latach 2007-2008

Zużycie wody [dm ³ /rok]:	Miasto Uniejów		Obszar wiejski		ogółem	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ogółem	92,9	102,6	107,3	106,1	200,2	208,7
Gospodarstwa domowe	73,2	83,6	107,3	106,1	180,5	189,7

Źródło: GUS

Wśród zakładów przemysłowych największy pobór odnotowano przez Przesiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” sp z o.o. o i Zakład Gospodarczy Zrzeszenie Studentów Polskich „Zamek”. Pobór wody przez te jednostki w roku 2007 i 2008 zestawiono w poniższej tabeli:

Tab. 3.19. Pobór wody na cele przemysłowe

Zakład	Pobór w latach [m ³]	
	2007	2008
Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” sp z o.o.	261678	280998
Zakład Gospodarczy Zrzeszenie Studentów Polskich „Zamek”	2047	2262

Źródło: Wojewódzki Bank Zanieczyszczeń Środowiska w Łodzi

3.2.8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Według informacji GUS, długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Uniejów wynosiła w 2008 roku 24,1 km, z czego 19,8 km przypada na miasto Uniejów, a 4,3 km na obszar wiejski – Spycimierz). Istniało wówczas 615 przyłączy kanalizacyjnych (517 w mieście i 98 w Spycimierzu). Ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną w 2008 roku wynosiła 78 tys. m³ (72,1 tys. m³ w mieście i 5,9 m³ w Spycimierzu). W wiejskich jednostkach osadniczych na terenie gminy poza Uniejowem i Spycimierzem nie ma układów kanalizacji sanitarnej, a ścieki bytowo-gospodarcze z budynków indywidualnych odprowadzane są głównie do zbiorników bezodpływowych (szamb).

Na terenie gminy znajdują się dwie główne oczyszczalnie ścieków. Pierwsza oczyszczalnia ścieków o przepustowości w obu ciągach SBR 987 m³/dobę (2 x 493,5 m³ każdy) znajduje się w mieście Uniejów. W rzeczywistości pracuje jeden ciąg oczyszczalni i przyjmuje około 200 m³ ścieków na dobę. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, która przyjmuje ścieki z kanalizacji miejskiej a także dowożone. Oczyszczalnia posiada pozwolenie na odprowadzanie ścieków do oczyszczalni (decyzja nr RS.6223-15/05/06 wydana 25 lipca 2006 roku, ważna do 30 czerwca 2016 roku). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Warta.

Z uwagi na lokalizację oczyszczalni na terenie położonym wyżej od miasta, wybudowano przepompownię pośrednią ścieków surowych P1, która jest zlokalizowana przy ul. Kościelnickiej. Jej zadaniem jest przepompowywanie dopływających grawitacyjnie ścieków ze skanalizowanej części miasta do oczyszczalni. Oczyszczalnia pracuje w układzie:

- przepompownia ścieków surowych,
- komora pomiarowa ścieków surowych z dwoma kompletami przepływomierzy elektromagnetycznych typu MPP-02,
- budynek krat,
- piaskownik,
- przepompownia,
- dwa cykliczne reaktory biologiczne SBR,
- zagęszczacz osadu,
- poletka osadowe.

Technologia oczyszczania oparta jest na niskoobciążonym osadzie czynnym z jednoczesną stabilizacją tlenową, przy czym reakcja, sedymentacja i dekantacja zachodzą w jednym zbiorniku (otwarte baseny fermentacyjne o średnicy 15 m, wysokości cylindrycznej 6,5 m oraz pojemności komory 970 m³). Określone pozwoleniem wodnoprawnym wielkości wynoszą:

- $Q_{\text{śrd}} = 880 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{maxd}} = 987 \text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{\text{max}} = 37,5 \text{ l/s}$
- $Q_r = 321200 \text{ m}^3/\text{rok}$, o stężeniach nieprzekraczających następujące wartości:
 - BZT5 – 25 mg O₂/l,

- ChZT – 125 mg O₂/l,
- zawiesina – 35 mg/l.

Druga z istniejących oczyszczalni znajduje się w Spycimierzu, działająca na mocy decyzji nr RS.6223-27/2001 z dnia 15.02.2002r, ważnej do 31 marca 2012 roku. Jest to oczyszczalnia typu Lemna. Przewidywana średniodobowa ilość ścieków wynosi 70m³/dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Struga Spycimierska w km 3,08 i dalej do Warty.

W 2007r. WIOŚ w Łodzi delegatura w Sieradzu skontrolowała oczyszczalnię w Spycimierzu. Kontrola wykazała szereg nieprawidłowości, które dotyczyły eksploatacji oczyszczalni oraz realizacji obowiązków nałożonych w decyzji Starosty Poddębickiego (pozwoleniu wodnoprawnym). W 2008r. przeprowadzono kontrolę oczyszczalni ścieków w Uniejowie, podczas której również stwierdzono nieprawidłowości m.in.:

- nie zabezpieczone studzienki znajdujące się bezpośrednio przy wylocie ścieków,
- skratki składowane w sposób nieuporządkowany i nie wapnowane,
- wylot ścieków do rzeki Warty oraz koryto rzeki powyżej i poniżej miejsca wylotu wymagały oczyszczenia,
- przepływomierz do pomiaru ilości odprowadzanych ścieków oczyszczonych – niesprawny,
- nie wykonano analiz wód rzeki Warty poniżej i powyżej miejsca zrzutu ścieków.

Pozostałe oczyszczalnie na terenie gminy Uniejów nie odgrywają w procesie oczyszczania ścieków komunalnych istotnej roli.

Ogółem w gminie Uniejów przez oczyszczalnie obsługiwanych jest 2370 osób (stan na 2007 rok wg GUS), z czego 2050 w mieście Uniejów, a 320 w Spycimierzu.

Głównym zakładem przemysłowym odprowadzającymi ścieki do oczyszczalni ścieków jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” sp. z o.o. Ilości odprowadzanych ścieków przez ten zakład wg Wojewódzkiego Banku Zanieczyszczeń Środowiska w Łodzi wynosiły 76192 m³ w 2007 i 71882 m³ w 2008 roku.

Na lata 2009-2013 planowana jest budowa sieci kanalizacyjnej obejmująca zachodni, wschodni oraz południowy rejon gminy Uniejów.

3.2.9. Jakość powietrza

Emisja przemysłowa

Na jakość powietrza w gminie Uniejów bardzo znaczący wpływ mają emisje napływające z sąsiednich ośrodków przemysłowych: Konina czy Łodzi.

W mieście jak i w gminie Uniejów nie ma przemysłu ciężkiego i większych przemysłowych źródeł zanieczyszczenia powietrza. Do największych przedsiębiorstw o charakterze produkcyjno-usługowym, które stanowią potencjalne emitory zanieczyszczeń przemysłowych należą zakłady napraw samochodowych, piekarnie, stacja paliw itp.

Kontrola przeprowadzona przez WIOŚ w Łodzi delegatura w Sieradzu w listopadzie 2008r. wykazała, że na terenie stacji PKN ORLEN Nr 889 w Uniejowie zainstalowane są dwa zbiorniki podziemne jednopłaszczowe. Stacja wyposażona jest w urządzenie zabezpieczające przed emisją par produktów naftowych do powietrza atmosferycznego podczas zasilania nimi zbiorników magazynowych. Ponadto zainstalowane są trzy odmierzacze paliw płynnych. Dystrybutory nie są wyposażone w urządzenia zabezpieczające przed emisją par do powietrza. Stacja paliw nie jest wyposażona w urządzenia do pomiaru monitorowania stanu magazynowanych produktów naftowych, w urządzenia do sygnalizacji wycieku produktów naftowych do gruntu oraz urządzenia do oczyszczania ścieków (brak separatora substancji ropopochodnych). Stacja paliw nie spełnia wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny

odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie.

Emisja niska

Źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie Uniejów jest emisja toksycznych substancji z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. Takie lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1-2%) oraz azotu (1%).

Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Gmina Uniejów nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Część budynków jednorodzinnych ogrzewanych jest z palenisk przydomowych, gdzie źródłami ciepła są węgiel kamienny lub miał.

Od 2001 roku na terenie miasta Uniejów działa system ciepłowniczy oparty na ciepłe uzyskanym z wody termalnej. Wykorzystuje się odwierty geotermalne, z których wypływająca woda charakteryzuje się wydajnością około 120 m³/h, temperaturą 68°C i niską mineralizacją. Eksploatacja wód i odzysk ciepła odbywa się z systemie zamkniętym. Woda wypływająca z otworu eksploatacyjnego (PIG/AGH-2), po przejściu przez układ filtracyjny, pompowana jest przez pięć pomp do wymienników centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Po oddaniu ciepła w wymiennikach, woda kierowana jest do otworów chłonnych (PIG/AGH-1 oraz IGH-1) i do podziemnej warstwy wodonośnej. Ze względu na mineralizację woda termalna nie może uczestniczyć w obiegu sieciowym centralnego ogrzewania – stąd zastosowano wymienniki jako urządzenia pośredniczące w wymianie ciepła. Zastosowano również piece na biomasę mające za zadanie podgrzewanie wody obiegowej do żądanej temperatury, ponieważ ciepło uzyskane w wymiennikach z wody termalnej wystarcza do ogrzania budynków przy temperaturze zewnętrznej do -2°C. Wykonano sieć ciepłą z rur preizolowanych o długości 10 km oraz ciepłownię. Zastąpienie tradycyjnego systemu grzewczego alternatywnym ciepłem wód termalnych pozwoliło na znaczne wyeliminowanie dotychczasowych zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych. Zanieczyszczenia pochodzą jedynie z pracy pieców na biomasę pracujących przy niskich temperaturach zewnętrznych.

Wg GUS (stan na 2007r.) w gminie Uniejów długość czynnej sieci gazowej ogółem wynosi 12,274km (2,07 km w mieście i 10,204 km na obszarze wiejskim), co równa się długości czynnej sieci przesyłowej (brak sieci rozdzielczej).

Emisja komunikacyjna

Źródłem tego rodzaju emisji są drogi o dużym natężeniu ruchu kołowego. Zanieczyszczenia komunikacyjne to głównie: tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły, metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne jest również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon, okładzin hamulcowych i nawierzchni dróg. Emisja komunikacyjna stanowi szczególne zagrożenie dla terenów przyległych, głównie ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe.

Na terenie gminy Uniejów zagrożenie ze strony komunikacji stanowią przede wszystkim autostrada A2, droga krajowa nr 72 oraz drogi wojewódzkie nr 473 i 469 jak i liczne drogi powiatowe, które przebiegają przez teren gminy.

3.2.9.1. Ocena jakości powietrza

Oceny jakości powietrza, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zgodnie z ustawą – Prawo ochrony środowiska oceny dokonuje się w strefach, którymi są aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy lub obszar powiatu, który nie wchodzi w skład aglomeracji.

Na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza wojewoda dokonuje przynajmniej co pięć lat klasyfikacji stref, odrębnie pod kątem poziomu każdej substancji, wyodrębniając strefy w których przekroczone są wartości kryterialne (dopuszczalne, progowe) oraz co roku dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref. Wykonawcą, w imieniu Wojewody Łódzkiego, obu ocen jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, przy czym pierwsza z nich zwana jest oceną wstępną, a druga oceną roczną.

Klasyfikacja stref na potrzeby monitorowania jakości powietrza wykonywana jest pod kątem:

- ochrony zdrowia ludzi (w zakresie: SO_2 , NO_2 , pyłu PM_{10} , ołowiu, CO , benzenu i O_3),
- ochrony roślin (w zakresie: SO_2 , NO_x i O_3).

Celem wstępnej oceny (OW) jest ustalenie odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza odpowiednio do art. 90 ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87, poz. 798).

Pierwsza ocena okresowa, tzw. ocena wstępna, została przeprowadzona w Polsce w 2001 roku. Dla województwa łódzkiego w 2006 roku dokonano aktualizacji tej oceny wstępnej i sklasyfikowano strefy w oparciu o dane z lat 2001-2005.

W 2006 roku WIOŚ w Łodzi dokonał wstępnej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim pod kątem zawartości arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM_{10} w latach 2001-2005. Sporządzona ocena wstępna miała na celu określenie metod rocznych ocen jakości powietrza w poszczególnych strefach przez najbliższe 5 lat pod kątem wymagań dyrektywy nr 2004/107/WE. Celami tej dyrektywy są:

- określenie wartości docelowych dla stężeń arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w otaczającym powietrzu w celu unikania, zapobiegania lub ograniczenia szkodliwego oddziaływania tych substancji na zdrowie ludzkie i środowisko jako całość;
- zapewnienie utrzymania jakości otaczającego powietrza pod względem obecności w nim arsenu, kadmu, niklu i WWA w przypadkach, gdy jest ona dobra oraz jej poprawę w pozostałych przypadkach;
- określenie wspólnych metod i kryteriów oceny stężeń arsenu, kadmu, rtęci, niklu i WWA w otaczającym powietrzu, jak również depozycji arsenu, kadmu, rtęci, niklu i WWA

Według wymagań dyrektywy wstępne i roczne oceny jakości powietrza (analogicznie do opisanych w art. 88 i 89 ustawy - P.o.ś.) należy wykonywać dla zawartości arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM_{10} . Natomiast monitoring jakości powietrza należy prowadzić pod kątem zawartości arsenu, kadmu, niklu (i ich związków) i benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym. Dodatkowo obowiązek monitoringu jakości powietrza dotyczy również zawartości innych niż B(a)P wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w pyłe PM_{10} , stężenia rtęci i jej związków w powietrzu oraz depozycji As, Cd,

Ni, Hg (i ich związków), B(a)P i innych WWA, jednak obowiązki te zostaną określone w czasie późniejszym.

We wstępnej ocenie jakości powietrza dla As, Cd, Ni i B(a)P, na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska obowiązują następujące klasy stref:

- klasa 1 – najwyższe stężenie zanieczyszczenia w strefie jest poniżej dolnego progu oszacowania;
- klasa 2 – najwyższe stężenie zanieczyszczenia w strefie jest pomiędzy górnym i dolnym progiem oszacowania;
- klasa 3 – najwyższe stężenie zanieczyszczenia w strefie jest powyżej górnego progu oszacowania.

Powiat Poddębice zakwalifikowany został do strefy łączyczko-zgierskiej. Wyniki klasyfikacji dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w strefie pod kątem ochrony zdrowia przedstawione zostały w tabeli 3.20.

Tab. 3.20. Wyniki klasyfikacji stref na podstawie wstępnej oceny jakości powietrza strefy łączyczko-zgierskiej pod kątem zawartości arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)piranu w pyłe zawieszonym PM10 (wg WIOŚ Łódź 2006 r.)

Klasa strefy			
As	Cd	Ni	B(a)P
1	1	1	1

Jak wynika z informacji zawartych w powyższej tabeli, we wszystkich przypadkach przyznano pierwszą - najlepszą klasę czystości powietrza. Oznacza to, że do sporządzania ocen rocznych wystarczającymi metodami ocen są: modelowanie matematyczne lub metody obiektywnego szacowania.

Obecna ocena, wykonana w roku 2007, opiera się na kryteriach i zapisach zawartych w prawie polskim (zgodnych z określonymi w dyrektywach UE) lub w dyrektywach (w przypadku istnienia różnic). Ocena obejmuje lata 2002-2006. Należy podkreślić, że w przypadku pyłu PM10 i zawartości ołowiu w pyłe odnosi się ona do nowego układu stref (określonego w projekcie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza). W tych przypadkach (dla zawartości PM10 i Pb) gmina Uniejów należy to strefy łączyczko-zgierskiej, a w pozostałych przypadkach do strefy powiat poddębicki.

Tab. 3.21. Wyniki klasyfikacji stref na podstawie wstępnej oceny jakości powietrza stref powiat poddębicki i łączyczko-zgierska (wg WIOŚ Łódź 2007 r.)

Ocena ze względu na ochronę zdrowia						Ocena ze względu na ochronę roślin	
NO _x	SO _x	PM10	Pb	CO	benzen	NO _x	SO _x
1b	1b	3b	1b	1b	1b	R1	R1

Dla kryterium ochrony zdrowia uzyskano:

- klasę 3b - w zakresie pyłu PM10,
- klasę 1b - dla pozostałych przypadków.

W przypadku, w którym uzyskano klasę 3b wymagany jest intensywny program pomiarowy z obowiązkowymi pomiarami o wysokiej jakości. Jeśli wynikiem klasyfikacji jest klasa 1b w odniesieniu do zanieczyszczeń, istnieje obowiązek prowadzenia pomiarów w stałych punktach na terenie aglomeracji.

Dla kryterium ochrony roślin uzyskano klasę R1 dla wszystkich przypadków. W ocenach rocznych wystarczające mogą tu być: modelowanie matematyczne, obiektywne metody szacowania, pomiary wskaźnikowe.

Następna klasyfikacja stref, na potrzeby odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza w strefach, przeprowadzona zostanie, zgodnie z obowiązującymi wymogami za 5 lat, o ile nie zaistnieją warunki dotyczące zmiany emisji określone w art. 88 ust. 4 cyt. ustawy Prawo ochrony środowiska.

Ocena roczna (OR). Zgodnie z zapisem art. 89 ustawy - Prawo ochrony środowiska, Wojewoda co roku dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w danej strefie, w zakresie umożliwiającym:

- dokonanie klasyfikacji stref w oparciu o przyjęte kryteria, dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu,
- uzyskanie informacji o przestrzennych rozkładach wartości stężenia zanieczyszczeń na obszarze danej strefy, w zakresie umożliwiającym wskazanie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężenia występujących na tych obszarach,
- wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach,
- wskazanie potrzeb w zakresie wzmocnienia istniejącego systemu monitoringu i oceny.

Celem rocznej oceny jakości powietrza jest uzyskanie informacji o stężeniach zanieczyszczeń na obszarze poszczególnych stref. Gmina Uniejów wchodzi w skład strefy łączycko-zgierskiej.

Wynikiem oceny jest zaliczenie każdej strefy dla wszystkich substancji podlegających ocenie, do jednej z poniższych klas:

- klasa **A** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych;
- klasa **B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa **C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy.

Wyniki klasyfikacji strefy łączycko-zgierskiej obejmującą 2008r. zestawiono w tabelach 3.22. i 3.23.

Tab. 3.22. Wynikowe klasy strefy łączycko-zgierskiej uzyskane w OR w 2008 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Symbol klasy wyników dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy									
SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	ołów	arsen	nikiel	benzo(a)piren	kadm	CO	C ₆ H ₆
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Źródło: WIOS Łódź

Tab. 3.23. Wynikowe klasy strefy łączycko-zgierskiej uzyskane w OR w 2008 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Symbol klas wyników dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy	
SO ₂	NO _x
A	A

Źródło: WIOS Łódź

Według Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, delegatura w Sieradzu, średni aktualny stan zanieczyszczenia powietrza w 2008 roku dla gminy Uniejów wyniósł:

a. na terenach zurbanizowanych:

- dwutlenek siarki - $S_a = 5,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 18% wartości odniesienia $D_a = 30\mu\text{g}/\text{m}^3$)
- dwutlenek azotu - $S_a = 18,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 45% $D_a = 40\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony zdrowia)
- pył zawieszony PM10 - $S_a = 20,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 50% $D_a = 40\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony zdrowia)
- tlenek węgla - $S_a = 450\mu\text{g}/\text{m}^3$ w miejscu obiektu (wartość D_a nie jest normowana)

b. na terenach niezurbanizowanych:

- dwutlenek siarki - $S_a = 4,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 20% $D_a = 20\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony roślin)
- dwutlenek azotu - $S_a = 14,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 35% $D_a = 40\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony zdrowia)
- pył zawieszony PM10 - $S_a = 16,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 40% $D_a = 40\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony zdrowia)
- tlenek węgla - $S_a = 350\mu\text{g}/\text{m}^3$ w miejscu obiektu (wartość D_a nie jest normowana)

c. przy głównych trasach:

- dwutlenek siarki - $S_a = 4,4\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 22% $D_a = 20\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony roślin)
- dwutlenek azotu - $S_a = 20,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 50% $D_a = 40\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony zdrowia)
- pył zawieszony PM10 - $S_a = 22,0\mu\text{g}/\text{m}^3$ (tj. 55% $D_a = 40\mu\text{g}/\text{m}^3$ w dziedzinie ochrony zdrowia)
- tlenek węgla - $S_a = 500\mu\text{g}/\text{m}^3$ w miejscu obiektu (wartość D_a nie jest normowana)

3.2.10. Hałas

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny
- hałas przemysłowy (instalacyjny)

3.2.10.1. Hałas komunikacyjny

Czynnikami wpływającymi na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie i płynność ruchu, procentowy udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie drogi oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Ten typ hałasu stanowi w gminie i mieście Uniejów największą uciążliwość dla środowiska i ludności, w szczególności tej, zamieszkałej wzdłuż głównych dróg.

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Poziomy dźwięków, których źródłem są środki komunikacji drogowej i kolejowej, wynoszą od 75 do 95 dB. W podziale na poszczególne rodzaje pojazdów przedstawiają się następująco:

- pojazdy jednośladowe 79–87 dB,
- samochody ciężarowe 83–93 dB,
- autobusy i ciągniki 85–92 dB,
- samochody osobowe 75–84 dB,
- maszyny drogowe i budowlane 75–85 dB,
- wozy oczyszczania miasta 77–95 dB.

W gminie Uniejów nie ma stałych punktów pomiarów manualnych hałasu. Decyzją nr 4/04 z dnia 28 stycznia 2004 roku, Wojewoda Łódzki nałożył na zarządcę autostrady A2 obowiązek sporządzenia po upływie jednego roku od dnia oddania do użytkowania autostrady analizy porealizacyjnej. Wykonane zostały pomiary hałasu drogowego obejmujące między innymi odcinki przebiegające przez gminę Uniejów. Pomiary hałasu na autostradzie A2 prowadzone były również w 2008 roku. Pomiarów hałasu na drodze krajowej nr 72 nie prowadzono, ponieważ droga nie była objęta obowiązkiem przeprowadzenia tego typu pomiarów.

Na autostradzie A2, w km 305+000÷305+700, po prawej stronie stoi ekran akustyczny typu pochłaniająco-rozpraszającego, o długości 700 m i wysokości 4,5 m. Na drodze krajowej nr 72 nie ma urządzeń ochrony akustycznej.

Na klimat akustyczny wpływa również hałas kolejowy, jednak najbliższa stacja kolejowa znajduje się 10 km od Uniejowa w miejscowości Kłudna, przy magistrali kolejowej Katowice-Gdynia.

Na potrzeby opracowania pt. „Właściwości lecznicze klimatu Uniejowa” autorstwa pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, we wrześniu i listopadzie 2008 roku autorzy opracowania wykonali pomiary hałasu w ośmiu punktach pomiarowych. Usytuowanie punktów pomiarowych i wyniki pomiarów przedstawiają się następująco:

- Stanowisko pomiarowe nr 1 usytuowano przy drodze Żwirowej prowadzącej z Uniejowa do Spycimierza, w odległości 500 m od drogi krajowej nr 72. W otoczeniu punktu pomiarowego znajdowały się pola uprawne i łąki. Głównym źródłem hałasu są samochody przejeżdżające drogą z Uniejowa do Konina.
- Stanowisko pomiarowe nr 2 znajdowało się 5 m od krawędzi jezdni drogi krajowej nr 72, przy skrzyżowaniu z drogą Żwirową w kierunku Spycimierza. Z uwagi na to, iż jest to dosyć obciążony ruchem szlak komunikacyjny prowadzący z Łodzi przez Turek do Konina, przejeżdżają tędy zarówno pojazdy osobowe jak i ciężarowe. W okresie pomiarów przejeżdżało średnio w ciągu godziny około 250-300 pojazdów, przy czym pojazdy ciężarowe stanowiły od 15 do 25 %.
- Stanowisko pomiarowe nr 3 usytuowano tuż za mostem przy skrzyżowaniu drogi nr 72 oraz drogi prowadzącej do Zamku. Średnio w okresie pomiarów w ciągu godziny przejeżdżało około 250 pojazdów. Blisko 20% stanowiły samochody ciężarowe i autobusy. Tak znaczne natężenie ruchu samochodów ciężarowych oddziałuje akustycznie nie tylko na tereny bezpośrednio przylegające. W punkcie tym prowadzono również pomiary w najmniej korzystnej porze nocnej. Obserwowano wówczas mniejsze natężenie ruchu pojazdów, ale większy odsetek stanowiły samochody ciężarowe (około 40%).
- Stanowisko pomiarowe nr 4 znajdowało się w centralnej części parku zamkowego przy krawędzi alejki parkowej. Klimat akustyczny tego miejsca w małym stopniu uzależniony jest od hałasu komunikacyjnego, a zależy głównie od natężenia ruchu spacerowiczów na terenie parku, jak również od warunków naturalnych.

- Stanowisko pomiarowe nr 5 charakteryzowało również klimat akustyczny parku ale w jego części brzeżnej. Punkt pomiarowy znajdował się w odległości 20 m od bramy wjazdowej na teren parku, przy krawędzi alejki prowadzącej do zamku.
- Stanowisko pomiarowe nr 6 usytuowano na parkingu znajdującym się przy basenie i parku zamkowym. Głównym źródłem hałasu w tym miejscu są pojazdy wjeżdżające na parking oraz odgłosy związane z funkcjonowaniem obiektów rekreacyjnych.
- Stanowisko pomiarowe nr 7 znajdowało się na krawędzi parku od strony południowozachodniej, przy drodze prowadzącej wzdłuż wału przeciwpowodziowego. W punkcie tym obserwowano niewielki wpływ hałasu komunikacyjnego generowanego na drodze krajowej nr 72 na klimat akustyczny tego miejsca.
- Stanowisko pomiarowe nr 8 charakteryzowało klimat akustyczny miejsc w bezpośrednim sąsiedztwie drogi nr 72. Punkt pomiarowy znajdował się na wale przeciwpowodziowym w odległości około 40 m od południowej krawędzi drogi. Pomiary w tym miejscu wykonywano w porze nocnej.
- Pomiary nocne były również wykonywane na stanowiskach nr 3, 5, 6.

W większości punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm wartości poziomu hałasu (stanowisko: 1, 4, 7). Odnotowano tylko chwilowe przekroczenia dopuszczalnych jego wartości, które kształtowały się na poziomie 49-53 dB(A). Jedynie na stanowisku 5 znajdującym się w odległości 20 m od bramy wjazdowej na teren parku, przy krawędzi alejki prowadzącej do zamku, średni poziom dźwięku wyniósł 56 dB(A). Na pozostałych stanowiskach pomiarowych, wartość równoważnego poziomu dźwięku A wahała się od 38 dB(A) w środku parku (stan. 4), 42 dB(A) na stanowisku 7 do 45 dB(A) na stanowisku 1.

Nieco wyższe wartości średniego poziomu dźwięku zostały zarejestrowane w pozostałych punktach pomiarowych. Na parkingu znajdującym się w sąsiedztwie zabudowań rekreacyjnych i parkowych równoważny poziom dźwięku osiągnął wartość 51 dB(A) w czasie pierwszej serii pomiarowej oraz 48 dB(A) podczas pomiarów przeprowadzonych w listopadzie. Niższa jego wartość w czasie drugiej serii pomiarów wynika z mniejszego natężenia ruchu turystyczno-wypoczynkowego o tej porze roku. Natomiast wysokie wartości średniego poziomu dźwięku zanotowano na stanowiskach pomiarowych usytuowanych w pobliżu krawędzi drogi krajowej nr 72 (stan. 2 i 3). Średni poziom dźwięku na tym obszarze wynosił od 60 do 75 dB(A). Jego natężenie było na tyle duże, że w istotny sposób oddziaływało na tereny przyległe, na których jednak nie powodowało przekroczenia dopuszczalnych norm.

Przeprowadzone pomiary w porze nocnej wskazują na niewielkie przekroczenia dopuszczalnych norm w strefie przylegającej do zabudowań rekreacyjnych i basenu. Poziom przekroczenia jest niewielki i zależy głównie od natężenia ruchu związanego z funkcjonowaniem w/w obiektów. Jedynie wzdłuż drogi krajowej nr 72 średni poziom dźwięku przekracza 70 dB(A). Jest to wynikiem między innymi lepszego rozprzestrzeniania się dźwięku w nocy aniżeli w ciągu dnia. Z tego też względu normy dla pory nocnej są bardziej rygorystyczne.

Ciągły wzrost natężenia ruchu pociąga za sobą pogorszenie stanu technicznego dróg, co powoduje wtórną emisję hałasu komunikacyjnego, pochodzącego od drgań elementów pojazdów. Maksymalne zmierzone wartości pochodzą głównie od samochodów, których stan techniczny nie jest zbyt dobry. Notowane na stanowisku 3 chwilowe wartości hałasu przekraczają nawet 90 dB(A). W porze nocnej jego maksymalne wartości również zbliżały się

do 90 dB(A). Z tego też względu konieczne jest wybudowanie wzdłuż tej drogi na odcinku przylegającym do planowanego uzdrowiska ekranów dźwiękochłonnych.

Na analizowanym terenie dominujący jest hałas komunikacyjny. Pozostałe czynniki w postaci hałasu komunalnego, przemysłowego są niezauważalne.

3.2.10.2. Hałas przemysłowy (instalacyjny)

Hałas instalacyjny obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych, jak i instalacje oraz wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasów instalacyjnych zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne itp.), a także - urządzenia nagłaśniające w lokalach gastronomicznych i rozrywkowych. Na terenie gminy Uniejów nie ma większych zakładów przemysłowych, funkcjonują przedsiębiorstwa, warsztaty oraz podmioty gospodarcze oferujące usługi o charakterze komercyjnym, w tym jednostki handlu detalicznego, spółki prawa handlowego i osoby fizyczne.

3.2.11. Pola elektromagnetyczne

Źródłami niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego mającego negatywny wpływ na środowisko są linie przesyłowe energii elektrycznej, stacje elektroenergetyczne, stacje radiowe i telewizyjne, stacje telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, niektóre urządzenia przemysłowe.

Stacje telefonii komórkowej są obecnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowych pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania. Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Uniejów wg Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, delegatura w Sieradzu, podano w poniższej tabeli.

Tab. 3.24. Stacje telefonii komórkowej na terenie gminy Uniejów

Lp.	Właściciel	Nr referencyjny	Ważna do	Id stacji	Maks. wys. anteny m n.p.m.	Azymut (maksymalnego promieniowania)	Lokalizacja	
1	Polkomtel SA sieć Plus	UMTS/3/2982/1/08	2018-09-30	33919	43	20	Uniejów	Reymonta, Dz. Nr 1791/10
2		UMTS/3/2982/1/08	2018-09-30	33919	43	150		
3		UMTS/3/2982/1/08	2018-09-30	33919	43	250		
4		GSM1800/1/2967/1/08	2018-09-30	33919	43	20		
5		GSM1800/1/2967/1/08	2018-09-30	33919	43	150		
6		GSM1800/1/2967/1/08	2018-09-30	33919	43	250		
7	Polska telefonia komórkowa Centertel sp. z o.o.	GSM1800/3/3573/1/08	2018-10-31	3913	49	230	Uniejów	Ogrodowa, Dz. Nr 1381/1
8	Polkomtel SA	GSM900/1/7526/2/08	2015-04-17	33919	53			Reymonta, Dz. Nr 1791/10
9	Polska telefonia cyfrowa sp. z o.o.	GSM900/2/2048/2/04	2014-10-04	43032	35	200		Dąbska, dz. 1704
10	Polska telefonia komórkowa Centertel sp. z o.o.	GSM900/3/1623/2/08	2018-02-28	3913	49	5		Ogrodowa, Dz. Nr 1381/1

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, delegatura w Sieradzu

W ostatnich latach nie wykonywano w gminie Uniejów badania poziomu pól elektromagnetycznych. Jedynie na potrzeby opracowania pt. „Właściwości lecznicze klimatu Uniejowa” autorstwa pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, we październiku 2008 roku WIOŚ w Łodzi przeprowadził badania poziomu pól elektromagnetycznych na terenie Uniejowa, na obszarze planowanego uzdrowiska. Z badań wynika, że nie występują wartości promieniowania elektromagnetycznego większe od dopuszczalnych, a tym samym spełnione są normy dotyczące poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Zasadniczym źródłem zasilania miasta i gminy Uniejów w energię elektryczną są jednotransformatoryczne stacje 110/15kV, zlokalizowane poza terenem gminy połączone systemem linii elektroenergetycznych 110kV. Przez teren gminy przebiega linia napowietrzna 220kV Adamów-Janów oraz linia 110kV Adamów-GPZ Kraski.

Zasilanie odbiorców w energię elektryczną realizowane jest poprzez sieci średnich napięć, 91 stacji transformatorowych 15/0,4kV oraz sieć niskiego napięcia. W zdecydowanej większości realizowana jest przez linie 15kV napowietrzne i kablowe oraz słupowe i wewnętrzne stacje trafo.

Pole elektromagnetyczne niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, negatywnie wpływa na przebieg procesów życiowych organizmu. Mogą wystąpić zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych ma również degenerujący wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Stacje i linie elektroenergetyczne mogą być także źródłem hałasu uciążliwego dla otoczenia.

4. Najważniejsze kierunki ochrony środowiska w gminie Uniejów

4.1. Główne zagrożenia środowiska - podsumowanie

Zagrożenia środowiska mogą mieć charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność zagrożeń jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno - geograficznymi.

Zagrożenia naturalne

Zagrożenia pochodzenia naturalnego (wichury, nawałne opady, gradobicia, powodzie) nie występują z częstotliwością, wymagającą podjęcia specjalnych działań zapobiegawczych. Główne zagrożenie naturalne na terenie gminy Uniejów dotyczy:

- nadmiernego zakwaszenia i zubożenia gleb w m.in. fosfor, magnez, potas.

Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego wynikają z działalności człowieka i związane są z wykorzystywaniem i przetwarzaniem zasobów. Źródłem presji na środowisko są poszczególne dziedziny gospodarki oraz funkcjonowanie miasta.

Mieszkalnictwo

Jednym z zagrożeń środowiska związanym z bytowaniem ludności stanowi odprowadzanie niewystarczająco oczyszczonych ścieków. Problem stanowi również niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej, szczególnie we wschodnich, zachodnich oraz południowych obszarach gminy. Brak sieci kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków stwarza problem nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych, które trafiają do wód lub do ziemi. Rozbudowy wymaga również system zbierania, oczyszczania i odprowadzania wód opadowych.

Kolejne zagrożenie stanowi niska emisja zanieczyszczeń powietrza, co znajduje odzwierciedlenie we wzrostach stężeń dwutlenku siarki i pyłu w sezonie grzewczym. Problem niskiej emisji związany jest z wykorzystywaniem węgla jako głównego paliwa do wytwarzania ciepła w gospodarstwach domowych zaopatrywanych z indywidualnych systemów grzewczych.

System komunikacyjny stwarzający zagrożenia dla środowiska głównie z tytułu transportu drogowego, a więc emisja spalin, generowanie hałasu, degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Ponadto drogi są też potencjalnym źródłem zanieczyszczenia ropopochodnymi pasów terenów położonych wzdłuż dróg. Największe zagrożenie hałasem i emisją spalin na terenie gminy występuje wzdłuż autostrady A2, drogi krajowej nr 72 oraz dróg wojewódzkich 473 i 469 jak i wzdłuż licznych dróg powiatowych.

Wiele dróg wymaga gruntownych remontów nawierzchni, wskazany jest również rozwój sieci ścieżek rowerowych.

Przemysł

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych większych zakładów przemysłowych. Potencjalne zagrożenie dla jakości powietrza atmosferycznego stanowią przemysłowe zanieczyszczenia transgraniczne z obszarów sąsiednich – Konina i Łodzi.

Górnictwo

Eksploracja surowców – głównie piasku, żwiru i kamienia budowlanego, zarówno z obszarów objętych wydanymi koncesjami, jak i wskutek samowolnej (nielegalnej) działalności powoduje przekształcenia powierzchni ziemi. Nasilenie tej działalności wiązało się ze zwiększonym zapotrzebowaniem surowców na budowę autostrady A2. Takie tereny poeksploatacyjne wymagają rekultywacji – np. tereny w rejonie Rożniatowa i Wielenina.

Gospodarka odpadami

Niekorzystne oddziaływania na środowisko przyrodnicze wywierają również odpady, porzucane na dzikich wysypiskach. Bieżące likwidowanie tych wysypisk, rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych, egzekwowanie obowiązku oddawania posiadanych odpadów firmom posiadającym wymagane zezwolenia na zbiórkę i transport odpadów, zorganizowanie i wdrożenie zbiórki odpadów wielkogabarytowych, opon, sprzętu agd i rtv powinno przyczynić się do eliminowania zagrożeń środowiska odpadami.

Rolnictwo

Jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin), zanieczyszczeń obszarowych związanych z niewłaściwą gospodarką nawozami mineralnymi oraz zanieczyszczeń z niewłaściwego przechowywania nawozów naturalnych i sianokiszonek. Zanieczyszczenia z rolnictwa stanowią zagrożenie związkami biogennymi dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Na terenie gminy Uniejów rolnictwo odgrywa znaczącą rolę ze względu na stosunkowo wysoki odsetek gruntów rolnych w ogólnej powierzchni terenu.

4.2. Priorytety ochrony środowiska

W oparciu o diagnozę stanu środowiska oraz zagrożenia środowiska zdefiniowano najważniejsze priorytety ochrony środowiska w gminie Uniejów.

W zakresie ochrony przyrody:

- Ochrona obszarów cennych przyrodniczo
- Ochrona dolin rzecznych
- Zachowanie istniejących powierzchni leśnych

W zakresie ochrony wód:

- Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków
- Modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę
- Zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego:

- Zmniejszenie emisji niskiej
- Stosowanie energooszczędnych technologii i termomodernizacja budynków
- Zmniejszenie emisji komunikacyjnej

W zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem jonizującym:

- Zmniejszenie negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego na człowieka i środowisko
- Rozpoznanie terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym

W zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- Zapewnienie dotrzymania standardów jakości gleb na terenie miasta i gminy

W zakresie edukacji ekologicznej:

- Kontynuacja edukacji ekologicznej mieszkańców.

5. Strategia ochrony środowiska do roku 2016

5.1. Wprowadzenie

Proces planowania strategicznego i operacyjnego polega na znalezieniu odpowiedzi na trzy podstawowe pytania:

- gdzie jesteśmy?
- gdzie chcemy się znaleźć?
- w jaki sposób chcemy to zrobić?

Odpowiedzi na pierwsze dwa pytania nakreślają ramy procesu planowania strategicznego, natomiast odpowiedź na trzecie pytanie definiuje zakres planowania operacyjnego. Planowanie strategiczne określa długoterminową wizję i misję gminy oraz wyznacza cele strategiczne. Planowanie operacyjne transformuje cele strategiczne na realne zadania, których wykonanie zbliży do osiągnięcia celów strategicznych.

W celu opracowania dokumentów strategicznych przyjmuje się na ogół trójstopniową hierarchię celów: cel nadrzędny, cele systemowe, kierunki działań.

Na proces planowania nakładają się również uwarunkowania wynikające z istniejących programów sektorowych, planów i programów wyższego szczebla.

Formułowane cele i zadania są pochodną obecnego stanu i zagrożeń środowiska na terenie gminy. Specyfika przeważającej działalności gospodarczej oraz charakterystyka funkcjonalna gminy warunkuje kierunki działań i zadania jakie należy wykonać aby we właściwy sposób przeciwdziałać degradacji środowiska, dążyć do poprawy jego stanu, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

5.2. Cel nadrzędny

W przypadku gminy Uniejów cel nadrzędny został zdefiniowany jako:

***„Trwały rozwój społeczno-gospodarczy gminy niezagrażający
środowisku naturalnemu”***

5.3. Cele systemowe

Cele systemowe wyznaczają stan jaki należy osiągnąć w horyzoncie czasowym 8-10 lat. Cele systemowe są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na danym terenie. W przypadku tym stan negatywny zostaje przekształcony na stan pozytywny. Cele systemowe powinny charakteryzować się tym, że są: specyficzne, mierzalne, akceptowalne, realistyczne i terminowe.

Na poszczególne cele systemowe składają się kierunki działań, a w ramach tych konkretne zadania, poprzez które cele te będą realizowane. Zadania podzielono na krótkoterminowe, czyli takie które przewidziano do realizacji w latach 2009 – 2012 oraz zadania długoterminowe - przewidziane do realizacji w latach 2013 – 2016.

W harmonogramie działań na lata 2009-2012 (Rozdział 7) ujęto poszczególne zadania niezbędne do osiągnięcia założonych celów, wraz z szacunkowymi kosztami realizacji zadania w poszczególnych latach, potencjalnymi źródłami finansowania zadania, jednostką odpowiedzialną za realizację oraz wskaźnikiem monitoringu wykonania zadania.

5.3.1. Zasoby przyrody

Cel systemowy:

Zachowanie i ochrona bioróżnorodności

Kierunki działań:

1) Rozwój systemu ochrony przyrody

Zadania krótkoterminowe:

- Rozpoznanie wartościowych obiektów przyrodniczych w celu ustanowienia nowych pomników przyrody

Zadania długoterminowe:

- Ustanowienie nowych pomników ochrony przyrody

Objęcie prawną ochroną wartościowych obiektów i obszarów ma na celu: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej, zachowanie dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin i zwierząt wraz z ich siedliskami przez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu, kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody. Zadania te realizowane są poprzez wprowadzenie szeregu ograniczeń, zakazów i nakazów, których zakres uzależniony jest od formy ochrony prawnej oraz indywidualnych cech chronionego ekosystemu.

2) Ochrona i kształtowanie bioróżnorodności miasta

Zadania krótkoterminowe:

- Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów ochrony środowiska i przyrody
- Inwentaryzacja przyrodnicza terenów wartościowych przyrodniczo

Zadania długoterminowe:

- Zachowanie bioróżnorodności miasta
- Zachowanie i ochrona istniejących zbiorników wodnych
- Ochrona bioróżnorodności dolin rzecznych
- Przestrzeganie okresów lęgowych ptaków przy pracach termomodernizacyjnych oraz minimalizacja skutków ograniczenia miejsc lęgowych

Wszystkie ciek i zbiorniki wodne, a także inne ekosystemy o charakterze zdeterminowanym przez wodę (źródłiska, torfowiska, lasy łęgowe, łąki zalewowe, szuwały) to obiekty pełniące ważne role przyrodnicze m. in. jako ostoje bioróżnorodności, czy ciągi migracyjne. Dodatkowym argumentem przemawiającym za ochroną tego typu ekosystemów jest ich wrażliwość na zmiany zachodzące w ich sąsiedztwie, szczególnie naruszanie stosunków hydrologicznych.

W ostatnich latach obserwuje się intensywne działania termomodernizacyjne. W ich efekcie zostaje ograniczona liczba miejsc gniazdowania ptaków pełniących ważne ogniwo w systemie przyrodniczym miasta. Prace termomodernizacyjne często prowadzone są w okresie lęgowym ptaków, co skutkuje wysoką śmiertelnością młodych osobników.

3) Zrównoważone użytkowanie kompleksów leśnychZadania krótkoterminowe:

- Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z uproszczonym planem urządzania lasu

Zadania długoterminowe:

- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej

Zrównoważone użytkowanie lasów należy realizować poprzez gospodarkę leśną prowadzoną zgodnie z wymaganiami ochrony przyrody. Trwale zrównoważona gospodarka leśna, to działalność zmierzająca do ukształtowania takiej struktury lasów i wykorzystania ich w taki sposób i tempie, zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego i żywotności. Wszelkie zabiegi techniczno-leśne powinny uwzględniać konieczność zachowania bogactwa gatunkowego i strukturalnego lasu. Należy dążyć do renaturalizacji lasów silnie przekształconych gospodarką leśną, a ekosystemy zbliżone do naturalnych przynajmniej częściowo objąć ochroną bierną. Planując skład gatunkowy nowych drzewostanów należy uwzględniać skład gatunkowy zbiorowiska roślinnego stanowiącego potencjalną roślinność naturalną na odpowiednich siedliskach. Należy zachować powierzchnie leśne występujące na terenie miasta. Pełnią one funkcje rekreacyjne, klimatotwórcze i ochronne.

5.3.2. Zasoby wodne*Cel systemowy*

**Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
Zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia**

Kierunki działań:**1) Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych**Zadania krótkoterminowe:

- Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków
- Budowa systemu kanalizacji zbiorczej w Wieleninie
- Rozbudowa systemu kanalizacji zbiorczej w gminie Uniejów w ramach realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej
- Przebudowa ul. Płk. Sz. Ścibora w Uniejowie wraz z budową kanalizacji deszczowej
- Lokalizacja i sporządzenie rejestru nielegalnych zrzutów ścieków oraz jego aktualizacja
- Inwentaryzacja „dzikich” składowisk odpadów komunalnych
- Edukacja rolników nt. optymalizacji stosowania nawozów oraz właściwego przechowywania nawozów naturalnych

Zadania długoterminowe:

- Dalsza rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej
- Modernizacja systemu kanalizacyjnego i infrastruktury do oczyszczania ścieków
- Rejestr przydomowych oczyszczalni ścieków
- Rejestr zbiorników bezodpływowych (szamb)
- Likwidacja nielegalnych zrzutów ścieków
- Likwidacja „dzikich” składowisk odpadów komunalnych

W celu ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód konieczna jest realizacja działań mających na celu rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy.

Na terenach o dużym stopniu rozproszenia zabudowy ze względów ekonomicznych uzasadniona jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, a w przypadku przydomowych oczyszczalni ścieków częstotliwości i sposobu usuwania komunalnych osadów ściekowych gmina zobowiązana jest do prowadzenia ewidencji tych urządzeń. Rejestr ten pozwoli również na opracowanie ewentualnego planu rozwoju sieci kanalizacyjnej. Aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie gospodarki ściekami należy na bieżąco kontrolować stan techniczny szamb (szczelność) oraz egzekwować umowy na opróżnianie szamb.

Na jakość wód zasadniczy wpływ mają również zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł rolniczych. Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo uzależniona jest od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, przepuszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. Tą drogą do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska. Ograniczenie spływu azotu z pól do wód podziemnych i powierzchniowych można osiągnąć poprzez racjonalne dozowanie i limitowanie środków plonotwórczych na użytkach rolnych. Odpowiednie przechowywanie nawozów naturalnych chroni przed niekontrolowanym przedostawaniem się niebezpiecznych substancji do wód. Budowa szczelnych zbiorników na gnojówkę oraz uszczelnionych płyt obornikowych pozwoli na ograniczenie tego zagrożenia.

Zagrożenie dla wód podziemnych stanowią „dzikie” składowiska odpadów komunalnych. Istniejące „dzikie” wysypiska należy sukcesywnie likwidować i rekultywować. Powstawaniu „dzikich” składowisk odpadów będzie zapobiegać objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbioru odpadów.

2) Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi

Zadania krótkoterminowe:

- Rozbudowa sieci wody termalnej w Uniejowie dla celów realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej
- Rozbudowa systemu wodociągów w gminie Uniejów w ramach realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej
- Budowa sieci wodociągowej na terenie ogródków działkowych w Uniejowie

Zadania długoterminowe:

- Kontynuacja rozwoju i modernizacji sieci wodociągowej
- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych
- Budowa instalacji wykorzystującej entalpię wód termalnych do celów grzewczych
- Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych z ujęć własnych i wody wodociągowej do celów przemysłowych
- Zachowanie powierzchni istniejących zbiorników wodnych

Najistotniejszym przedsięwzięciem w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi stanowi rozbudowa systemu wodociągowego gminy.

Istotne znaczenie mają działania związane z optymalizacją zużycia wody, zarówno do celów bytowych, jak i gospodarczych. Optymalizacja zużycia wody będzie prowadzona poprzez zapobieganie stratom wody na przesyle oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez indywidualnych użytkowników. Racjonalne gospodarowanie wodami w zakładach przemysłowych powinno również polegać na eliminowaniu poboru wód podziemnych i wykorzystywania wody pitnej dla celów przemysłowych (z wyłączeniem przemysłu spożywczego).

Mała retencja stanowi skuteczny sposób zapobiegania skutkom suszy hydrologicznej. Utrzymanie powierzchni istniejących zbiorników wodnych pozwoli na zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych. Na terenach zurbanizowanych wody opadowe nie są właściwie zagospodarowywane i są odprowadzane często bez podczyszczania do wód lub do ziemi. Należy dążyć do zatrzymania i zagospodarowania wód opadowych poprzez tworzenie nowych zbiorników małej retencji oraz wprowadzanie rozwiązań architektonicznych (np. zielone dachy) umożliwiających wykorzystanie wód opadowych na obszarach zurbanizowanych.

3) Ochrona przeciwpowodziowa

Zadania krótkoterminowe:

- Budowa obwałowania przeciwpowodziowego wraz z przepompownią i wielozadaniowym zbiornikiem retencyjno-wyrównawczym w rejonie rzeki Struga Spycimierska w celu ochrony przeciwpowodziowej terenów inwestycyjnych „Termy Uniejów”
- Zlokalizowanie obszarów zagrożonych powodzią w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Zadania długoterminowe:

- Wyłączenie z zainwestowania terenów zagrożonych powodzią

Ochrona przed powodzią powinna polegać na wyłączeniu z zainwestowania terenów, na których występuje zagrożenie powodzią określonych w studium zagrożenia powodziowego gminy. W celu przeciwdziałania lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych zalaniem wykorzystane powinny być instrumenty opiniowania i uzgadniania planów zagospodarowania przestrzennego.

5.3.3. Powietrze atmosferyczne

Cel systemowy:

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki działań:

1) Ograniczenie niskiej emisji

Zadania krótkoterminowe:

- Realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji w Uniejowie
- Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów
- Edukacja mieszkańców nt. zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów komunalnych w piecach domowych

- Budowa ciepłociągu na terenie Uniejowa z wykorzystaniem jako źródeł ciepła wód termalnych i biomasy
- Budowa hybrydowej elektrociepłowni geotermalnej

Zadania długoterminowe:

- Dalsza realizacja programu ograniczania niskiej emisji
- Rozbudowa geotermalnej sieci ciepłej i podłączenie nowych odbiorców
- Stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów

Realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji powinna odbywać się poprzez zastępowanie kotłowni opalanych węglem na kotłownie wykorzystujące bardziej ekologiczne nośniki energii, co skutkować będzie zmniejszeniem emisji związków siarki do atmosfery oraz likwidacją odpadu pyłu powstającego podczas spalania węgla. Zmiana nośnika energii pozwoli na ograniczenie zagrożenia ze strony niskiej emisji.

Do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pochodzącego z sektora mieszkalnictwa przyczyni się w znacznym stopniu budowa systemu zaopatrującego mieszkańców gminy w energię ciepłą opartego na wykorzystaniu wód geotermalnych.

Należy również promować działania zmniejszające straty ciepłe w budynkach (izolacja cieplna, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej). Termomodernizacja prowadzona zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej pozwoli na redukcję zużycia energii i ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

2) Ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego

Zadania krótkoterminowe:

- Przebudowa i modernizacja dróg
- Dostosowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do zapisów rozporządzenia o standardach akustycznych dla poszczególnych terenów

Zadania długoterminowe:

- Rozwój transportu rowerowego
- Wprowadzenie i propagowanie systemu przewozów kombinowanych: rower z innymi środkami lokomocji

Przebudowa i modernizacja dróg pozwoli na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń atmosferycznych oraz hałasu do środowiska powstających w wyniku eksploatacji pojazdów na drogach w złym stanie technicznym.

Prowadzenie odpowiedniego planowania przestrzennego, mającego na celu minimalizację uciążliwości związanych przede wszystkim z hałasem komunikacyjnym pozwoli na rozdział funkcji terenu pod kątem wymogów normatywnych, co będzie skutkować ograniczeniem negatywnego wpływu hałasu na środowisko i zdrowie ludzi.

3) Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym

Zadania krótkoterminowe:

- Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego
- Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących znaczącego oddziaływania na środowisko i człowieka pól elektromagnetycznych

Zadania długoterminowe:

- Zlokalizowanie obszarów narażonych na ekspozycję niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

- Aktualizacja rejestru terenów zagrożonych niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym

Brak powszechnych pomiarów pól elektromagnetycznych (maszty i stacje przekaźnikowe telekomunikacyjne, stacje radarowe, linie wysokiego napięcia) oraz dokładnej inwentaryzacji znaczących jego źródeł uniemożliwia dokładne określenie stopnia zagrożenia i sposobu ograniczenia uciążliwości.

Ochrona ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych powinna polegać na właściwej lokalizacji obiektów, które mogą emitować pole elektromagnetyczne, czyli uwzględniania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gmin.

5.3.4. Powierzchnia terenu i środowisko glebowe

Cel systemowy

Ochrona środowiska glebowego i złóż surowców
--

Kierunki działań:

1) Zapobieganie degradacji gleb

Zadania krótkoterminowe:

- Zabezpieczenie terenów narażonych na erozję poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzaceń
- Podnoszenie świadomości mieszkańców o zagrożeniu i degradującym oddziaływaniu wypalania traw

Zadania długoterminowe:

- Rekultywacja terenów zanieczyszczonych
- Zachowanie standardów jakości gleb

Korzystne oddziaływanie na gleby będą miały przedsięwzięcia związane z wdrażaniem i upowszechnianiem Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR). Konieczna jest bowiem właściwa edukacja w zakresie prowadzonych prac agrotechnicznych, zapobiegających degradacji rolniczej gleb (np. wapnowanie zakwaszonej gleby, przestrzeganie dawek stosowanych nawozów oraz środków ochrony roślin, poprzeczno stokowy układ działek i pól, dobór roślin i płodozmiany przeciwerozyjne, fitomelioracje przeciwdziałające wpływowi powierzchniowemu). Działania te przyczynią się do zachowania właściwego chemizmu gleb i zapobiegają ich degradacji. Właściwe postępowanie z środkami ochrony roślin i nawozami pozwoli również ograniczyć przedostawanie się pierwiastków biogennych do wód podziemnych i powierzchniowych, co jest szczególnie ważne w przypadku zbiorników wodnych, ponieważ powoduje ich eutrofizację.

Wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych wpłynie korzystnie na zapobieganie erozji gleb na terenach rolniczych.

Rozpowszechnione w polskim społeczeństwie wypalanie traw przyczynia się do degradacji właściwości gleby oraz fauny glebowej.

Na terenach zurbanizowanych gleby ulegają silnym przekształceniom łącznie z zanieczyszczeniem chemicznym. Należy dążyć do rozpoznania występowania przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w glebach oraz zapewnienia dotrzymania obowiązujących standardów jakości gleb.

2) Zapobieganie degradacji zasobów złóż mineralnychZadania krótkoterminowe:

- Rozpoznanie nielegalnego wydobywania kopalin

Zadania długoterminowe:

- Likwidacja nielegalnego wydobywania kopalin
- Rekultywacja zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych

Na terenie gminy surowce czwartorzędowe eksploatowane są lokalnie na potrzeby mieszkańców. Wydobywanie na tak niewielką skalę ma niewielki negatywny wpływ na środowisko. Jednak ze względu na wymóg posiadania odpowiednich zezwoleń na wydobywanie surowców mineralnych należy zapobiegać, aby takie lokalne wydobywanie nie przekształciło się w nielegalną eksploatację na większą skalę. Tereny poeksploatacyjne powinny zostać zrehabilitowane.

5.3.5. Edukacja*Cel systemowy:***Edukacja ekologiczna społeczeństwa****Kierunek działań:****1) Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa**Zadania krótko- i długoterminowe:

- Utrzymanie istniejących i wprowadzanie nowych programów edukacji ekologicznej i organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej w szkołach
- Stworzenie powszechnego dostępu do informacji o środowisku
- Wyznaczenie i organizacja ścieżek edukacji ekologicznej
- Promocja walorów środowiskowych gminy
- Szkolenie zawodowe nauczycieli i pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska

Niezbędnym warunkiem realizacji celów w zakresie ochrony i poprawy jakości środowiska oraz racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych jest dobrze zorganizowany system edukacji ekologicznej. Konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana do: dzieci oraz osób dorosłych i różnych grup zawodowych (rolników, organizatorów turystyki, przedsiębiorców). Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe. System kształcenia uczniów powinien być nastawiony na wykształcenie u nich umiejętności obserwowania środowiska i zmian w nim zachodzących, wrażliwości na piękno przyrody i szacunku dla niej oraz zwrócenie uwagi na najistotniejsze w gminie problemy związane z ochroną środowiska.

Najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na jego stan. Edukacja społeczeństwa powinna pomóc w ukształtowaniu właściwego stosunku do

otaczającego środowiska naturalnego, doprowadzić do jego większego poszanowania i zachęcić do wprowadzania zdrowego trybu życia.

Należy również podjąć działania na rzecz sprawnego pozyskiwania i dystrybucji informacji o środowisku poprzez tworzenie rejestrów informacji środowiskowych. Udostępnianie informacji będzie pomocne przy stymulowaniu proekologicznych zachowań społeczności lokalnej.

6. Źródła finansowania

Zadania związane z poprawą ochrony środowiska są realizowane zarówno przez samorządy lokalne jak również przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą, jednak zakres realizacji inwestycji samorządowych jest znacznie większy niż w sektorze gospodarczym. Zdolności inwestycyjne samorządów gminnych są znacznie ograniczone w stosunku do potrzeb. Wobec tego potrzebne jest poszukiwanie kapitału obcego na rynku.

Wdrażanie niniejszego Programu będzie możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne (obecnie 4 stopniowy system), fundacje i programy pomocowe, własne środki inwestorów, budżety gmin i budżet centralny.

6.1. Środki budżetowe

6.1.1. Budżet centralny

W obowiązującej klasyfikacji budżetowej nie wyodrębniono działu ochrona środowiska. Powoduje to, że dochody i wydatki budżetowe na ten cel są rozproszone po różnych częściach i działach budżetu, takich jak środki w układzie ministerstw i urzędów centralnych, środki z rezerw celowych, inwestycje finansowane z dotacji celowych na zadania własne gmin, środki pochodzące z ekokonwersji długów zagranicznych. Niektóre wydatki na cele ekologiczne znajdują się w kompetencji innych ministerstw niż Ministerstwo Środowiska, a także Wyższego Urzędu Górniczego, Polskiej Akademii Nauk.

6.1.2. Budżety samorządowe

Na działania prowadzone w zakresie ochrony środowiska środki finansowe mogą pochodzić z budżetu gminy. Największa część wydatków mieści się w grupie wydatków ponoszonych z budżetu na gospodarkę komunalną. Źródłem tych wydatków są bieżące dochody gminy. Innym źródłem przychodu budżetu gminy na sfinansowanie komunalnego systemu gospodarki odpadami czy innych przedsięwzięć ochrony środowiska może być emisja obligacji komunalnych. Emisja obligacji jest jednym ze sposobów zadłużania się w celu pozyskania kapitału. Obligacje powinny być emitowane wtedy, kiedy:

- dają szansę pozyskania kapitału znacznie taniej niż poprzez bankowe kredyty inwestycyjne,
- nie są dostępne pożyczki preferencyjne (np. z funduszy ochrony środowiska lub BOŚ), poziom zobowiązań samorządu nie pozwala na dalsze zaciąganie pożyczek lub kredytów.

6.2. Krajowe fundusze celowe

6.2.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Celem istnienia funduszy ekologicznych jest zapewnienie ciągłości finansowania przedsięwzięć proekologicznych niezależnie od sytuacji ekonomiczno-finansowej budżetu państwa. Fundusze stanowią najpopularniejsze źródło dotacji i preferencyjnych pożyczek dla podmiotów podejmujących działania proekologiczne. Wynika to z ilości środków jakimi dysponują fundusze, korzystnymi warunkami udostępniania środków finansowych, uproszczonymi procedurami uzyskania wsparcia finansowego, regionalnego i lokalnego charakteru funduszy. Lokalny charakter funduszy sprawia, że różnią się one między sobą co do zasobności finansowej, priorytetów inwestycyjnych, koordynacji prac i systemu procedur.

W Polsce działają:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

- 16 wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- 373 powiatowe fundusze ochrony środowiska,
- 2 489 gminne fundusze ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) istnieje od 1989 roku. Jego misją jest wspieranie zrównoważonego rozwoju kraju, a także zadań i celów wynikających z polityki ekologicznej państwa. Narodowy i wojewódzkie fundusze ochrony środowiska działają na podstawie art. 400 Ustawy prawo ochrony środowiska. Fundusze te udzielają wsparcia w formie dotacji i pożyczek preferencyjnych.

O dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu mogą ubiegać się podmioty podejmujące realizację przedsięwzięć służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu finansowania przedsięwzięć określonych w ustawie

Pomoc finansowa Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi przyznawana jest na cele określone w ustawie Prawo ochrony środowiska zgodnie z kryteriami wyboru przedsięwzięć, zasadami udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji, stosownie do uchwalanych corocznie planów działalności i list przedsięwzięć priorytetowych.

Zadaniem Funduszu jest współfinansowanie wszelkiej działalności związanej z ochroną środowiska i gospodarki wodnej. Pieniądze przekazywane są w trzech podstawowych formach: pożyczek, dotacji i dopłat do kredytów komercyjnych. Wsparciu podlegają:

- gospodarka wodna - budowa nowych zbiorników wodnych, regulacja rzek na terenie województwa łódzkiego, budowa ujęć wody oraz powstawanie nowych lub modernizację starych stacji uzdatniania wody, dofinansowaniu podlegają także budowy sieci wodociągowych czy budowy zbiorników małej retencji.
- ochrona atmosfery - inwestycje, które zmierzają do redukcji emisji zanieczyszczeń w przemyśle, wymiany lokalnych kotłowni, modernizacje istniejących sieci ciepłych i gazociągowych. Fundusz wspiera inwestycje wykorzystujące tak zwane odnawialne źródła energii, czyli energię z biomasy, energii słonecznej, energii geotermalnej, energii z biogazu czy energii wiatrowej. Ponadto przeznaczamy pieniądze na zastosowanie energooszczędnych technologii, wykorzystanie nadwyżek ciepła czy realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych.
- ochrona powierzchni ziemi - budowa i rekultywacja składowisk, powtórne wykorzystanie oraz unieszkodliwienie odpadów komunalnych i przemysłowych, likwidacja dzikich wysypisk, zwiększanie wysypisk już działających, zmniejszanie ilości odpadów kierowanych na wysypiska poprzez selektywną zbiórkę odpadów, przedsięwzięcia zmierzające do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych.
- ochrona wód - fundusz dofinansowuje budowę i modernizację oczyszczalni ścieków, budowę i rozbudowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.
- ochrona przyrody i krajobrazu, gospodarka leśna - tworzenie nowych parków i zakładanie terenów zielonych, prace leczniczo-pielęgnacyjne, pielęgnacje starodrzewia w parkach, konserwacje pomników przyrody, rekonstrukcje starych założeń parkowych, odnawianie już istniejących parków.
- Promocja i edukacja ekologiczna to jeden z najważniejszych działów pracy funduszu. Pieniądze przeznaczane są na prace ośrodków ekologicznych dla młodzieży, konferencje, seminaria, warsztaty metodyczne, publikacje folderów i ulotek rozpowszechniających tematykę ochrony środowiska, a także filmy przyrodnicze czy programy radiowe o tej samej tematyce. Współfinansujemy imprezy i festiwale o

charakterze ekologicznym, akcją "Sprzątanie świata", konkursy przyrodnicze i proekologiczne.

Ponadto fundusz wspiera badania naukowe, zakup specjalistycznych urządzeń, które likwidują i zapobiegają awariom i katastrofom ekologicznym.

O pomoc ze środków WFOŚiGW w Łodzi ubiegać się mogą zarówno jednostki samorządu terytorialnego, jak i przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe.

Zasady przyznawania pomocy regulują dokumenty WFOŚiGW w Łodzi: „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji,” i Regulamin dopłat WFOŚiGW w Łodzi do oprocentowania kredytów komercyjnych”.

Wraz z wprowadzeniem reformy administracyjnej powstały powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusze powiatowe działają na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska. Ustawa nie formułuje zasad i trybu przyznawania środków z funduszy powiatowych. Ustalają je indywidualnie dysponenti funduszy – zarządy powiatów. Środki z funduszy powiatowych mogą być wykorzystane na realizację przedsięwzięć związanych ze składowaniem i unieszkodliwianiem odpadów, w tym współfinansowanie inwestycji ekologicznych o charakterze ponadgminnym, na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi oraz inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Fundusz ma charakter działu celowego w budżecie powiatu. Źródła dochodów powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej stanowią:

- wpływy z opłat i kar ekologicznych,
- wpływy z przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolne wpłaty zakładów pracy,
- dobrowolne wpłaty, zapisy i darowizny osób fizycznych i prawnych,
- świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji.

Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej nie posiadają osobowości prawnej, w związku z tym nie mogą udzielać pożyczek. Dysponentem środków finansowych tych funduszy jest zarząd gminy.

Źródła dochodów gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej stanowią:

- środki z opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów (100%),
- wpływy z opłat i kar za składowanie odpadów (50%),
- wpływy z opłat za pozostałe gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także wpływy z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (20%).

Z gminnych funduszy finansowane są inwestycje o charakterze lokalnym, realizowane na terenie danej gminy. Zasady przyznawania środków z funduszu ustala organ wykonawczy gminy. Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa trybu i zasad przyznawania środków z funduszu gminnego.

W większości gmin przychody gminnych funduszy są niewielkie i niewystarczające na realizację własnych inwestycji, za wyjątkiem tych gmin, które posiadają na swoim terenie składowiska odpadów przemysłowych lub dużą liczbę zakładów w znaczący sposób korzystających ze środowiska.

Zakres inwestycji finansowanych przez fundusze gminne określa art. 406 ustawy Prawo ochrony środowiska stwierdzający, że środki gminnych funduszy przeznacza się na:

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,

- wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspieranie ekologicznych form transportu,
- działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi, położonych na obszarach szczególnie chronionych, na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Przychody i wydatki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Gminy Uniejów w ubiegłych latach 2007 i 2008 kształtowały się następująco:

Tab. 6.1. Przychody i wydatki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Gminy Uniejów w latach 2007-2008

Wyszczególnienie	2007	2008
Przychody		
Stan środków na początku roku	2 903,17	7 611,22
Wpływy z Urzędu Marszałkowskiego	9 782,91	5 528,95
Odsetki od środków zgromadzonych na rachunku	570,85	1 046,64
Razem	13 256,93	13 916,81
Wydatki		
Prowadzenie zajęć z ochrony środowiska dla dzieci szkolnych	1 375,71	2 337,46
Badanie gleb rolniczych na zawartość makro i mikro -elementów	-	3 558,50
Deratyzacja składowiska odpadów	-	7 920,00
Sporządzenie raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz sprawozdania z wykonania Planu Gospodarki Odpadami	4 270,00	-
Razem	5 645,71	13 815,96
Stan środków obrotowych na koniec roku	7 611,22	100,85

Źródło: UM Uniejów

6.2.2. Fundusz Leśny

W Lasach Państwowych tworzy się fundusz leśny stanowiący formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie o lasach. Fundusz leśny przeznacza się dla nadleśnictw na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej. Środki funduszu leśnego mogą także być przeznaczone na: wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej, badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej do prowadzenia gospodarki leśnej,

sporządzanie planów urządzenia lasu, prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych, inne zadania z zakresu gospodarki leśnej w lasach.

Część środków funduszu leśnego przeznacza się na zalesianie gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Nadleśnictwa zasięgają opinii właściwych starostów w zakresie rocznego planu zalesiania gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

6.2.3. Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych udziela dofinansowania według zasad uchwalanych corocznie przez Zarząd Województwa. Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.) z funduszu mogą być dofinansowane następujące działania:

- Rekultywacje na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową wskutek działalności nie ustalonych osób,
- Rolnicze zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych,
- Użyźnianie gleb o niskiej wartości produkcyjnej, ulepszanie rzeźby terenu i struktury przestrzennej gleb, usuwanie kamieni i odkrzaczanie,
- Przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych, w tym zwrot kosztów zakupu nasion i sadzonek, utrzymania w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwoerozyjnych, oraz odszkodowania, o których mowa w art. 15 ust. 3,
- Budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji,
- Budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych,
- Wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych,
- Wykonywanie badań płodów rolnych uzyskiwanych na obszarach ograniczonego użytkowania, o których mowa w art. 16, oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz z zakresu ochrony gruntów rolnych,
- Wykonywanie zastępcze obowiązków określonych w ustawie,
- Rekultywację nieużytków i użyźnianie gleb na potrzeby nowo zakładanych pracowniczych ogrodów działkowych,
- Zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania, niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych, do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

Wnioski o dofinansowanie ze środków Funduszu składane są do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi (Wydział Rozwoju Obszarów Wiejskich).

6.2.4. Fundusz Termomodernizacji

Fundusz Termomodernizacji utworzono w Banku Gospodarstwa Krajowego ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz. U. Nr 162) z późniejszymi zmianami.

Podstawowym celem Funduszu jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjnej przy pomocy kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych. Pomoc ta zwana "premią termomodernizacyjną" stanowi źródło spłaty 25% zaciągniętego kredytu na wskazane przedsięwzięcia. Oznacza to, że realizując przedsięwzięcie termomodernizacyjne inwestor spłaca 75% kwoty wykorzystanego kredytu. Premia termomodernizacyjna przysługuje tylko inwestorom korzystającym z kredytu. Nie mogą z niej korzystać inwestorzy realizujący przedsięwzięcie termomodernizacyjne z własnych środków.

Przedsięwzięciem termomodernizacyjnym jest:

- ulepszenie, w wyniku którego następuje zmniejszenie:

- rocznego zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania i budynków służących do wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań publicznych na potrzeby ogrzewania oraz podgrzewania wody użytkowej:
 - w budynkach, w których modernizuje się jedynie system grzewczy - co najmniej o 10%,
 - w budynkach, w których w latach 1985-2001 przeprowadzono modernizację systemu grzewczego - co najmniej o 15%,
 - w pozostałych budynkach - co najmniej o 25%,
- co najmniej 25% rocznych strat energii pierwotnej w lokalnym źródle ciepła, tj.:
 - kotłowni lub węźle cieplnym, z których nośnik ciepła jest dostarczany bezpośrednio do instalacji ogrzewania i ciepłej wody w budynku,
 - ciepłowni osiedlowej lub grupowym wymienniku ciepła wraz z siecią ciepłowniczą o mocy nominalnej do 11,6 MW, dostarczającej ciepło do budynków,
- wykonanie przyłączy technicznych do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła w celu zmniejszenia kosztów zakupu ciepła dostarczanego do budynków - co najmniej o 20% w stosunku rocznym,
- zamiana konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne.

O premię termomodernizacyjną mogą się ubiegać właściciele lub zarządcy, z wyjątkiem jednostek budżetowych i zakładów budżetowych:

- budynków mieszkalnych,
- budynków użyteczności publicznej wykorzystywanych przez jednostki samorządu terytorialnego,
- lokalnej sieci ciepłowniczej,
- lokalnego źródła ciepła,
- budynków zbiorowego zamieszkania, przez które rozumie się: dom opieki społecznej, hotel robotniczy, internat i bursę szkolną, dom studencki, dom dziecka, dom emeryta i rencisty, dom dla bezdomnych oraz budynki o podobnym przeznaczeniu.

Z premii będą mogli korzystać wszyscy inwestorzy bez względu na status prawny, np.:

- osoby prawne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i spółki prawa handlowego),
- gminy,
- osoby fizyczne, w tym właściciele domów jednorodzinnych,
- wspólnoty mieszkaniowe.

Premię termomodernizacyjną przyznaje Bank Gospodarstwa Krajowego. Wniosek o przyznanie premii należy składać, wraz z wnioskiem kredytowym, w banku, w którym inwestor ubiega się o kredyt na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego. Formularz wniosku o przyznanie premii termomodernizacyjnej można otrzymać w banku, w którym inwestor złoży wniosek kredytowy. Podstawowym warunkiem formalnym ubiegania się o premię jest przedstawienie audytu energetycznego. Audyt taki powinien być dołączony do wniosku o przyznanie premii składanego wraz z wnioskiem kredytowym w banku kredytującym.

Kredyty na realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych z premią termomodernizacyjną są udzielane przez banki, które podpisały umowę o współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego. Są to: Bank BPH S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Bank DnB NORD Polska S.A., Bank Millennium S.A., Bank Ochrony Środowiska S.A., Bank Poczty S.A., Bank Polskiej Spółdzielczości S.A., Bank Zachodni WBK S.A.,

Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A., ING Bank Śląski S.A., Krakowski Bank Spółdzielczy, Kredyt Bank S.A., Mazowiecki Bank Regionalny S.A., Nordea Bank Polska S.A., PKO BP S.A.

6.3. Kredyty bankowe

Banki również wspierają inwestycje ekologiczne udzielając stosownych kredytów. Kredyty preferencyjne udzielane są na sfinansowanie działań w zakresie ochrony środowiska. Warunkiem uzyskania proekologicznego kredytu preferencyjnego jest:

- udokumentowany efekt ekologiczny,
- bieżąca i prognozowana zdolność inwestora do spłaty kredytu,
- prawne zabezpieczenie zwrotu kredytu,
- niezbędne decyzje inwestycyjne wymagane przy realizacji inwestycji,
- potwierdzone źródła finansowania inwestycji.

Kredyty preferencyjne wyrażają się niższym w stosunku do kredytu komercyjnego oprocentowaniem oraz karencją w jego spłacie. Kredyty komercyjne można uzyskać zarówno w bankach krajowych jak również w zagranicznych. Po komercyjny kredyt bankowy warto sięgać jako po uzupełniające, lecz nie podstawowe źródło finansowania inwestycji ekologicznych, ze względu na wyższe oprocentowanie niż w przypadku kredytów preferencyjnych. Do banków najaktywniej wspierających inwestycje w ochronie środowiska należą:

- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.
- Bank Gospodarstwa Krajowego
- Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A.
- Bank Ochrony Środowiska S.A.
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – EBOR
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. w Poznaniu
- Kredyt Bank S.A.
- LG Petro Bank S.A.
- Powszechny Bank Kredytowy S.A.
- Bank BPH S.A.
- Europejski Bank Inwestycyjny
- Bank Współpracy Europejskiej S.A.
- HypoVereinsbank Bank Hipoteczny S.A.
- ING Bank Śląski S.A.

6.4. Fundusze Unii Europejskiej

6.4.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Rada Ministrów przyjęła 29 listopada 2006 roku projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który - zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

PO Infrastruktura i Środowisko koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na

realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych będzie 15 osi priorytetowych:

1. Gospodarka wodno - ściekowa
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
7. Transport przyjazny środowisku
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
14. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
15. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności.

Tryb pozakonkursowy obejmie zgodnie z projektem ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju:

- duże projekty, których koszt całkowity przekracza 25 mln euro – w przypadku projektów dotyczących środowiska naturalnego oraz projektów o wartości powyżej 50 mln euro – w przypadku innych dziedzin, zatwierdzone przez Komisję Europejską;
- projekty systemowe - polegające na dofinansowaniu realizacji przez poszczególne organy administracji publicznej i inne jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach dotyczących tych organów i jednostek;
- projekty indywidualne – określone w programie operacyjnym, zgłaszane przez beneficjentów imiennie wskazanych w programie operacyjnym;
- projekty pomocy technicznej.

Pozostałe projekty będą wybierane w drodze konkursu.

Tab. 6.2. Wykaz instytucji uczestniczących w realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Instytucja Pośrednicząca	Oś priorytetowa	Instytucja Wdrażająca
Ministerstwo Środowiska	I	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej *
	II	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej *
	III	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	IV	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	V	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
Ministerstwo Transportu	VI	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
	VII	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
	VIII	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
Ministerstwo Gospodarki	IX	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
		Instytut Paliw i Energii Odnawialnej
	X	Instytut Nafty i Gazu
		Instytut Paliw i Energii Odnawialnej
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	XI	Władza Wdrażająca Programy Europejskie

Instytucja Pośrednicząca	Oś priorytetowa	Instytucja Wdrażająca
Ministerstwo Zdrowia	XII	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyzszego	XIII	Ośrodek Przetwarzania Informacji

*NFOŚiGW dla projektów powyżej 25 mln euro netto, wfośiGW dla projektów poniżej 25 mln euro netto

6.4.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013

I oś priorytetowa: Infrastruktura transportowa

Cel szczegółowy: poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego

Cele operacyjne:

- poprawa stanu oraz powiązanie sieci transportowej województwa łódzkiego z siecią dróg krajowych, transeuropejską siecią transportową TEN-T oraz lotniskami
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim
- wzrost konkurencyjności oraz poprawa jakości transportu publicznego w miastach
- zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych
- wzrost znaczenia transportu lotniczego

Wsparcie w ramach I osi priorytetowej obejmuje m.in. projekty z zakresu:

- infrastruktury drogowej,
- infrastruktury i transportu kolejowego, lotniczego,
- publicznego transportu miejskiego.

Wśród projektów realizowanych w ramach tej osi można wskazać m.in.:

- budowę lub przebudowę dróg, linii kolejowych, drogowych i kolejowych obiektów inżynierskich, terminali pasażerskich na lotniskach, sieci transportu publicznego

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach I osi priorytetowej przyczyni się m.in. do poprawy stanu infrastruktury transportowej w regionie, zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, kolejowym i lotniczym, zwiększenia komfortu podróży poszczególnymi formami transportu publicznego oraz do wzrostu stopnia jego wykorzystania względem transportu indywidualnego.

Kategorie interwencji:

- 16 - Kolej
- 18 - Tabor kolejowy
- 23 - Drogi regionalne/lokalne
- 24 - Ścieżki rowerowe
- 25 - Transport miejski
- 28 - Inteligentne systemy transportu
- 29 - Porty lotnicze

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

II oś priorytetowa: Ochrona środowiska

Cel szczegółowy: Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego

Cele operacyjne:

- racjonalizacja gospodarki w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych
- racjonalizacja zaopatrzenia w wodę

- racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego
- ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
- poprawa jakości powietrza
- przeciwdziałanie powstawaniu zagrożeń środowiskowych i zmniejszanie ich skutków
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury energetycznej województwa
- dywersyfikacja źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)

Wsparcie w ramach II osi priorytetowej obejmuje projekty infrastrukturalne w zakresie:

- gospodarki wodno-ściekowej,
- gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego, w tym odpadami niebezpiecznymi,
- ochrony przyrody i kształtowania postaw ekologicznych mieszkańców województwa,
- ochrony przeciwpowodziowej oraz nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i monitoringu jego stanu.

Wsparcie obejmie także działania w zakresie:

- ochrony powietrza,
- inwestycje wykorzystujące źródła energii odnawialnej występujące w regionie (m.in. wody geotermalne)
- inwestycje z zakresu systemów dystrybucyjnych energii elektrycznej, gazowej lub systemów ciepłowniczych.

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach II osi priorytetowej przyczyni się m.in. do poprawy stanu środowiska naturalnego w regionie, zwiększenia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i podniesienia standardu życia mieszkańców województwa.

Kategorie interwencji:

- 33 - Energia elektryczna
- 35 - Gaz ziemny
- 39 - Energia odnawialna: wiatrowa
- 40 - Energia odnawialna: słoneczna
- 41 - Energia odnawialna: biomasa
- 42 - Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe
- 43 - Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona, zarządzanie energią
- 44 - Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi
- 45 - Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną
- 46 - Oczyszczanie ścieków
- 47 - Jakość powietrza
- 51 - Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)
- 53 - Zapobieganie zagrożeniom

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

III oś priorytetowa: Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość

Wsparcie w ramach III osi priorytetowej obejmuje m.in.:

- projekty inwestycyjne i badawcze w przedsiębiorstwach,
- wsparcie jednostek B+R,

- projekty przyczyniające się do rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz sektora usług turystycznych i bazy rekreacyjno – sportowej.

Wśród projektów realizowanych w ramach tej osi można wskazać m.in.:

- zakup środków trwałych niezbędnych do prowadzenia prac B+R w przedsiębiorstwach,
- bezpośrednie inwestycje w MŚP z preferencjami dla projektów innowacyjnych,
- tworzenie lub rozwój parków przemysłowych, technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości i nowych ośrodków proinnowacyjnych,
- budowę i przebudowę infrastruktury turystycznej.

Realizacja projektów dofinansowanych w ramach III osi priorytetowej przyczyni się m.in. do zwiększenia potencjału badawczo – rozwojowego w regionie, wzrostu stopnia innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw i całej gospodarki w województwie a także do poprawy atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu.

Niektóre kategorie interwencji:

06 - Wsparcie na rzecz MŚP w zakresie promocji produktów i procesów przyjaznych dla środowiska

48 - Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń

57 - Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

6.4.3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007 - 2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) jest dokumentem operacyjnym, określającym cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Program będzie realizowany w latach 2007-2013 na terenie całego kraju. Podstawą realizacji założeń strategicznych Programu, opisanych w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, będą działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych:

- Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- Oś 2: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich,
- Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,
- Oś 4: Leader.

Wszystkie te działania będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej.

Fundusze związane z ochroną środowiska będzie można pozyskać w ramach następujących działań PROW:

1) Oś 1:

Działanie 121 - Modernizacja gospodarstw rolnych

Działanie ma m.in. na celu zharmonizowanie warunków produkcji rolnej z wymogami dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego. Pomoc jest udzielana na inwestycje dotyczące modernizacji lub rozwoju pierwotnej produkcji roślinnej lub zwierzęcej, z wyłączeniem produkcji leśnej i rybnej. Operacje mogą dotyczyć produkcji produktów żywnościowych jak i nieżywnościowych (w tym produktów rolnych wykorzystywanych do produkcji energii odnawialnej). W zakres operacji mogą wchodzić inwestycje związane z wytwarzaniem i wykorzystywaniem energii ze źródeł odnawialnych na potrzeby prowadzenia produkcji rolnej.

Dotowaniu podlegają m.in. wydatki na:

- budowę lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli,
- zakup lub instalację maszyn, urządzeń, w tym sprzętu komputerowego,
- zakup, instalację lub budowę elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej.

Beneficjentem pomocy jest osoba fizyczna, osoba prawna, spółka osobowa, prowadząca działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej.

W pierwszym okresie wdrażania Programu, celem ułatwienia dostępu do środków publicznych podmiotom, które dotychczas nie otrzymały wsparcia, ogranicza możliwość korzystania z pomocy beneficjentom działania „Inwestycje w gospodarstwach rolnych” Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

Szczegółowe zasady w tym zakresie określone są w przepisach krajowych.

Pomoc ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych operacji (części poniesionych kosztów realizacji inwestycji). Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach działania, w okresie realizacji PROW, nie może przekroczyć 300 000 zł (76 848,2 euro). Równowartość kwoty wyrażona w euro ma charakter indykatorywny.

Do realizacji mogą być przyjęte operacje, których wysokość kosztów kwalifikowanych będzie wynosiła powyżej 20 tys. zł. Ograniczenie to nie dotyczy operacji obejmujących wyłącznie wyposażenie gospodarstwa rolnego w urządzenia do składowania nawozów naturalnych lub projektów związanych z dostosowaniem do norm wspólnotowych.

Poziom pomocy wynosi maksymalnie:

- 40% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą;
- 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o pomoc nie ukończyła 40 roku życia;
- 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 lub obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej;
- 60% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o pomoc nie ukończyła 40 roku życia, na obszarach górskich, innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarach rolnych objętych siecią NATURA 2000 lub obszarach, na których obowiązują ograniczenia w związku z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej;
- 75% kosztów inwestycji kwalifikującej się do objęcia pomocą, realizowanej w związku z wprowadzeniem w życie Dyrektywy Azotanowej – dotyczy umów zawartych do dnia 30 kwietnia 2008 r.

Działanie 125 - Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa

Schemat II – Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

Celem Schematu II jest poprawa jakości gleb poprzez regulację stosunków wodnych, zwiększenie retencji wodnej i poprawa ochrony użytków rolnych przed powodzią.

Pomoc udzielana w ramach tego schematu dotyczy realizacji projektów z zakresu melioracji wodnych, a także projektów związanych z kształtowaniem przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, pod warunkiem, że służą one regulacji stosunków wodnych w glebie, ułatwieniu jej uprawy oraz ochronie przeciwpowodziowej użytków rolnych, w tym w szczególności:

- budowa lub remont urządzeń melioracji wodnych służących do retencjonowania i regulacji poziomu wód, np. jazów, zastawek, zbiorników wodnych, stopni wodnych itp.,
- budowa lub remont systemów nawodnień grawitacyjnych,
- remont istniejących urządzeń melioracji wodnych w celu dostosowania ich do nawodnień grawitacyjnych,
- budowa lub remont urządzeń doprowadzających i odprowadzających wodę w ramach systemów urządzeń melioracji wodnych,
- projekty służące poprawie warunków korzystania z wód dla potrzeb rolnictwa,
- projekty z zakresu poprawy ochrony przeciwpowodziowej użytków rolnych.

Zakres działania obejmuje:

- opracowanie dokumentacji technicznej projektów;
- koszty robót budowlano-montażowych z zakresu melioracji wodnych, w tym dotyczących retencji wodnej, w szczególności budowy i modernizacji sztucznych zbiorników wodnych, budowli piętrzących oraz urządzeń do nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych;
- koszty wykupu gruntu pod inwestycje (koszty te nie mogą stanowić więcej niż 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu).

Beneficjentem Schematu II jest Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. Poziom pomocy wynosi maksymalnie 100% kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

2) Oś 2:

Działanie 214 – Program rolnośrodowiskowy

Realizacja programu rolnośrodowiskowego ma przyczynić się do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i zachowania różnorodności biologicznej na tych terenach. Głównym założeniem programu jest promowanie produkcji rolnej opartej na metodach zgodnych z wymogami ochrony środowiska i przyrody.

Celem działania jest poprawa środowiska przyrodniczego i obszarów wiejskich, w szczególności:

- przywracanie walorów lub utrzymanie stanu cennych siedlisk użytkowanych rolniczo oraz zachowanie różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich;
- promowanie zrównoważonego systemu gospodarowania;
- odpowiednie użytkowanie gleb i ochrona wód;
- ochrona zagrożonych lokalnych ras zwierząt gospodarskich i lokalnych odmian roślin uprawnych.

Działanie obejmuje 9 pakietów rolnośrodowiskowych:

Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone

Pakiet 2. Rolnictwo ekologiczne

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone

Pakiet 4. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie

Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie

Pakiet 8. Ochrona gleb i wód

Pakiet 9. Strefy buforowe.

Płatność rolnośrodowiskowa wypłacana jest w formie zryczałtowanej i stanowi rekompensatę utraconego dochodu, dodatkowych poniesionych kosztów oraz ponoszonych kosztów transakcyjnych. Płatności rolnośrodowiskowe są przyznawane rolnikom, którzy dobrowolnie przyjmują na siebie zobowiązania rolnośrodowiskowe.

Płatność rolnośrodowiskowa jest pomocą wieloletnią, wypłacaną corocznie, po wykonaniu określonego zestawu zadań w ramach danego wariantu.

Beneficjentem działania jest rolnik.

Działanie 221, 223 – Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne

Cele Działania:

- powiększenie obszarów leśnych poprzez zalesianie użytków rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa;
- utrzymanie i wzmocnienie ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych i tworzenie korytarzy ekologicznych;
- zwiększenie udziału lasów w globalnym bilansie węgla oraz ograniczeniu zmian klimatu.

Działanie obejmuje następujące formy pomocy:

- wsparcie na zalesienie, która pokrywa koszty założenia uprawy zgodnie z zasadami obowiązującymi w krajowych przepisach o lasach (Zasady Hodowli Lasu) oraz jeśli jest to uzasadnione - ochrony przed zwierzyną poprzez grodzenie uprawy,
- premię pielęgnacyjną za utrzymanie nowej uprawy leśnej oraz za ochronę indywidualną sadzonek drzew przed zwierzyną,
- premię zalesieniową, stanowiącą ekwiwalent za wyłączenie gruntu z upraw rolnych.

Wsparcie na zalesienie polega na dofinansowaniu kosztów założenia uprawy, wykonania poprawek w 2 roku i zabezpieczenia przed zwierzyną. Wsparcie to ma postać zryczałtowanej płatności w przeliczeniu na 1 hektar zalesianych gruntów. Wsparcie będzie wypłacane jednorazowo po założeniu uprawy.

Premia pielęgnacyjna stanowi zryczałtowaną płatność w przeliczeniu na 1 hektar zalesionych gruntów, wypłacaną co roku, przez 5 lat od założenia uprawy, która uwzględnia koszty prac pielęgnacyjnych (zwalczanie chwastów i patogenów), ochronę indywidualną cennych drzew oraz wczesne czyszczenie.

Premia zalesieniowa stanowi zryczałtowaną płatność w przeliczeniu na 1 hektar zalesionych gruntów, wynikającą z utraconych dochodów z tytułu przekształcenia gruntów rolnych na grunty leśne i jest wypłacana co roku, przez 15 lat od założenia uprawy leśnej.

Beneficjentem Działania jest rolnik - właściciel gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej reprezentujących Skarb Państwa w zakresie zarządzania mieniem stanowiącym własność Skarbu Państwa.

Działanie 226 – Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz/ wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych

Celem Działania jest przywrócenie lasom zniszczonym w wyniku katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych ich potencjału biologicznego oraz potrzeba ochrony prewencyjnej lasów zagrożonych pożarami.

W ramach działania mogą być wspierane projekty związane z:

- przygotowaniem leśnego materiału rozmnożeniowego na potrzeby odbudowy uszkodzonych lasów;
- uporządkowaniem uszkodzonej powierzchni leśnej;
- odnowieniem lasu wraz z pielęgnacją i ochroną założonych upraw;
- pielęgnacją i ochroną uszkodzonych drzewostanów oraz cennych obiektów przyrodniczych;
- udostępnianiem terenów leśnych dla wypełniania funkcji społecznych lasu;
- wzmocnieniem systemu ochrony przeciwpożarowej.

Działanie realizowane będzie w ramach dwóch schematów:

Schemat I – Wsparcie dla obszarów, na których nastąpiła katastrofa naturalna lub klęska żywiołowa.

Schemat II – Wprowadzenie elementów zapobiegawczych na terenach zaliczonych do dwóch najwyższych kategorii zagrożenia pożarowego.

Pomoc udzielana w ramach powyższego działania dostępna będzie, w przypadku wystąpienia naturalnej katastrofy lub pożaru na obszarach leśnych całej Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na formę własności.

Beneficjentem są jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej – Nadleśnictwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Pomoc udzielana jest na mocy umowy i polega na refinansowaniu poniesionych kosztów.

3) Oś 3:

Działanie 321 - Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej

Pomocy udziela się na realizację projektów w zakresie:

- a) gospodarki wodno-ściekowej w szczególności:
 - zaopatrzenia w wodę,
 - odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
- b) tworzenia systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych;
- c) wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody, energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

Zakres pomocy obejmuje koszty inwestycyjne, w szczególności: zakup materiałów i wykonanie prac budowlano – montażowych, zakup niezbędnego wyposażenia.

Beneficjentem jest gmina lub jednostka organizacyjna, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego wykonująca zadania określone w zakresie pomocy.

Pomoc może być przyznana na:

- a) projekt realizowany w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys.
- b) projekt spełniający wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do tego projektu.

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych projektu – max. 75 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu pochodzi ze środków własnych.

6.4.4. Fundusz LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

- wdrażania dyrektywy Ptasiej i dyrektywy Siedliskowej, w tym ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków;
- ochrony środowiska, zapobiegania zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami;
- działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanie na temat zapobiegania pożarom lasów oraz wymiany najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program LIFE+ podzielony jest na trzy komponenty tematyczne:

- Przyroda i różnorodność biologiczna
- Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska
- Informacja i komunikacja.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską.

6.5. Instytucje i programy pomocowe

6.5.1. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (NMF i MF EOG)

Rząd Polski w październiku 2004 r. podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych, obok funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Darczyńcami są 3 kraje EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu): Norwegia, Islandia i Lichtenstein.

Pomoc zostanie udzielona w ramach dwóch instrumentów finansowych: Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).

Środki będą dostępne na realizację projektów w ramach 10 priorytetów, w tym na 3 priorytety dotyczące obszaru ochrony środowiska:

- Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami,
- Ochrona środowiska, z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów UE istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych.

Zgodnie z Zasadami i Procedurami Wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG oraz Zasadami i Procedurami Wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego o środki finansowe mogą ubiegać się wszystkie sektorowe instytucje publiczne i prywatne, jak również organizacje pozarządowe stanowiące osoby prawne w Polsce i działające w interesie społecznym – np. władze krajowe, regionalne lub lokalne, instytucje naukowe/badawcze,

instytucje środowiskowe, organizacje społeczne i organizacje społecznego partnerstwa publiczno-prywatnego.

Dla projektów współfinansowanych z budżetu centralnego lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego maksymalny poziom dofinansowania środkami finansowymi pochodzącymi z obu mechanizmów finansowych wynosi 85%. Poziom współfinansowania z mechanizmów finansowych w przypadku realizacji projektów we współpracy z podmiotami prywatnymi wynosi 60%.

Tab. 6.3. Indykatory podział środków Mechanizmu Finansowego EOG (MF EOG) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) na priorytety dot. ochrony środowiska (w mln euro)

Nazwa priorytetu	Wkład MF EOG/NMF	%
Ochrona środowiska w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii	99,61	18,7
Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami	7,64	1,5
Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia instytucjonalnych zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych	26,55	5,0
Ogółem środki MF EOG/NMF na wszystkie priorytety	533,51	100%

Źródło: Program Operacyjny dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, MGiP, Warszawa 2004

W ramach programu do wydatków kwalifikowanych (wyłącznie w przypadku przyjęcia projektu do realizacji), mogą zostać zaliczone koszty poniesione zgodnie z zasadami określonymi w „Szczegółowych warunkach dotyczących kwalifikowalności wydatków w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2004-2009” – dokument przyjęty przez Komitet Mechanizmu Finansowego.

W szczególności mogą to być wydatki poniesione na:

- Prace przygotowawcze, w tym:
 - koszty ekspertyz, prac studialnych, dokumentacji technicznej, badań geologicznych i archeologicznych, przygotowanie studium wykonalności, raportu oddziaływania na środowisko, prace projektantów, architektów, koszt przygotowania dokumentacji przetargowej, koszty przygotowania przetargu, w tym publikacji ogłoszeń przetargowych,
 - zakup gruntu, który nie ma charakteru rolnego, jeśli jest to nierozzerwalnie związane z realizacją projektu (do 10% wartości całkowitych kosztów kwalifikowanych inwestycji);
- Opłaty finansowe, podatki i koszty ogólne:
 - opłaty bankowe za otwarcie rachunku i administrowanie kontem,
 - wydatki na doradztwo, opłaty notarialne, koszty ekspertyz finansowych, koszty księgowości i audytów,
 - koszty gwarancji zapewnionych przez bank lub inne instytucje finansowe, jeśli są one konieczne w przypadku zaliczek wypłacanych w ramach mechanizmów,
 - podatek VAT (tylko wtedy, gdy podatek ten nie może być odzyskany),
 - wkład w postaci towarów,
 - koszty stałe, pod warunkiem, że są oparte na rzeczywistych kosztach związanych z wdrażaniem działań współfinansowanych przez MF EOG i/lub NMF oraz są przydzielone do operacji, zgodnie z należycie udowodnioną, jasną i sprawiedliwą metodą;

- Prace inwestycyjne oraz prace związane z procesem inwestycyjnym, w tym:
 - zakup nieruchomości, pod warunkiem istnienia bezpośredniego związku pomiędzy zakupem a celem projektu,
 - przygotowanie terenu pod budowę, prace ziemne, prace budowlano-montażowe, prace instalacyjne, prace wykończeniowe,
 - budowa (koszty siły roboczej, materiałów, użycia sprzętu, trwałego wyposażenia w trakcie budowy),
 - sprzęt i wyposażenie (zakup lub budowa wyposażenia przeznaczonego na trwałe zainstalowanie),
 - wynagrodzenia osób bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektu,
 - koszty tłumaczeń.
- Koszty informacji i promocji projektu.

Jednostką zarządzającą mechanizmami finansowymi w Polsce jest Ministerstwo Gospodarki i Pracy, pełniące funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK). Zadania Krajowego Punktu Kontaktowego wykonuje Departament Programów Pomocowych i Pomocy Technicznej. KPK ponosi ogólną odpowiedzialność za zarządzanie działaniami realizowanymi w ramach obu mechanizmów finansowych, w tym za wykorzystanie dostępnych środków, kontrolę finansową i audyt. KPK powierza określone zadania Instytucji Pośredniczącej, która ponosi odpowiedzialność za efektywność i prawidłowość zarządzania i wdrażania działań realizowanych w ramach danego obszaru priorytetowego. Instytucja Pośrednicząca może powierzyć pewne zadania związane z zarządzaniem obszarem priorytetowym Instytucji Wspomagającej. Instytucją Pośredniczącą dla ww. priorytetów związanych z ochroną środowiska jest Departament Instrumentów Ochrony Środowiska w Ministerstwie Środowiska.

Nabór projektów ogłasza Instytucja Pośrednicząca lub - w przypadku powierzenia zadań w tym zakresie Instytucji Wspomagającej - Instytucja Wspomagająca.

Wnioski aplikacyjne mogą być składane na następujące typy projektów:

- Projekty indywidualne, których minimalny koszt całkowity wynosi 250.000 euro
- Programy lub grupy projektów, które mają ułatwić wdrażanie bardziej wszechstronnych oraz kosztownych strategii, których realizacja wymaga złożenia wielu projektów
- Granty blokowe w celu ułatwienia finansowania projektów, w których identyfikacja ostatecznego beneficjenta jest utrudniona.

Szczegółowe wytyczne dotyczące powyższych typów projektów zamieszczone są na stronie internetowej www.eog.gov.pl. Wnioski aplikacyjne sporządzane są na formularzu aplikacyjnym, którego miejsce pozyskania wskazane jest w ogłoszeniu o naborze projektów. Standardowy formularz aplikacyjny zamieszczony jest na stronie internetowej www.eog.gov.pl wraz z wytycznymi dotyczącymi sposobu jego wypełniania. Do wniosku dołączane są załączniki, zgodnie z wymogami wskazanymi w formularzu.

Wnioski aplikacyjne sporządzane są w dwu wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Wnioski muszą być złożone w formie papierowej i elektronicznej, w liczbie zgodnej z ogłoszeniem. Przyjmowane są w terminie i miejscu wskazanym w ogłoszeniu.

Szczegółowy opis systemu wdrażania oraz procedura wnioskowania określone są w Programie Operacyjnym.

Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między innymi redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii

Głównym celem priorytetu jest zmniejszenie ilości substancji niebezpiecznych w środowisku, poprzez m.in. ochronę powietrza, wód powierzchniowych oraz racjonalną gospodarkę odpadami.

W ramach priorytetu realizowane będą projekty polegające na budowie i modernizacji infrastruktury ochrony środowiska w zakresie:

- Ograniczania korzystania z indywidualnych systemów ogrzewania na rzecz podłączenia do zbiorczych/komunalnych sieci ciepłych.
 - W tym zakresie akceptowane są propozycje projektów dotyczących ucieplnienia centralnych części miast (ze zwartą zabudową wielorodzinną), nadal opalanych przez małe lokalne kotłownie i piece kaflowe, z preferencją dla obszarów, gdzie notowane są przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń atmosfery.
 - Zastąpienia przestarzałych źródeł energii cieplnej nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi źródłami energii.
 - Dotyczy to propozycji projektów, celem których jest likwidacja przestarzałych kotłowni węglowych o mocy 1 – 20 MW i zastąpienie ich przez nowoczesne kotłownie z preferencją dla układów skojarzonych.
 - Prac termomodernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej.
 - Zgłaszane mogą być projekty mające na celu termomodernizację (docieplanie ścian i przegród, wymiana drzwi wejściowych i okien, modernizacja źródła ciepła i instalacji ciepłowniczych w budynku z preferencją dla przedsięwzięć kompleksowych) budynków użyteczności publicznej i ich kompleksów będących własnością jednego beneficjenta (także zlokalizowanych w różnych miejscach).
 - Inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii, tj. wykorzystania energii wodnej (małe elektrownie wodne do 5 MW), energii słonecznej oraz biomasy w indywidualnych systemach grzewczych;
- Kwalifikujące się projekty są ograniczone do następujących typów inwestycji:
- budowa małych elektrowni wodnych na istniejących progach wodnych o mocy od 50 kW do 5 MW z prawidłowo zaprojektowanymi przepławkami dla ryb oraz automatyką ograniczającą pobór wody przez turbiny przy niskich stanach rzek;
 - budowa instalacji kolektorów słonecznych o powierzchni ponad 100 m² i układów fotowoltaicznych dla budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;
 - budowa kotłowni na biomasę 1 – 10 MW, wykorzystujących lokalne zasoby paliwa.
 - Budowy, przebudowy i modernizacji komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej.
 - Uprawnione są projekty dotyczące budowy lub modernizacji systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków dla aglomeracji 2 000 – 15 000 RLM (zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych).
 - Organizacji selektywnej zbiórki odpadów, a następnie zagospodarowania ich poprzez odzysk.
 - Kwalifikują się projekty, celem których jest uzupełnienie systemów zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych przez zbiórkę i recykling odpadów z urządzeń elektronicznych, sprzętu AGD oraz zagospodarowanie odpadów z remontów obiektów budowlanych i z przebudowy infrastruktury drogowej.

Kryteria wyboru projektów:

- wielkość dofinansowania realizowanego projektu ze środków MF EOG i NMF do 2 mln euro;

- zastosowanie najlepszych dostępnych technologii (Best Available Technologies-BAT);
- uzyskanie wymiernego efektu ekologicznego;
- pozytywna opinia Wydziału Ochrony Środowiska właściwego wojewody lub starosty dotycząca projektu.

Beneficjentami mogą być wszystkie podmioty mające osobowość prawną w Polsce. Priorytetowo traktowani będą beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego;
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd gminny, powiatowy lub wojewódzki;
- organizacje pozarządowe, prowadzące statutową działalność w obszarze ochrony środowiska;
- instytucje użyteczności publicznej;
- organy i jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez Ministra Środowiska.

Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami

Głównym celem tego priorytetu jest promowanie i wprowadzanie w życie zasad zrównoważonego rozwoju wśród władz i społeczeństwa.

W ramach tego działania wsparcie mogą uzyskać jedynie projekty dotyczące wzmocnienia instytucjonalnego i poszerzenia wiedzy o zrównoważonym rozwoju kraju w następujących dziedzinach:

- Zmniejszanie energo-, materiało- i wodochłonności produkcji i usług poprzez poprawę efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych.
Uprawnione są projekty dotyczące:
 - opracowania programów dla konkretnych zakładów produkcyjnych i usługowych dotyczących ich modernizacji pod kątem zmniejszenia zużycia energii, wody i surowców oraz minimalizacji odpadów;
 - kampanie konsumenckie dotyczące zakupów produktów proekologicznych.
- Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii
 - Dotyczy projektów, celem których jest opracowanie strategii zaopatrzenia w energię ze źródeł odnawialnych jako części planów energetycznych gmin, wymaganych przez prawo energetyczne.
- Wspieranie procesu tworzenia „zielonych” miejsc pracy i „zielonych zamówień”;
 - Dotyczy to projektów, celem których są szkolenia w zakresie tworzenia „zielonych” miejsc pracy oraz „zielonych zamówień i zakupów” dokonywanych przez urzędy i podmioty gospodarcze.
- Działania na rzecz poprawy poziomu edukacji ekologicznej, poprzez tworzenie sieci nauczania na rzecz środowiska;
 - Projekty powinny dotyczyć akcji edukacyjnych nauczycieli oraz dla sieci szkół w zakresie wyrabiania postaw proekologicznych oraz zrównoważonej konsumpcji.
- Działania zachęcające do ochrony, poprawy i przywracania różnorodności biologicznej, w tym zasobów morskich oraz obszarów włączonych do sieci Natura 2000;
 - Kwalifikujące się projekty obejmują działania na rzecz aktywnej ochrony gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz ekosystemów zagrożonych przez działalność człowieka, w tym w szczególności na obszarach wytypowanych do sieci NATURA 2000 oraz na obszarach morskich.
- Działania na rzecz wsparcia gospodarki leśnej.

- Uprawnione projekty obejmują działania dotyczące ekologizacji gospodarki leśnej, szczególnie w Leśnych Kompleksach Promocyjnych oraz związane z budową infrastruktury edukacyjnej na tych obszarach.

Kryteria wyboru projektów:

- wartość realizowanego projektu nie mniejsza niż 250 tys. euro;
- wykazany związek z podejmowanymi lub planowanymi do podjęcia zadaniami inwestycyjnymi;
- rozwiązanie istotnego problemu dotyczącego redukcji zanieczyszczeń środowiska lub sprawowanie ochrony cennych obszarów i gatunków przyrodniczych.

Beneficjentami mogą być wszystkie podmioty posiadające osobowość prawną w Polsce.

Priorytetowo traktowani będą następujący beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego;
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd gminny, powiatowy lub wojewódzki;
- organizacje pozarządowe, prowadzące statutową działalność w obszarze ochrony środowiska;
- instytucje użyteczności publicznej;
- organy i jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez Ministra Środowiska i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Ochrona środowiska, z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów UE istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych

Celem działania jest wzmocnienie umiejętności i możliwości działania administracji szczebla centralnego i regionalnego oraz innych jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie i egzekwowanie prawa Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska.

W ramach działania realizowane będą projekty służące wzmocnieniu instytucjonalnemu polegającemu na pomocy w osiąganiu wymaganych standardów pracy i zachowań przez agendy i urzędy odpowiedzialne za stan środowiska (doradztwo, szkolenia). Do ubiegania się o dotację będą uprawnione projekty w zakresie:

- Usprawnienia wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska.
Uprawnione projekty mogą dotyczyć:
 - pomocy formalno-prawnej przy tworzeniu nowych aktów prawnych i nowelizacji istniejących aktów w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej tak, aby polskie ustawodawstwo było w pełni zgodne z ustawodawstwem Unii Europejskiej (także w zakresie rozporządzeń wykonawczych);
 - doposażenie inspekcji ochrony środowiska w nowoczesną aparaturę kontrolno-pomiarową w celu skutecznej kontroli przestrzegania prawa.
- Wspierania budowy zdolności instytucjonalnych administracji odpowiedzialnej za ochronę środowiska.
 - Uprawnione projekty obejmują szkolenia pracowników administracji państwowej i samorządowej wszystkich szczebli w zakresie prawa ochrony środowiska, w celu poprawy jakości postanowień administracyjnych przez nich wydawanych.
- Gromadzenia i upowszechniania informacji, np. o najlepszych dostępnych technikach (zgodnie z Dyrektywą 96/61/EC) i o „czystej produkcji”;

- Kwalifikujące się projekty dotyczą przygotowania raportów o najlepszych dostępnych technikach z różnych branż oraz o przykładach „czystej produkcji” zamieszczanych następnie na stronie internetowej i w biuletynie zamawiającego.
- Rozwoju systemów zarządzania środowiskowego.
 - Uprawnione projekty obejmują szkolenia w zakresie wymogów stawianych przedsiębiorstwom starającym się o uzyskanie zintegrowanego pozwolenia na emisję do środowiska.

Kryteria wyboru projektów:

- wielkość realizowanego projektu nie mniejsza niż 250 tys. euro;
- sformułowanie konkretnych oczekiwań odnośnie wsparcia instytucjonalnego przez uprawnione jednostki administracyjne;
- przedstawienie poparcia dla zakresu i wielkości oczekiwanej pomocy przez kierownika jednostki nadzorującej;

Beneficjentami mogą być

- jednostki samorządu terytorialnego;
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe, prowadzące statutową działalność w obszarze ochrony środowiska;
- organy i jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez Ministra Środowiska.

6.5.2. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Dopłaty do upraw roślin energetycznych

O płatność do upraw roślin energetycznych może ubiegać się rolnik, który:

- uprawia rośliny energetyczne przeznaczone do przetworzenia na produkty energetyczne i zawrze umowę na dostawę surowców energetycznych z zatwierdzonymi podmiotami skupującymi lub pierwszymi jednostkami przetwórczymi i ilości roślin dostarczonych do zatwierdzonej pierwszej jednostki przetwórczej lub zatwierdzonego podmiotu skupującego na podstawie umowy odpowiadają, co najmniej planowi reprezentatywnemu

albo

- uprawiane rośliny energetyczne wykorzystuje lub przetwarza w gospodarstwie na cele energetyczne w ilości odpowiadającej, co najmniej planowi reprezentatywnemu.

Płatności do upraw roślin przeznaczonych na cele energetyczne przyznawane są, jeżeli zadeklarowana powierzchnia upraw wszystkich roślin energetycznych wynosi, co najmniej 0,3 ha.

Rośliny uprawnione do uzyskania płatności do upraw roślin energetycznych:

- rośliny uprawiane na gruntach rolnych, będące przedmiotem umowy dostarczenia roślin energetycznych przeznaczonych do przetworzenia na produkty energetyczne:
 - jednoroczne rośliny (np. rzepak, rzepik, żyto, kukurydza, len włóknisty);
 - buraki cukrowe;
 - soja;
 - rośliny wieloletnie (np. róża bezkolcowa, ślazier pensylwański, miskant olbrzymi, topinambur, rdest sachaliński, mózga trzcinowata);
 - zagajniki drzew leśnych o krótkim okresie rotacji (np. wierzba energetyczna);
- rośliny uprawiane na gruntach rolnych, wykorzystywane jako paliwo do ogrzewania gospodarstw lub w celu wytworzenia energii bądź biopaliwa w gospodarstwie:
 - zagajniki drzew leśnych o krótkim okresie rotacji (np. wierzba energetyczna);

- zboża;
 - nasiona roślin oleistych – nasiona soi łamane nieprzeznaczone do siewu, rzepak, rzepik o niskiej zawartości kwasu erukowego, nasiona słonecznika (łamane, wyluskane, w łusce), nasiona słonecznika nieprzeznaczone do siewu;
 - jednoroczne i wieloletnie rośliny przetwarzane w gospodarstwie na biogaz.
- Grunty rolne, na które rolnik ubiega się o przyznanie płatności do upraw roślin energetycznych, muszą być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

6.5.3. Departament Generalny XI Komisji Europejskiej

Dotacje przyznawane przez departament wspierają działania na rzecz ochrony środowiska i zachowania różnorodności przyrody i krajobrazu. Finansowane są również małe projekty. Kwota dofinansowania projektu waha się w granicach od 20 do 60 tys. Euro, pomoc może być udzielana przez okres 1 roku. Aby otrzymać dofinansowanie należy złożyć wniosek za pośrednictwem Ministerstwa Środowiska lub Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wnioski składa się w listopadzie i grudniu. Formularz wniosku można otrzymać bezpośrednio z Departamentu Generalnego XI.

6.5.4. Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, będący organizacją pozarządową, od wielu lat realizuje – w oparciu o własne środki finansowe – szereg programów operacyjnych w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji rozwoju wsi i małych miast, obejmujących obecnie głównie rozwój infrastruktury terenów wiejskich oraz pozarolniczą małą przedsiębiorczość, tworzącą nowe miejsca pracy i alternatywne źródła zasilania finansowego lokalnych społeczności.

Środki Funduszu skierowane na działania w zakresie ochrony środowiska objęte są następującymi liniami kredytowymi:

- Kredyty na inwestycje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę

Przedmiotem kredytowania są inwestycje z zakresu zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę, zlokalizowane na wsi i w miastach do 10 tys. mieszkańców, związane z budową lub modernizacją sieci wodociągowych, z budową lub modernizacją stacji wodociągowych oraz inwestycje realizowane łącznie, tzn. obejmujące łącznie ujęcie wody i stację wodociągową.

Beneficjenci:

- gminy wiejskie i wiejsko-miejskie oraz porozumienia/związki komunalne tych gmin,
- spółki handlowe, o których mowa w art. 1 § 2 ustawy Kodeks spółek handlowych,
- inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną.

Kredyty mogą być udzielane do wysokości 80% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego. Kredyty udzielane są na maksymalny okres do 5 lat, włączając w to okres karencji w spłacie kwoty kredytu nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Bankami obsługującymi tę linię kredytową są odpowiednio:

- Bank Ochrony Środowiska S.A.
- Gospodarczy Bank Wielkopolski (GBW) S.A. i zrzeszone z GBW S.A. banki spółdzielcze.

- Kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki

Kredyty mogą być udzielane na sfinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z uruchomieniem nowych lub rozwojem istniejących przedsięwzięć gospodarczych w zakresie agroturystyki na wsi lub w miastach do 20 tys. mieszkańców, obejmujących zakup, budowę, rozbudowę, modernizację, adaptację oraz pierwsze wyposażenie inwestycyjne obiektów bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, bazy rekreacyjno-sportowej i kulturowej.

Beneficjenci:

- rolnicy i członkowie ich rodzin,
- inne osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą,
- spółki handlowe, o których mowa w art. 1 par. 2 ustawy Kodeks spółek handlowych,
- inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, lecz posiadające zdolność prawną,
- gminy wiejskie i miejsko-wiejskie oraz związki komunalne tych gmin.

Kredyty mogą być udzielane w dwóch plafonach, w zależności od wysokości kwoty kredytu:

- w plafonie A – do 50.000 pln; nie więcej niż do 100% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego,

- w plafonie B – do 300.000 pln; nie więcej niż do 80% wartości kosztorysowej zadania inwestycyjnego.

Kredyty mogą być udzielane do 5 lat, wliczając w to okres karencji w spłacie kwoty kredytu nie przekraczający 1 roku.

Bankami obsługującymi tę linię kredytową są:

- Bank Ochrony Środowiska S.A. i jego oddziały terenowe
- Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. wraz z jego oddziałami terenowymi i zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

6.5.5. Ekofundusz

Ekofundusz powstał w celu zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z ekokonwersji polskiego zadłużenia zagranicznego wobec takich krajów jak: Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja, Norwegia. Ekofundusz dofinansowuje w formie dotacji przedsięwzięcia, które mają wpływ na stan środowiska w skali regionu, kraju ale przede wszystkim w skali globalnej.

Pierwszeństwo w finansowaniu mają działania, które:

- ograniczają emisję gazów powodujących zmiany klimatu (CO₂, metan, freony)
- ograniczają transgraniczny transport CO₂, NO_x
- eliminacja niskich źródeł emisji CO₂, NO_x
- przywrócenie czystości wód Morza Bałtyckiego
- ochrona zasobów wody pitnej
- gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych
- ochrona różnorodności biologicznej.

Ekofundusz realizuje swoje cele w ramach konkursów i programów. Realizowane są również przedsięwzięcia o charakterze powtarzalnym, dla których trudno jest skonstruować sensowne konkursy, ponieważ instalacje budowane mogą być w dowolnym miejscu w kraju i operują urządzeniami o podobnym stopniu nowoczesności. Do tej grupy projektów należą na przykład: instalacje kolektorów słonecznych, inicjatywy dotyczące budowy farm wiatrowych, uprawy roślin energetycznych, czy zakupy komposterów do utylizacji biologicznej frakcji odpadów komunalnych.

Wnioski o dofinansowanie można składać w ciągu całego roku wg przygotowanego przez Ekofundusz wzoru i instrukcji. Wysokość dofinansowania może wynieść 30% kosztów jeżeli

inwestorem jest przedsiębiorca lub do 60% w przypadku jednostek samorządowych. Udział dotacji wynosi do 50 % w przypadku: instytucji charytatywnych i wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych, placówek oświatowych, edukacyjnych, placówek służby zdrowia oraz spółdzielni mieszkaniowych.

Środki Ekofunduszu będą dostępne do 2010 roku.

6.5.6. Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska

Funduszem zarządza Bank Światowy, UNDP i UNEP. Fundusz finansuje przedsięwzięcia w dziedzinach:

- ochrona różnorodności biologicznej (ekosystemów o znaczeniu globalnym),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu: technologie wytwarzania i wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- ochrona wód (przeciwdziałanie zanieczyszczeniom transgranicznym),
- ochronę warstwy ozonowej,
- przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi, pustyynnieniu ziemi i niszczeniu lasów.

6.5.7. Fundacja na rzecz rozwoju wsi polskiej „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja

Zakres działania fundacji obejmuje dofinansowywanie inicjatyw lokalnych m.in. na rzecz rozwoju infrastruktury wiejskiej.

Priorytetami przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu jest udzielanie kredytów na budowę i modernizację urządzeń grzewczych zasilanych gazem lub olejem w budynkach wiejskich. Beneficjentami są zarządy gmin. Wysokość udzielanego kredytu: projekt do 40 tys. pln. Okres kredytowania 2 lata. Okres karencji płatności rat kapitałowych do 6 miesięcy. Rozkład spłat w czasie 2 lata. Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy 50%.

6.5.8. Fundacja Wspomagania Wsi

Fundacja wspiera działania zmierzające do poprawy infrastruktury, społecznego, gospodarczego i kulturalnego rozwoju, upowszechnienia zastosowania niekonwencjonalnych źródeł energii na obszarach wiejskich.

Program Małych Elektrowni Wodnych oraz Elektrowni Wiatrowych

Program stawia sobie za cel odtworzenie zdewastowanych jazów, zapór, młynów i innych obiektów rzecznych oraz promocję ekologicznie czystej energii. Z pożyczek mogą korzystać:

- osoby fizyczne,
- spółki osób fizycznych,
- instytucje kościelne,
- gminy.

Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 50% wartości nakładów inwestycyjnych, określonych na podstawie założeń ekonomiczno-technicznych potwierdzonych przez pracownika Fundacji.

Pożyczki udzielane są na okres do 5 lat wraz z możliwością uzyskania w tym okresie karencji w spłacie kredytu do 1 roku, jednak nie dłużej niż 3 miesiące kalendarzowe po miesiącu w którym zakończono inwestycję.

6.6. Instytucje leasingowe

W formie leasingu najczęściej finansowane są środki transportu, maszyny i urządzenia, linie technologiczne, sprzęt komputerowy. Z leasingu często korzystają zakłady komunalne jak również gminy.

6.7. Fundusze inwestycyjne

Fundusze inwestycyjne biorą udział w inwestycjach w podmiotach prywatnych o potencjalnie dużej stopie wzrostu.

Popularne fundusze zostały pokrótce scharakteryzowane poniżej.

6.7.1. Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners

Źródła środków finansowych funduszu pochodzą między innymi z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju. Fundusz inwestuje w projekty przemysłowe związane z:

- recyklingiem i minimalizacją odpadów,
- zwiększeniem efektywności produkcji i oszczędnością energii,
- produkcją sprzętu i urządzeń do budowy kanalizacji, systemów zaopatrzenia w wodę, redukcji i kontroli zanieczyszczeń,
- poszukiwaniem alternatywnych źródeł energii.

Poza tym fundusz oferuje pomoc w nawiązaniu kontaktów z partnerami zagranicznymi oraz poszukiwaniu dodatkowych źródeł finansowania.

6.8. Adresy jednostek finansujących

Tabela 6.4. zawiera wykaz jednostek finansujących działania w zakresie ochrony środowiska wraz z adresami.

Tab. 6.4. Jednostki finansujące działania w zakresie ochrony środowiska wraz z adresami

Jednostka finansująca	Adres kontaktowy
Krajowe fundusze ekologiczne	
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	ul. Konstruktorska 3a; 02-673 Warszawa (0-22) 849 00 79; fax (0-22) 849 72 72 e-mail: fundusz@nfosigw.gov.pl www.nfosigw.gov.pl
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	ul. Łąkowa 11, 90-562 Łódź tel. (0-42) 663 41 01 e-mail: fundusz@wfosigw.lodz.pl www.wfosigw.lodz.pl
Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	Urząd Marszałkowski Woj. Łódzkiego Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska Wydział Rozwoju Obszarów Wiejskich al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź tel. (0-42) 663 35 30
Fundusz Leśny	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu ul. Gajowa 10, 60-959 Poznań tel. (0-61) 8668241
Fundusz Termomodernizacyjny	Bank Gospodarstwa Krajowego Departament Wspierania Rozwoju Regionalnego Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa tel. (0-22) 522 96 39, 596 59 23, fax (0-22) 522 91 94 e-mail: dwrr@bgk.com.pl www.bgk.com.pl/fundusze/ft
Fundusze UE	
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	W zależności od realizowanego działania - patrz Tab. 6.1.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego	Punkt Informacyjny RPOWŁ Urząd Marszałkowski w Łodzi Departament Polityki Regionalnej Wydział ds. Informacji i Promocji ul. Roosevelta 15, 90-056 Łódź tel.: (042) 663 31 07, (042) 663 34 05 e-mail: punktinformacyjny@lodzkie.pl

Jednostka finansująca	Adres kontaktowy
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w Poddębicach ul. Łódzka 17/21, 99-200 Poddębice tel. (0-43) 678 90 93
Fundusz LIFE+	Ministerstwo Środowiska Departament Infrastruktury i Środowiska ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa tel. (22) 5792 417, fax (22) 5792 629 e-mail: life@mos.gov.pl
Instytucje i programy pomocowe	
Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego	Ministerstwo Środowiska Departament Instrumentów Ochrony Środowiska ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa tel. (0-22) 57 92 327 www.mos.gov.pl/mfeog/kontakt
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Biuro Powiatowe w Poddębicach ul. Łódzka 17/21, 99-200 Poddębice tel. (0-43) 678 90 93
Departament Generalny XI Komisji Europejskiej	UNIT D.4 (Global Environment) TRMF 01/77; rue de la Loi 200; B-1049 Brussels fax 296 95 57; e-mail: christoph.bail@dg11.cec.be
Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej	ul. Miedziana 3A, 00-814 Warszawa tel. (0-22) 639 87 63; fax (0-22) 620 90 93 www.efrwp.com.pl; e-mail: efrwp@efrwp.com.pl
Ekofundusz	ul. Bracka 4; 00-502 Warszawa tel. (0-22) 621 27 04; fax (0-22) 629 51 25 www.ekofundusz.org.pl; e-mail: info@ekofundusz.org.pl
Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska	al. Niepodległości 185; 00-608 Warszawa tel. (0-22) 825 45 97; fax (0-22) 825 45 97 www.undp.org.pl
Fundacja na rzecz rozwoju wsi polskiej „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja.	al. W. Reymonta 12a; 01-849 Warszawa tel. (0-22) 663 78 00; fax (0-22) 663 09 86
Fundacja Wspomagania Wsi	ul. Bellottiego 1, 01-022 Warszawa tel. 22 636 25 71-75, fax. 22 636 62 70 www.fww.org.pl ; e-mail: fww@fww.org.pl
Banki	
Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.	ul. Kasprzaka 10/16; 01-211 Warszawa tel. (0-22) 860 40 00; 0801 123 456; fax 860 50 00 www.bgz.pl
Bank Gospodarstwa Krajowego	Al. Jerozolimskie 7; 00-955 Warszawa (0-22) 522 91 93; fax 522 91 94 www.bgk.com.pl ; email: bgk@bgk.com.pl
Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych S.A.	ul. Dubois 5a; 00-184 Warszawa tel. (0-22) 860 11 00; fax 860 11 02 www.bise.pl; e-mail: contact@bise.pl
Bank Ochrony Środowiska S.A.	Al. Jana Pawła II 12; 00-950 Warszawa (0-22) 850 87 35; fax 850 88 91 www.bosbank.pl; e-mail: bos@bosbank.pl
Bank Światowy	ul. Emilii Plater 53; 00-113 Warszawa tel. (0-22) 520 80 00; fax 520 80 01; www.worldbank.org.pl e-mail: Poland_Feedback@worldbank.org.pl
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOR	ul. Emilii Plater 53; 00-113 Warszawa tel. (0-22) 520 57 00; fax 520 58 00; www.ebrd.com

Jednostka finansująca	Adres kontaktowy
Gospodarczy Bank Wielkopolski S.A. W Poznaniu	ul. Mielżyńskiego 22; 61-725 Poznań tel. (0-61) 856 24 00 www.gbw.com.pl ; e-mail: office@gbw.com.pl
Kredyt Bank S.A.	ul. Kasprzaka 2/8; 01-211 Warszawa tel. (0-22) 634 54 00; 0800 120 360; fax 634 53 35 www.kredytbank.pl; e-mail: dbp@kredytbank.pl
LG Petro Bank S.A.	ul. Rzgowska 34/36; 93-172 Łódź tel. (0-42) 681 93 20; 0800 169 800; fax 681 93 72 www.lgpetrobank.com.pl; office@lgpetrobank.com.pl
Powszechny Bank Kredytowy S.A.	ul. Towarowa 15a; 00-958 Warszawa tel. (0-22) 53180 00; fax 531 86 40 www.pbk.pl
Bank BPH SA	Al. Pokoju 1, 31-548 Kraków tel. (012) 618 68 88, fax (012) 618 68 63 www.bph.pl, e-mail: bank@bph.pl
Europejski Bank Inwestycyjny	100 Boulevard Konrad Adenauer L-2950 Luxembourg www.eib.eu.int e-mail: infopol@eib.org
Bank Współpracy Europejskiej S.A.	ul. Sudecka 95/97, 53-128 Wrocław tel. (071) 334 91 10, fax (071) 334 91 09 www.bwe.pl, e-mail: bwe@bwe.pl
HypoVereinsbank Bank Hipoteczny S.A.	ul. Chmielna 132/134, 00-805 Warszawa tel. (022) 656 21 69, fax (022) 656 21 88 www.hypovereinsbank.com.pl
ING Bank Śląski S.A.	ul. Sokolska 34, 40-086 Katowice tel. (032) 357 70 00, fax (032) 634 53 35 www.ing.pl, e-mail: mampytanie@ingbank.pl
Fundusze inwestycyjne	
Central and Eastern European Infrastructure Resources Partners	Al. Jerozolimskie 81; 02-001 Warszawa tel. (0-22) 695 09 30; fax /022/ 695 09 45

7. Harmonogram rzeczowo-finansowy

Proponowane do realizacji w latach 2009 – 2012 przedsięwzięcia ujęto w następujących tabelach:

Zasoby przyrody – **Tabela 7.1.**
 Zasoby wodne – **Tabela 7.2.**
 Powietrze atmosferyczne – **Tabela 7.3.**
 Powierzchnia terenu i środowisko glebowe – **Tabela 7.4.**
 Edukacja ekologiczna – **Tabela 7.5.**

W tabelach zastosowano następujące oznaczenia:

- literowe w kolumnie „Zadania”:
(W) – zadania własne gminy
(K) – zadania koordynowane przez gminę
- kolory w wierszach zadań:

zadania inwestycyjne
zadania pozainwestycyjne

Tab. 7.1. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Zasoby przyrody"

Tab. 1.1. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie Zasady przyrody									
Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
Zachowanie i ochrona bioróżnorodności									
Rozwój systemu ochrony przyrody	Rozpoznanie wartościowych obiektów przyrodniczych w celu ustanowienia nowych pomników przyrody (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	liczba pomników przyrody
Ochrona i kształtowanie bioróżnorodności miasta	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów ochrony środowiska i przyrody (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	odpowiednie zapisy w MPZP
	Inwentaryzacja przyrodnicza terenów wartościowych przyrodniczo (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	dokumentacja po inwentaryzacji
Zrównoważone użytkowanie kompleksów leśnych	Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	stan zdrowotny kompleksów leśnych

Tab. 7.2. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Zasoby wodne"

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.									
Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków (W)	Gmina Uniejów	2009-2011	726 588	3 331 027	2 024 926	-	kredyty i pożyczki, PROW	liczba wybudowanych indywidualnych oczyszczalni ścieków
	Budowa systemu kanalizacji zbiorczej w Wieleńcu (W)	Gmina Uniejów	2009-2011	38 776	1 735 738	1 650 000		środki własne, PROW	długość sieci kanalizacji sanitarnej
	Rozbudowa systemu kanalizacji zbiorczej w gminie Uniejów w ramach realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009-2010	2 506 800	9 900 526			FRIK, Kredyt, środki własne, RPO, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.	długość sieci kanalizacji sanitarnej
	Przebudowa ul. Plk. Sz. Ścibora w Uniejowie wraz z budową kanalizacji deszczowej (W)	Gmina Uniejów	2009	1 091 031				środki własne, środki pochodzące z innych źródeł	długość sieci kanalizacji deszczowej
	Lokalizacja i rejestr nielegalnych zrzutów ścieków oraz jego aktualizacja (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie aktualnego rejestru
	Inwentaryzacja dzikich składowisk odpadów komunalnych (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie aktualnego rejestru
	Edukacja rolników nt. optymalizacji stosowania nawozów oraz właściwego przechowywania nawozów naturalnych (K)	Gmina Uniejów, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy i ODR				środki własne gminy, środki własne ODR	liczba przeszkolonych rolników
Regionalna gospodarka zasobami wodnymi	Rozbudowa sieci wody termalnej w Uniejowie dla celów realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009-2010	2 012 590				środki własne, FRIK, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., RPO	długość sieci wody termalnej
	Rozbudowa systemu wodociągów w gminie Uniejów w ramach realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009-2010	5 775, 353	1 134, 054			środki własne, FRIK, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., RPO	długość sieci wodociągowej

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UNIEJÓW NA LATA 2009-2012 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2016

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.									
	Budowa sieci wodociągowej na terenie ogródków działkowych w Uniejowie (W)	Gmina Uniejów	2009-2012	10 000				środki własne gminy	długość wodociągu
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa obwałowania przeciwpowodziowego wraz z przepompownią i wielozadaniowym zbiornikiem retencyjno-wyrownawczym w rejonie rzeki Sanża Spycimierzka w celu ochrony przeciwpowodziowej terenów inwestycyjnych „Termy Uniejów” (W)	Gmina Uniejów	2009-2010	196 552,61	8 557 273,14			RPO	zmniejszenie ryzyka powodzi
	Zlokalizowanie obszarów zagrożonych powodzią w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	odpowiednie zapisy w MPZP

Tab. 7.3. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Powietrze atmosferyczne"

Tab. 7.3. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie **Poprawy jakości powietrza atmosferycznego**

Kierunki działań	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym									
Ograniczenie niskiej emisji	Realizacja Programu ograniczenia niskiej emisji w Uniejowie (K)	Gmina Uniejów mieszkańcy zarządcy budynków	zadanie ciągłe	b.d.				środki własne	liczba budynków, w których zostały wymienione kotły węglowe
	Termomodernizacja istniejących budynków, stosowanie energooszczędnych materiałów i technologii przy budowie nowych obiektów (K)	Gmina Uniejów mieszkańcy zarządcy budynków	zadanie ciągłe	b.d.				środki własne Fundusz Termomodernizacyjny	liczba zmodernizowanych budynków
	Edukacja mieszkańców nt. zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych (K)	jednostki oświatowe	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy				środki własne	liczba przeprowadzonych kampanii, liczba mieszkańców objętych kampanią
	Budowa ciepłociągu na terenie Uniejowa z wykorzystaniem jako źródeł ciepła wód termalnych i biomasy dla celów realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” (W)	Gmina Uniejów	2009-2012	83 932	1 616 068	2 000 000	3 000 000	Środki własne, FRIK, RPO	zmniejszenie emisji gazów i pyłów
	Budowa hybrydowej elektrociepłowni geotermalnej w ramach realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009-2012	1 500 000	3 000 000	2 500 000	3 000 000	Środki własne, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., RPO	zmniejszenie emisji gazów i pyłów
Ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego	Dostosowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do zapisów rozporządzenia o standardach akustycznych dla poszczególnych terenów (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie aktualnego rejestru obszarów z przekroczonymi normami
	Przebudowa dróg powiatowych poza granicami administracyjnymi miasta Uniejów – etap I w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009	6 046 034	0	0	0	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., środki własne, RPO	długość wybudowanych dróg, ścieżek rowerowych, chodników, liczba wiaduktów, mostów
	Przebudowa ulic powiatowych w mieście Uniejów w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009	1 936 469,56	0	0	0	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p., środki własne, RPO	długość wybudowanych dróg, ścieżek rowerowych, chodników, liczba wiaduktów, mostów

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UNIEJÓW NA LATA 2009-2012 z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2016

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
	Przebudowa dróg gminnych poza granicami administracyjnymi miasta Uniejów – etap I w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009	1 275 531,88	0	0	0	Kredyt, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p. RPO	długość wybudowanych dróg, ścieżek rowerowych, chodników, liczb wiaduktów, mostów
	Przebudowa ulic gminnych w mieście Uniejów w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach projektu zintegrowanego pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009	2 162 513,76	0	0	0	środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p. środki własne, RPO	długość wybudowanych dróg, ścieżek rowerowych, chodników, liczb wiaduktów, mostów
	Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej (W)	Gmina Uniejów	2009	2 905 214,94	0	0	0	Środki własne, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p. RPO	długość wybudowanych dróg, ścieżek rowerowych, chodników, liczb wiaduktów, mostów
Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym	Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie aktualnego rejestru źródeł promieniowania elektromagnetycznego
	Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących znaczącego oddziaływania na środowisko i człowieka pól elektromagnetycznych (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	odpowiednie zapisy w MPZP

Tab. 7.4. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Powierzchnia terenu i środowisko glebowe"

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
Ochrona środowiska glebowego i złóż surowców									
Zapobieganie degradacji gleb	Upowszechnianie Kodeksu Dobrych Praktyki Rolniczej (KDPR)	Gmina Uniejów Ośrodek Doradztwa Rolniczego	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy i ODR				środki własne gminy i ODR	liczba rozpropagowanych KDPR; liczba przeszkolonych rolników
	Zabezpieczenie terenów narażonych na erozję poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzaceń (W)	Gmina Uniejów rolnicy	zadanie ciągłe	b.d.				środki własne, FOGR	liczba nowych nasadzeń
	Podnoszenie świadomości mieszkańców o zagrożeniu i degradującym oddziaływaniu wypalania traw (K)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	liczba przeszkolonych osób; liczba rozprawdzonych ulotek informacyjnych
Zapobieganie degradacji zasobów złóż mineralnych	Rozpoznanie nielegalnego wydobycia kopalin (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie rejestru miejsc nielegalnego wydobycia kopalin

Tabela 7.5. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Edukacja ekologiczna"

Kierunki działań	Zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w PLN				Źródła finansowania	Wskaźniki monitorowania
				2009	2010	2011	2012		
Edukacja ekologiczna społeczeństwa									
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Utrzymanie istniejących i wprowadzania nowych programów edukacji ekologicznej i organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej w szkołach (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie programu edukacji ekologicznej, liczba konkursów szkolnych o tematyce ekologicznej organizowanych w ciągu roku
	Stworzenie i rozwijanie powszechnego dostępu do informacji o środowisku (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	istnienie systemu dostępu do informacji o środowisku
	Wyznaczenie i organizacja ścieżek edukacji ekologicznej (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	liczba powstałych ścieżek
	Promocja wartości środowiskowych gminy (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	nakład wydanych ulotek, folderów
	Szkolenia zawodowe nauczycieli i pracowników administracji samorządowej w zakresie ochrony środowiska (W)	Gmina Uniejów	zadanie ciągłe	wkład rzeczowy gminy				środki własne gminy	liczba zorganizowanych szkoleń uczestniczących w szkoleniach i kursach

8. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

8.1. Wprowadzenie

Warunkiem realizacji Programu ochrony środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. System ten powinien składać się z następujących elementów:

- zasady realizacji Programu,
- instrumenty zarządzania,
- monitoring,
- struktura zarządzania Programem,
- sprawozdawczość z realizacji Programu,
- harmonogram realizacji,
- działania w zakresie zarządzania.

Zarządzanie Programem odbywać się powinno z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających.

8.2. Uczestnicy wdrażania Programu

Podstawową zasadą realizacji Programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań jednostek związanych z systemem zarządzania środowiskiem, świadomych istnienia Programu i ich uczestnictwa w nim. Można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w Programie z uwagi na pełnioną przez nie rolę. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Włączanie do procesu szerokiego grona uczestników zapewnia jego akceptację i równomierne obciążenie poszczególnych partnerów w postaci środków i obowiązków.

Bezpośrednim realizatorem programu będą podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program, jak również samorząd gminy jako realizator inwestycji w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie. Podmioty te będą również przekazywały informacje w ramach monitoringu realizacji zadań Programu i efektów w środowisku. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczeństwo gminy.

8.3. Instrumenty realizacji Programu

Zarządzanie Programem będzie się odbywać z wykorzystaniem instrumentów, które pozwolą na jego weryfikację w oparciu o wyniki monitorowania procesów zachodzących w szeroko rozumianym otoczeniu realizowanej polityki ekologicznej gminy. Instrumenty służące realizacji Programu wynikają z ustaw Prawo ochrony środowiska, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Są to instrumenty prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

8.3.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych należą:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami,

- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Ponadto bardzo ważnymi instrumentami służącymi właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska są raporty i przeglądy ekologiczne oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring, czyli pomiar stanu środowiska prowadzony zarówno w odniesieniu do badań jakości środowiska, jak też do ilości zasobów środowiskowych.

8.3.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za zbieranie, transport i odzysk lub unieszkodliwianie odpadów komunalnych, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych i in.

8.3.3. Instrumenty społeczne

Uzgodnienia instytucjonalne i konsultacje społeczne są ważnym elementem skutecznego zarządzania realizującego zasady zrównoważonego rozwoju. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne: pierwsza dotyczy działań samorządów, druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem.

W pierwszym przypadku narzędziami są:

- doszkalcenie profesjonalne i systemy szkoleń,
- interdyscyplinarny model pracy,
- współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych.

W drugim:

- udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych,
- prowadzenie kampanii edukacyjnych.

Narzędziami dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych są:

- środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
- strategie i plany działań,
- systemy zarządzania środowiskiem,
- ocena wpływu na środowisko,
- ocena strategii środowiskowych.

Narzędziami włączającymi mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju są:

- opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
- regulacje cenowe,
- regulacje użytkowania,
- ocena inwestycji,
- środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
- kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.

Narzędziami dla pomiaru, oceny i monitorowania skutków rozwoju zrównoważonego są:

- wskaźniki równowagi środowiskowej,
- ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
- monitorowanie skuteczności procesów zarządzania.

Edukacja ekologiczna jest bardzo ważnym instrumentem społecznym wspomagającym wdrażanie Programów ochrony środowiska. Głównym jej celem jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. W ciągu ostatnich dziesięciu lat obserwuje się znaczny rozwój edukacji ekologicznej, a w społeczeństwie potrzebę wiedzy na temat aspektów środowiskowych działań i produktów. Istotną rolę odgrywają tutaj pozarządowe organizacje ekologiczne i szkoły wszystkich szczebli. Ponadto ważny oddźwięk w społeczeństwie mają kampanie ekologiczne, które mają na celu uświadamianie i nagłaśnianie problemów ekologicznych społeczeństwu.

Szkolenia powinny być organizowane w szczególności dla:

- pracowników administracji,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- członków organizacji pozarządowych,
- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych,
- właścicieli i pracowników gospodarstw rolnych.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska np. poprzez wydawanie ogólnodostępnych raportów o stanie środowiska. Istotne jest także komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych mogących mieć wpływ na jakość środowiska.

8.3.4. Instrumenty strukturalne

Do instrumentów strukturalnych należą programy strategiczne np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi. Strategia jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych (np. dot. rewitalizacji, rozwoju przemysłu, ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska, itd.).

8.4. Monitoring środowiska

Celem monitoringu jest ocena stanu środowiska - czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Wyniki prowadzonego monitoringu są również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Monitoring dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który z mocy ustawy koordynowany jest przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Sieci krajowe i regionalne koordynowane są przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, zaś sieci lokalne przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w uzgodnieniu z Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. Skoordynowanie działań pozwala na szerokie i wszechstronne wykorzystanie wyników badań.

Głównym zadaniem sieci krajowych jest śledzenie w skali kraju trendów poszczególnych wskaźników jakości środowiska dla potrzeby realizacji polityki ekologicznej państwa. W ramach sieci krajowych realizowane są również badania wynikające z zobowiązań

międzynarodowych. Dane są gromadzone i przetwarzane na poziomie centralnym. Krajowe bazy danych zlokalizowane są w instytutach naukowo-badawczych sprawujących nadzór merytoryczny nad poszczególnymi podsystemami.

Sieci regionalne podzielone na międzywojewódzkie i wojewódzkie mają za zadanie udokumentowanie zmian zachodzących w środowisku w regionie czy województwie. Programy badań są specyficzne dla regionu tzn. ściśle powiązane z geograficzną, gospodarczą i ekologiczną charakterystyką danego obszaru. W praktyce inicjatywę odnośnie organizacji systemów regionalnych podejmują wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska. Ujęcie w programie istotnych problemów ekologicznych osiągnięte jest poprzez uzgadnianie programów z wojewodami.

Sieci lokalne funkcjonują w celu śledzenia i kontrolowania wpływu najbardziej szkodliwych źródeł punktowych lub obszarowych na lokalny poziom zanieczyszczeń. Tworzone są przez organy administracji państwowej, gminy oraz podmioty gospodarcze oddziałujące na środowisko. Koordynacyjna rola WIOŚ realizowana jest poprzez uzgadnianie programów pomiarowych realizowanych w sieci lokalnej, jak również weryfikację uzyskanych danych pomiarowych. Natomiast decyzje obligujące podmioty gospodarcze do realizacji badań środowiska, na które mają znaczący wpływ wydawane są przez władze samorządowe.

W gminie Uniejów monitoring jakości środowiska realizowany jest w ramach monitoringu regionalnego województwa łódzkiego i prowadzony jest przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Łodzi. W okresie wdrażania Programu, dane uzyskiwane z monitoringu jakości środowiska będą pomocne przy ocenie realizacji i aktualizacji Programu ochrony środowiska.

8.5. Kontrola, monitoring i zarządzanie Programem

8.5.1. Kontrola i monitoring Programu

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska winien obejmować określenie stopnia wykonania działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów;
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem;
- analizę przyczyn rozbieżności.

Koordinator wdrażania Programu będzie oceniać co dwa lata stopień wdrożenia. W latach 2009-2010 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2010 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane cele i zadania na lata 2013-2020, z uszczegółowieniem działań na lata 2013 - 2016.

Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej czteroletniej i polityki długoterminowej ośmioletniej.

8.5.2. Wdrażanie i zarządzanie Programem

Program ochrony środowiska dla gminy Uniejów wchodzi do realizacji na podstawie uchwały Rady Miejskiej.

Efektywne wdrożenie i zarządzanie niniejszym Programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Za realizację programu odpowiedzialne są władze gminy, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Taką rolę, w imieniu Burmistrza Miasta, powinien pełnić referat odpowiedzialny za ochronę środowiska (osoba odpowiedzialna za ochronę środowiska). Koordynator będzie współpracował ściśle z Burmistrzem Miasta i Radą Miejską, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu.

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić: poszczególne wydziały i referaty Urzędu Miasta, zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze, instytucje kontrolujące (WIOŚ w Łodzi, WSSE w Łodzi, Powiatowa SSE w Poddębicach), mieszkańcy, organizacje pozarządowe, nauczyciele i inne. Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu Programu. W celu usprawnienia tych działań zaleca się opracować szczegółowy harmonogram spotkań partnerów uczestniczących we wdrażaniu Programu.

Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę z sąsiednimi gminami, np. w zakresie gospodarki odpadami czy gospodarki wodno-ściekowej. Współpraca taka, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

8.6. Harmonogram wdrażania Programu

W tabeli 8.1. określono harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska gminy Uniejów.

Tab. 8.1. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Uniejów

Zadania	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Program Ochrony Środowiska									
Cele długoterminowe do 2018 r.			do 2018				do 2022		
Cele krótkoterminowe do 2011 r.	2009-2012		2011-2014		2013-2016		2015-2018		2017-2020
Monitoring									
Monitoring stanu środowiska									
Monitoring polityki środowiskowej									
Mierniki efektywności Programu									
Ocena realizacji celów krótkoterminowych									
Raport z realizacji Programu									
Weryfikacja Programu									

8.7. Mierniki realizacji Programu

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywał się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel Programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

Tab. 8.2. Mierniki realizacji Programu Ochrony Środowiska

Cel	Mierniki	Wartość	Źródło danych
Powietrze atmosferyczne. Hałas. Promieniowanie elektromagnetyczne	- poziom zanieczyszczenia powietrza wg. oceny rocznej	pył PM10 - A SO ₂ - A NO ₂ - A Pb - A O ₃ - A CO - A Benzen - A B(a)P - A As - A Cd - A Ni - A	WIOŚ Łódź, 2008
Cel Poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Ochrona przed hałasem i niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym	- poziom tła zanieczyszczeń na terenach zurbanizowanych	pył PM10 20,0 µg/m ³ SO ₂ 5,4 µg/m ³ NO ₂ 18,0 µg/m ³ CO 450 µg/m ³	WIOŚ Łódź, delegatura w Sieradzu, 2008
	- odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	0	GUS, 2007
	- ogólna długość sieci gazowej	12 274 mb	GUS., 2007
Zasoby wodne	- klasa jakości wód powierzchniowych – Warta (Uniejów)	IV	WIOŚ Łódź 2007
Cel Poprawa jakości i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia	Siekiernic (Spycimierz)	III	
	- długość sieci wodociągowej	148 km	GUS, 2008
	- długość sieci kanalizacyjnej	24,1 km	GUS 2008
	- liczba mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej	2 524	GUS, 2007
	- stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	0,16	GUS, 2008
	- ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni ogółem	76 dam ³ /rok	GUS, 2007
	- udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	85,8%	GUS, 2007
	Liczba przyłączy wodociągowych	2 412 szt.	GUS, 2008
	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	615 szt.	GUS, 2008
	- udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej	34,9	GUS, 2007
	- zużycie wody przez gospodarstwa domowe	189,7 dam ³	GUS, 2007
	- liczba mieszkańców podłączonych do sieci wodociągowej	6 197	GUS, 2007
Środowisko glebowe			
Cel Ochrona środowiska glebowego i złóż surowców.	- % powierzchni zalesionej	9,1%	GUS, 2005
Zasoby przyrodnicze			
Cel Zachowanie i ochrona bioróżnorodności. Rozwój systemów ochrony przyrody.	- liczba pomników przyrody	9	UMiG Uniejów
Edukacja	- rodzaj prowadzonych działań	Gminny Program Edukacji Ekologicznej 2008 - Uniejów Miasto Wody	UG
Cel Edukacja ekologiczna społeczeństwa			

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji programu mogą być brane pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa. Wskaźniki te ze względu na ich opisowy charakter oraz trudności w definiowaniu ich wartości należy traktować jako fakultatywne.

Wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

- poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska,

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych, poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,
- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

Wskaźniki aktywności państwa i społeczeństwa:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

8.8. Ocena i weryfikacja Programu. Sprawozdawczość.

Ocena realizacji celów i zadań ochrony środowiska winna być realizowana:

- co 4 lata ocena skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa z wykorzystaniem określonych mierników,

- co 2 lata ocena realizacji wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska sporządzonych w celu realizacji polityki ekologicznej państwa,
- ocena realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska przez organy inspekcji ochrony środowiska.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań Programu będzie wysokość ponoszonych nakładów finansowych oraz uzyskiwane efekty rzeczowe. Uzyskiwane efekty rzeczowe, zweryfikowane przez ocenę stanu jakości i dotrzymywania norm komponentów środowiska, dokonaną w ramach systemu monitoringu, ilustrować będą zaawansowanie realizacji Programu w skali rocznej i umożliwiać dokonywanie niezbędnych korekt na bieżąco.

W nawiązaniu do wykonywanych ocen realizacji celów i zadań ochrony środowiska oraz na podstawie Ustawy Prawo Ochrony Środowiska będą sporządzane 2 rodzaje raportów:

- raporty Rady Ministrów z realizacji polityki ekologicznej państwa przedkładane Sejmowi,
- sporządzane co 4 lata, na szczeblu ponadpowiatowym; raporty organów wykonawczych województwa, powiatu i gminy, z realizacji Programów Ochrony Środowiska przedkładane odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu i radzie gminy co 2 lata.

Do niniejszego Programu Ochrony Środowiska tyczy się obowiązek oceny wdrażania Programu poprzez opracowanie raportu przez organ wykonawczy Gminy Uniejów, który powinien być przedkładany Radzie Miejskiej w Uniejowie w cyklu dwuletnim.

8.9. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i realizacji Programu

Duże znaczenie dla możliwości upowszechniania informacji o stanie środowiska i realizacji Programu daje nowelizowane ustawodawstwo stwarzające powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (Ustawa Prawo Ochrony Środowiska).

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych: Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną,
- programy i plany strategiczne, opracowania jednostek samorządu terytorialnego,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- akcje i kampanie edukacyjne i promocyjne,
- internet.

W celu popularyzacji założeń zawartych w niniejszym dokumencie proponuje się opracowanie streszczenia Programu Ochrony Środowiska, które będzie bardziej dostępne dla mieszkańców gminy nie posiadających fachowej wiedzy z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska. Streszczenie powinno być dostępne, obok pełnego tekstu Programu na stronie internetowej Urzędu Miasta oraz być dystrybuowane w postaci ulotek przy okazji prowadzonych akcji edukacyjnych.

Spis rysunków i tabel

Tab. 2.1. Wyciąg z podstawowych wskaźników realizacji Strategii rozwoju kraju	13
Rys. 3.1. Położenie gminy Uniejów w powiecie poddębickim	18
Rys. 3.2. Gmina Uniejów (źródło: http://www.uniejow.pl)	19
Tab. 3.1. Ludność w mieście i gminie Uniejów w latach 2002-2008 wg GUS (stan na 31 XII)	20
Tab. 3.2. Podmioty gospodarcze w mieście i gminie Uniejów w 2008 roku wg GUS	20
Tab. 3.3. Użytkowanie gruntów w gminie Uniejów (dane GUS, 2005r.)	21
Rys. 3.3. Pokrycie tereny na obszarze gminy Uniejów	21
Rys. 3.4. Roczna róża wiatrów dla stacji Łódź Lublinek	23
Tab. 3.4. Temperatura powietrza i opady atmosferyczne dla wielolecia i w 2007 r. oraz prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie w 2007 r. dla stacji IMGW Łódź – dane IMGW	23
Tab. 3.5. Średnie miesięczne temperatury powietrza i miesięczne sumy opadów atmosferycznych w 2007r. dla stacji IMGW Łódź – dane IMGW	23
Tab. 3.6. Użytki ekologiczne na terenie gminy Uniejów	26
Tab. 3.7. Pomniki przyrody na terenie miasta i gminy Uniejów	27
Rys. 3.5. Fragment obszaru Dolina Środkowej Warty (źródło: http://natura2000.mos.gov.pl)	29
Rys. 3.6. Fragment obszaru Pradolina Warszawsko-Berlińska (źródło: http://natura2000.mos.gov.pl)	30
Tab. 3.8. Wykaz surowców mineralnych na terenie gminy Uniejów wg PIG	32
Tab. 3.9. Wykaz złóż eksploatowanych w gminie Uniejów na podstawie wydanych koncesji wg Rejestru Obszarów Górniczych	32
Tab. 3.10. Warunki rekultywacji gruntów na terenie gminy Uniejów	33
Rys. 3.7. Sieć rzeczna na terenie gminy Uniejów	34
Tab. 3.11. Wyniki klasyfikacji ogólnej w badanych punktach pomiarowych rzek przepływających przez gminę Uniejów w roku 2007 i 2008	35
Tab. 3.12. Wyniki klasyfikacji ogólnej w badanych punktach pomiarowo-kontrolnych w latach 2007-2008 w gminie Uniejów	35
Tab. 3.13. Skład wód geotermalnych (w 1 dm ³)	37
Tab. 3.14. Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych	37
w 2008 roku oraz klasa jakości wód	37
Tab. 3.15. Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych	38
w 2007 roku oraz klasa jakości wód	38
Tab. 3.16. Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie poddębickim badanych	38
w 2006 roku oraz klasa jakości wód	38
Tab. 3.17. Zestawienie ujęć wodnych na terenie Gminy Uniejów	40
Tab. 3.18. Zużycie wody w mieście i gminie Uniejów w latach 2007-2008	40
Tab. 3.19. Pobór wody na cele przemysłowe	41
Tab. 3.20. Wyniki klasyfikacji stref na podstawie wstępnej oceny jakości powietrza strefy łączycko-zgierskiej pod kątem zawartości arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)piranu w pyłe zawieszonym PM10 (wg WIOŚ Łódź 2006 r.)	45
Tab. 3.21. Wyniki klasyfikacji stref na podstawie wstępnej oceny jakości powietrza stref powiat poddębicki i łączycko-zgierska (wg WIOŚ Łódź 2007 r.)	45
Tab. 3.22. Wynikowe klasy strefy łączycko-zgierskiej uzyskane w OR w 2008 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia	46

Tab. 3.23. Wynikowe klasy strefy łączysko-zgierskiej uzyskane w OR w 2008 r. z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	46
Tab. 3.24. Stacje telefonii komórkowej na terenie gminy Uniejów	50
Tab. 6.1. Przychody i wydatki Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Gminy Uniejów w latach 2007-2008	66
Tab. 6.2. Wykaz instytucji uczestniczących w realizacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.....	70
Tab. 6.3. Indykatorywny podział środków Mechanizmu Finansowego EOG (MF EOG) oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) na priorytety dot. ochrony środowiska (w mln euro)	79
Tab. 6.4. Jednostki finansujące działania w zakresie ochrony środowiska wraz z adresami.....	88
Tab. 7.1. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie " Zasoby przyrody"	92
Tab. 7.2. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Zasoby wodne"	93
Tab. 7.3. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Powietrze atmosferyczne"	95
Tab. 7.4. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Powierzchnia terenu i środowisko glebowe"	97
Tab. 7.5. Harmonogram realizacji przedsięwzięć na lata 2009-2012 w zakresie "Edukacja ekologiczna"	98
Tab. 8.1. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Uniejów	103
Tab. 8.2. Mierniki realizacji Programu Ochrony Środowiska.....	104

Literatura

- Bank Danych Regionalnych, GUS, www.stat.gov.pl
- Borys T. [red.], Wskaźniki ekorozwoju, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok, 1999;
- Dobrzański G. [red.], Aplikacyjne aspekty trwałego rozwoju, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok, 2002;
- Kistowski M., Staszek W., Poradnik do opracowania gminnego i powiatowego programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, Pomorski Urząd Wojewódzki, Gdańsk, 1999;
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000;
- Miłaszewski R. [red.], Nowoczesne metody i techniki zarządzania trwałym i zrównoważonym rozwojem gminy, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok, 2001;
- Ochrona Środowiska 2008, GUS, 2008
- Pięcioletnia ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w latach 2002-2006, WIOŚ, Łódź, czerwiec 2007
- Plan aglomeracji gminy Uniejów,
- Plan aglomeracji gminy Uniejów, kwiecień 2009
- Plan rozwoju lokalnego gminy Uniejów na lata 2007-2015 projekt, marzec 2009
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2002-2010, Warszawa, 2002;
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, Rada Ministrów RP, Warszawa, 2002;
- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Rada Ministrów RP, Warszawa, 2009;
- Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2000;
- Poradnik. Jak własnymi siłami opracować gminny lub powiatowy program ochrony środowiska, Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Płocku oraz starostwo Powiatowe w Płocku, Płock, 2003;
- Program ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Uniejów, Uniejów, 2004;
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego, Poddębice, 2003;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015,
- Program Operacyjny INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2007;
- Program Wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010, Rada Ministrów RP, Warszawa, 2002;
- Przez Edukację do Zrównoważonego Rozwoju – Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2001;
- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2007 roku, WIOŚ Łódź 2008
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2008r., WIOŚ, Łódź 2009
- Rozporządzenie nr 16/08 Wojewody Łódzkiego z dnia 10 czerwca 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Uniejów
- Sobiecki, M. [red.] Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska, Białystok, 2000;\

- Sprawozdanie z monitoringu regionalnego zwykłych wód podziemnych na terenie województwa łódzkiego w 2008 roku, WIOŚ, Łódź, marzec 2009
- Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015, Rada Ministrów RP, Warszawa, 2006;
- Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego na lata 2000-2010
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020
- Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Uniejów
- Właściwości lecznicze klimatu Uniejowa, praca zbiorowa, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego, Polska Akademia Nauk, Warszawa 2008
- Wstępna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim dla As, Ni, Cd, B(a)P w pyłe PM10 w latach 2001-2005, WIOŚ, Łódź, czerwiec 2006
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002;
- Źródła i zasady finansowania ochrony środowiska w Polsce – informator, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok, 2005;

Strony internetowe:

www.funduszeuropejskie.gov.pl

www.geotermia-uniejow.pl

www.pgi.gov.pl

www.rpo.lodzkie.pl

www.wfosigw.lodz.pl

www.wios.lodz.pl